

Revistă premiată cu medalia și diploma „Pamfil Șeicaru” pentru literatură 2008 și „Premiul de excelență” al Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România 2011-2012

Climates

137

Anul 15

mai 2021

Director fondator: Ion Iancu Vale

Director editor:

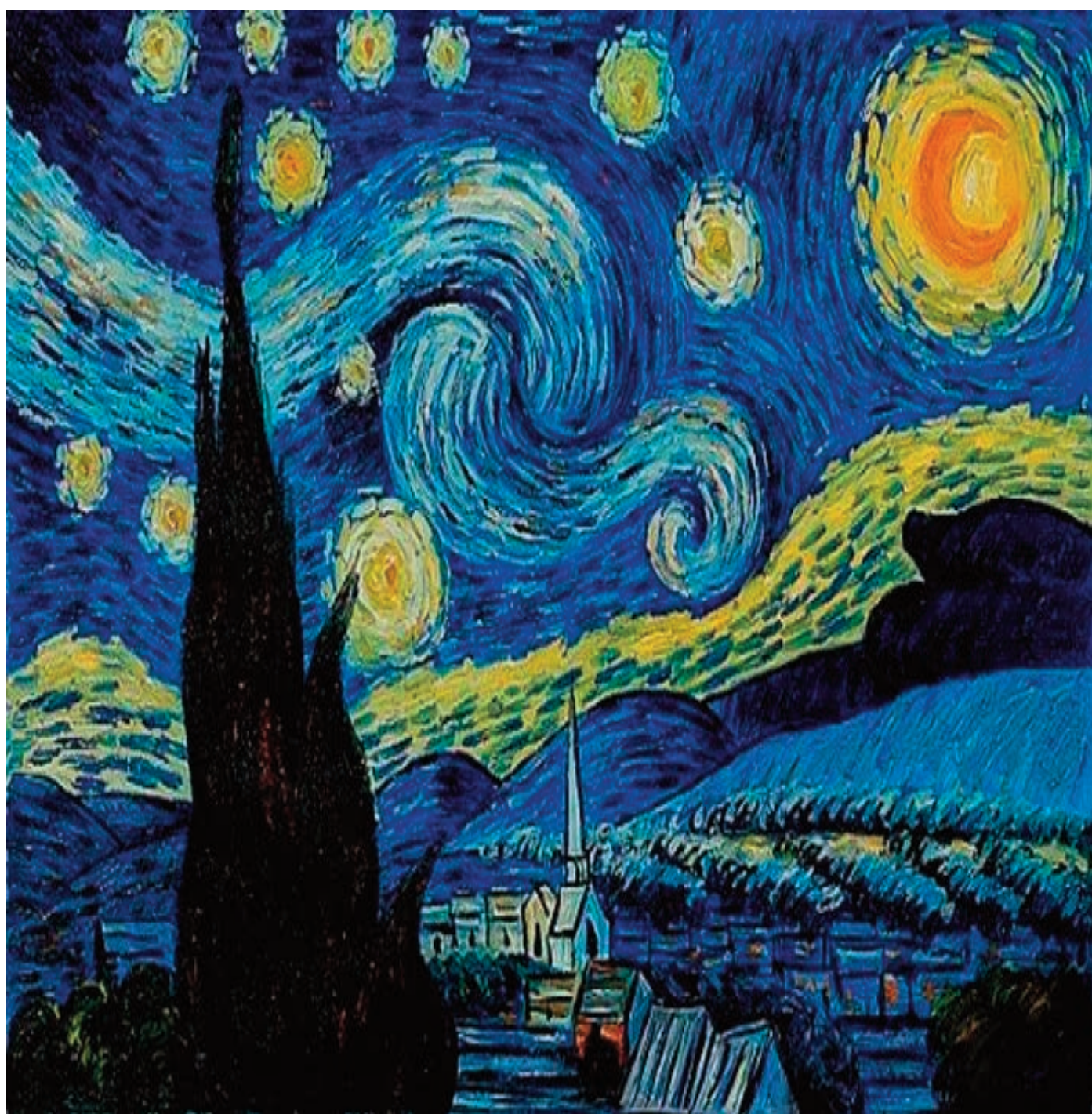
prof.dr. Gheorghe-Valerică Cimpoca

Director imagine: Anton Gagi

literare

Revistă literară și de cultură românească

Fondată: mai 2007

Noaptea îstelată - Vincent Van Gogh

Climate literare

CUPRINS

Tudor Arghezi/ Poeme...3
Gheorghe Valerică Cimpoca/ În căutarea adevărului (55)...4
Anton Găgiu/ Filozofia mea...6
Livia Ciupercă/ Cezar Petrescu/... Remember...7
Al. Florin Țene/ Ziaristul, scriitorul și artistul plastic...8
Vavila Popovici/ David Hume...9
Emilia Dănescu/ Poeme...12
Cleopatra Lorințiu/ Ciudata viață a lui George Tomozei...13
Florin Smarandache/ Adrian Botez, anarho sentimentalistul...14
Sandrino Gavrilăoia/ În căutarea lui Paul Alep...15
Magdalena Brătescu/ Prințul corean-insula Jefu-Do...17
Tatiana Scurtu/ „De trei ori tu”... 19
ITHACA/ Colaj liric...20
Ion Iancu Vale/ Dialog redus...21
Elena Buică/ Jocul întâmplării...21
Marta Eșanu/ La pas prin Erusalim, capitala lumii...23
Ion Teodor Palade/ La băcănie...25
Vasile Didoacă Dojană/ Poezii...26
Tatiana Rădulescu/ Trecând prin labirint...27
Anton Găgiu/ Rainer Maria...29
MM Cazimirovici/ Jocul perspectivelor...30
Luiza Cală/ Dialog cu George Roca...31
Gabriel Mihalache/ Destin tragic...33
Nicolae Dina/ Fervoarea și candoarea unui veteran...35
Paul Leibovici/ Bilbao-țara bascilor...37
Virginia Mateiaș/ De vorbă cu Mircea Gheorghe...38

INFO CLIMATE

Coperta 1

Noaptea înstelată,
de Vincent Van Gogh

CONTURI PENTRU DEPUNERI DESCHISE LA BANCA TRANSILVANIA TÂRGOVIȘTE
RO54 BTRL 01601201U02393XX - pentru depuneri în LEI - RO 04 BTRL EURCRT00U0239301 - PENTRU
DEPUNERI ÎN EURO (SWIFT: BTRLR022) - USD: RO44BTRLUSD CRT00U0239301

Redacții asociate - România:

Bacău, Bistrița, Brașov, Cluj-Napoca, București, dev, Focșani, Iași, Suceava, Turnu-Severin, Hunedoara, Mangalia, Olănești, Dragnea, Ploiești.

Alte țări: Anglia, Australia, Belgia, Canada, Danemarca, Elveția, Franța, Germania, Gibraltar, Israel, Italia, Macedonia, Portugalia, Republica Moldova, Serbia, Spania, SUA, Ucraina.

Redactor șef: Ion Iancu Vale

Redactor șef-adjunct: prof.dr. Gheorghe Valerică Cimpoca

Colegiul redacțional: Anton Găgiu, Florea Turian, Gabriel Mihalache, George Piteș, Vasile Didoacă Dojana, Grigore Grigore, Ion Teodor Palade, Sebastian Drăgan, Carmen Georgeta Popescu, Ion Sorin Ivașcu

Fondatori:

Ion Iancu Vale
Mircea Cotârță
Sebastian Drăgan

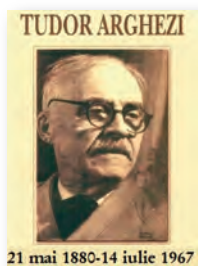
Colaboratori principali: Mihai Antonescu, Nicolae Bălașa, Elena Buică, Roni Căciularu, Luca Cipolla, George Coandă, Florian Copcea, Melania Cuc, Emilia Dănescu, Mircea Drăgănescu, George Filip, Dan Gîju, Dimitrie Grama, Dragoș Niculescu, Djamal Mahmud, Menuț Maximilian, Gavril Moisa, Octavian Mihalcea, Monica Mureșan, Ștefan Lucian Mureșanu, Florin Vărlan Neamțu, George Petrovai, Vavila Popovici, Georgeta Resteman, Puiu Răducanu, George Roca, Viorel Roman, Dorel Schor, Claudia Serea, Gabriela Căluțiu Sonnenberg, Al. Florin Țene, Baki Ymeri, Mihaela Loredana Mușetescu, Gheorghe Neagu, Mihai Merticaru, Ioana Stuparu.

Răspunderea deontologică a materialelor publicate aparține exclusiv semnatărilor

Revistă editată de Societatea Culturală și Prietenie „LA NOI ACASĂ” Târgoviște ISSN 1843-035X

Revista apare în colaborare cu Societatea Scriitorilor Târgovișteni

Tehnoredactare: Mariana Briceag; Secretariat: Reta Sofronie Iancu; Administrare site: Dorin Let

POEME

Bine și rău

Între nădejde tristă și-ndoială,
Te-am căutat prin bolta siderală.
Te-am căutat pe unde și neunde,
Îți bănuiam făptura că se-ascunde.
Te căutam în tainica ta lipsă,
Prin Testamente și Apocalipsă.
Să fi rămas un loc nemaiumblat,
Pe unde nu te-am căutat?
Când socoteam că te-am găsit,
Se și-nnălța în dreptul tău un zid.

Simțindu-te zvâcnind în rădăcini,
Te mai simțeam în spice și-n tulpini.
Te-am și cântat pe corzi, și noi și sparte,
Și peste vieți și peste moarte.
Tu rămâneai mereu departe.
Auzul tău nu vrea s-audă,
Cântec de nai, de cobză și-alăută?
Într-o-nserare, în sfârșit,
Mi se părise că te-aș fi zărit.

În mantia de aur a unui asfințit,
Prinzându-ți-o, târâtă prin țărână.
Mi-a și rămas un ciucure în mână,
Și l-am vârat în sân ca un pribeag,
Un bun de furțișag.
Dă-mi voie, negăsită arătare,
Să-ți poi acum o veche întrebare:
Că ai făcut atâtea frumuseți blajine,
Fără-ndoială, mulțumescu-ți bine,
Clădiri de piscuri, cuiburi de izvoare,
Timpuri și valuri călătore.
Și oamenii în sărbătoare;
Bărbați viteji, domnițe la halfă și la
furcă,
Mutând pe strune mâna, fuiorul când se-
ncurcă.

Dar, mare-aprinzătorule de stele,
Cum de-ai făcut și-atâtea lucruri rele?

Cântec mut

La patul vecinului meu
A venit az-noapte Dumnezeu,
Cu toiag, cu îngeri și sfinți,
Erau așa de fierbinți,
Că se făcuse în spital
Cald ca subț un șal.
Ei au cântat din buciune și strune,
Câte o rugăciune,
Și au binecuvântat
Lângă doftori și lângă pat.
Doi îngeri au adus o carte
Cu copcile sparte,
Doi o icoană,
Doi o cârjă, doi o coroană.
Diaconii-n stihare
Veneau de sus, din depărtare,
Cădind pe călcâie
Cu fum de smirnă și tămâie.
Lumânări de ceară
Se încrucișară.
Scara din cereasca-mpărăție
Scobora în infirmerie,
Pe trepte de cleștar,
Peste patul lui de tâlhar.
Cei de față vorbeau pe dește
Cu el, și bisericește.
În tindă,
Creșteau ploi de oglindă
Și o lună cât o cobză de argint.
L-am auzit șoptind.
Și toată noaptea a vorbit cu ei
Și cu icoana Dumneaei
A de-a pururea Fecioare,
De Dumnezeu Născătoare.
- „Lăsați-l: nu poate să v-asculte.
Nu vedeți? Azi are vizite multe,
Domnule greșier”.
Zăbrelele s-au îndopat cu faguri de cer
Și atârnav candelă de stele
Printre ele.
Ferestrele închise
S-au acoperit cu ripide și antimise,
Și odaia cu mucegai
A mirosit toată noaptea a rai.
L-am găsit
Zgârcit.
El stă acum în pat.
Unde-i sufletul lui? Nu știu. A plecat.

Catrene și distihuri

- 1-
Oricare-i timpul și felul de doctrină,
Se-mparte lumea-n două, în multă și
puțină.
- 2-
Trâmbiți, clopote, lăute, tobe, flaute,
tipsii -
Noaptea s-a târât prin ceață, printre
hăuri și vecii.
- 3-
Și azi aceleași ceasuri mereu, fără
sfârșit,
Ca niște amfori negre, pe umeri, de
granit.
- 4-
Din viața voastră goală făceați
întâietate
Că fiecare ține să aibă el dreptate,
Dreptatea mea-i supusă dreptății tale și-
între
Dreptățile-ntristate domnesc doar cele
mândre.
- 5-
E oltean, însă, din fire,
Nu-i la minte prea subțire,
Și desigur a mințit
Ca să crezi că nu-i corcit.
- 6-
Pe cât crești și ești mai mare
Te obrăznicești mai tare.
- 7-
După cazne de un an
Poți să scrii și un roman.
- 8-
Nu auzi nimic, măcar
La urechi de la măgar.
- 9-
De vorbește
Te stropește,
Dacă tace
Nici atât nu poate face.

În căutarea adevărului (55).

Liberul Arbitru

*„Am făcut un pact de coexistență pașnică cu timpul: nici el nu mă urmărește, nici eu nu fug de el.
Într-o zi ne vom întâlni.” - Mario Lago*

Gheorghe Valerică CIMPOCA

Dacă Dumnezeu este creatorul oamenilor și al naturii, cu siguranță a reglat liberul arbitru interactiv al fiecărui individ, adică libertatea de a alege și a acționa a fiecăruia, în așa fel încât orice om să aleagă mai degrabă acele fapte care duc la respectul și ajutorul dat semenului, decât fapte violente și distructive care duc la ură, nepăsare și dispreț între indivizi. Și totuși în lumea actuală este multă violență, multă ură și mult dispreț și atunci ne întrebăm cu cât mai mult ar fi dacă fiecare ar putea face ce dorește, în sensul împlinirii cu orice preț a plăcerii proprii. Anii 2020 și 2021, ani de pandemie planetară cu coronavirusul sars cov 2, au adus multă ură și dezbinare în rândul oamenilor de pretutindeni. Din cauza fricii de moarte datorate îmbolnăvirii cu coronavirusul, oamenii au fost obligați să se izoleze unii de alții. Omenirea nu a fost capabilă să găsească un tratament împotriva îmbolnăvirii cu virusul (sau nu a vrut să găsească) și a inventat un pseudovaccin cu care să fie vaccinați cel puțin 70% din populația planetei, pseudovaccin la care nimeni nu știe ce efect are asupra corpului uman. Acest vaccin se administrează în două sau mai multe doze și a fost impus obligatoriu pentru oameni. Cine se opune vaccinării este discriminat și eliminat din societate fără nici un drept de apărare. Așa au hotărât mai marii planetei care guvernează și iau decizii în nume propriu. Pentru ei a fi dat afară din serviciu, a nu fi lăsat să călătorești, a nu participa la viața culturală și socială, nu reprezintă discriminare, ci apărare împotriva celor vaccinați. Acesta a fost și scopul principal pentru care a fost creat virusul ucigaș. Trebuiau ținuti sub control toți oamenii planetei, să fie monitorizați și urmăriti tot timpul și în toate locurile. Mulți oameni au căzut în capcana „pandemiei” și s-au vaccinat, fie de frică, fie ca să poată călători, fie ca să poată participa la activități culturale și sportive. Săracii de ei, au mers ca vitele la tăiat, împinse de frica de moarte, promovată pe toate canalele media, canale care sunt plătite și sunt la dispoziția stăpânilor lumii. Așa se explică cum conducători totalitari din toate timpurile au reușit să extermine milioane de oameni de pe planetă fără ca nimeni să-i combată și să ia măsuri în

timp util. Ba mai mult, mulți i-au susținut la putere, i-au aplaudat și admirat.

Istoria se repetă și omenirea nu a învățat nimic. Omul este propriul lui dușman și inamic. Are omul libertatea de a alege? Această întrebare a fost îndelung dezbătută de-a lungul istoriei, liberul arbitru fiind considerat de mulți trăsătura definitorie a omului. Dacă în trecut această întrebare a căzut în sarcina filozofilor și a teologilor, progresul științific al studierii creierului a permis specialiștilor în neuroștiințe să se apropie în ultimele decenii de găsirea unui răspuns. Dovezile acumulate de oamenii de știință par să încline balanța din ce în ce mai mult spre o singură concluzie: liberul arbitru, capacitatea omului de a alege liber, este doar o iluzie. Liberul arbitru al acțiunii implică în esență existența libertății alegerii acțiunii, ca stare de fapt, nu doar ca o stare mentală, simulată de o posibilă acțiune, căreia nu îi corespunde ceva efectiv. Libertatea are mai multe planuri de exprimare și manifestare, anume: 1) libertatea de a gândi ce vrei; 2) libertatea de a spune ce vrei sau libertatea cuvântului și 3) libertatea de a face ce vrei. Prima libertate se referă la libertatea distinctă a fiecărui om de a-și construi mental liber lumea sa, diferită de lumile celorlalți. Creativitatea umană de orice fel se bazează pe diferența între libertățile conceptibile - creative, transpozabile prin imaginație și rațiune în opere umane distincte, admis liber create. În consecință libertatea de „a gândi ce vrei” este logic limitată la posibilitatea efectivă de a acoperi numai un teritoriu limitat al posibilului conceptibil, exprimat prin reprezentări, imagini sau descrieri în limbaj, adică a formulării de gând cu un anume conținut. Pe de altă parte posibilitatea de a gândi orice ar duce la un paradox, ar implica posibilitatea celui liber și efectiv capabil să gândească orice conținut, să-și construiască acele gânduri care descriu/acoperă faptele sale viitoare, iar cunoscându-și cu precizie viitorul, individul îl poate schimba, contrazicând predicția. Gândind liber orice, fără constrângeri, poți accesa stările mentale ale indivizilor din trecutul îndepărtat, prezent, dar și din viitorul depărtat, poți alcătui mental opere de artă, proiecte de unelte ale viitorului, teorii științifice complicate, tehnologii super-avansate, poți cumva sparge matricea creativă temporal evolutivă divină, poți deveni autonom, îți poți controla destinul, devii propriul creator. Libertatea de a gândi ce vrei nu este condiționată de nimeni și nici supusă criticilor celorlalți, deoarece, încă nu se pot citi gândurile unei persoane de către altă persoană. Există pericolul ca în viitor omul să poată citi gândurile unei persoane sau să

controleze aceste gânduri prin implementarea unor dispozitive superinteligente (vis al celor ce vor să domine și să stăpânească planeta). Ele rămân închise atâta timp cât nu sunt destăinuite. Libertatea cuvântului sau libertatea de a spune ce vrei este condiția democrației, a acelei societăți în care oamenii au dreptul să își spună părerea în legătură cu toate deciziile militare, politice, economice, culturale sau de alt tip, care le pot modifica în bine sau în rău existența. Această libertate de exprimare impune restricții etice sau din rațiuni politice, celui care încearcă s-o exercite. Omul este liber să spună orice, dar trebuie să fie atent să nu calomnieze, să nu mintă, să nu-și insulte semenii, să nu-și trădeze țara, dezvăluind secrete de stat, și așa mai departe. Așadar, această libertate este condiționată, are frontiere de exprimare impuse nu de bunul simț ci de o societate informațională bazată pe zvonuri și bârfe, întreținute de cei ce dețin puterea și influența politică. În ultima perioadă nu se mai acceptă păreri ale unor persoane care sunt considerate paria de către conducătorii aleși. Foarte multe păreri și luări de decizii importante sunt prezentate prin canalele multimedia de pe internet, în special prin facebook. De cele mai multe ori în spatele acestor canale sunt persoane necunoscute, care dezinformează și îndeamnă la ură și violență. Așa se explică alegerea unor conducători prin intermediul canalelor multimedia, susținute de grupări infracționale și potrivnice intereselor populației autohtone. Ultima libertate de a face ce vrei este cea mai dorită și, în același timp cea mai puțin accesibilă și asta din motive temeinice. Toți oamenii doresc satisfacții cât mai diverse și intense, de cât mai lungă durată, mai ușor de dobândit. De regulă, în societatea info-tehnologizată, majoritatea obiectelor sau situațiilor care aduc plăcere se cumpără sau se negociază și se schimbă prin calități personale, prin efort creativ sau lucrativ propriu, prin punerea calităților proprii la dispoziția semenilor. Să ne imaginăm ce ar deveni societatea dacă fiecare „**ar face ce vrea**” pentru a primi o satisfacție intensă și dorită de majoritate, dar inaccesibilă majorității, neținând cont de semenii noștri și de efectele acțiunilor noastre asupra lor. Cine este mai puternic și cu influență mai mare are pârgurile în mână să facă ce vrea pentru a-și atinge scopurile propuse. Sub umbrela așa zisei democrații bazate pe alegeri, o dată ajunși în vârful piramidei aceștia execută ceea ce li se ordonă pentru „**binele omenirii**” și asigură clasa conducătoare de privilegii și mai multe, pentru a acumula averi materiale și a-și satisface plăcerile nelimitate. Rămâne ca noi ceilalți, marea masă a omenirii să apelăm la liberul arbitru, așa cum am apelat de fiecare dată în viață când au apărut probleme de existență. Profesorul Haggard afirmă că, dacă vrem să definim liberul arbitru drept capacitatea de a schimba cursul universului și de a ignora legile sale cauzale, atunci acesta nu există. Cercetătorul afirmă că ceea ce noi considerăm a fi „**libertatea de alegere**” este de fapt produsul complexității ființei umane. Astfel, oamenii pot

transforma o serie de date de intrare într-un număr foarte mare de rezultate. „**Cred că termenul de «liber arbitru» se referă la această complexitate**”, concluzionează Haggard. Noile descoperiri făcute de specialiștii în neuroștiințe pot afecta modul în care sistemul legal definește responsabilitatea fiecăreia dintre noi. Profesorul Haggard detaliază: „**astăzi înțelegem care zone ale creierului sunt responsabile de comportamentul impulsiv și care zone conduc la inhibarea acestui comportament**”. Se caută soluții medicale pentru anhibarea comportamentelor impulsive a celor care se împotrivesc deciziilor aberante ale conducătorilor. Mulți specialiști consideră că iluzia liberului arbitru este necesară pentru o bună funcționare a societății. Acest lucru este sugerat de un studiu efectuat de Kathleen Vohs și Jonathan Schooler, psihologi la Universitatea Minnesota și respectiv la Universitatea British Columbia. Un studiu efectuat de mai mulți psihologi americani a arătat că variabila care permite cea mai corectă estimare a performanței la serviciu este credința în liberul arbitru. Cercetătorii au evaluat diverse trăsături ale subiecților, incluzând cât de mulțumiți erau de propria viață, câtă energie simțeau că au sau cât de importantă considerau munca, însă niciun alt factor nu prezicea la fel de bine performanța la serviciu precum credința în liberul arbitru. „**Credința în liberul arbitru conduce oamenii spre un comportament mai degrabă moral. În societățile în care indivizii cred în liberul arbitru se observă o mai mare aderență la coduri de comportament ce stimulează o viață sănătoasă, bogată și fericită, astfel că această credință este una adaptivă**”, a explicat Dr. Kathleen Vohs, unul dintre autorii studiului. Un lucru este cert: noile date oferite de neuroștiințe asupra ideii de liber arbitru vor conduce cât de curând la modificarea sistemelor de drept și a societăților în care trăim. Vor fi societățile viitorului caracterizate de empatie în mai mare măsură, ca urmare a noilor perspective asupra înțelegerii funcționării creierului? Este doar alegerea noastră. Nu avem de ales: trebuie să credem că liberul arbitru există. Totul este energie și informație aflate la diferite niveluri de vibrație. Totul este lumină! Omul este cea mai aleasă lumină! „**Căci Dumnezeu l-a făcut pe om liber de la bun început, astfel că el era stăpân pe puterea sa la fel ca pe sufletul său, liber să-L urmeze pe Dumnezeu, fără să fie constrâns de El. Căci la Dumnezeu nu exista constrângere, ci doar o voință bună. El dă sfat bun tuturor... Nu numai în lucrările noastre, ci chiar și în credință, libertatea de alegere a omului sub propriul său control este păstrată de Domnul care spune: Să fie după credința ta**”.

P.S. Să fie oare o coincidență că numărul îmbolnăvirilor cu coronavirusul sars cov 2 a scăzut brusc după sărbătoarea Învierii Domnului, începând cu ziua de Paști din 2 mai 2021? Nu cumva lumina sfântă a topit virusul sars cov 2? S-a săturat și Iisus Hristos să vadă la ce umilință sunt supuși cei ce-L urmează și toți ceilalți creați de El.

FILOZOFIA MEA (4)

Anton GAGIU

Sunt prins în plasa vremurilor acestea. Trăitor în timpul Co-Vidului, al minciunii politice, al sărăciei vorbelor, al haosului și nepăsării. Și câte astfel de boli mai sunt pe această lume, parcă toate s-au adunat și ne-au copleșit acum în acest mileniu pe care-l credeam al curățeniei morale și al bunăstării. Parcă cineva a spus că: „mileniul trei va fi unul religios sau nu va fi deloc”. Se pare că ne apropiem de cea de-a doua parte a acestei ziceri. Să mă explic: „țara arde și baba se piaptănă” spune o vorbă înțeleaptă din popor. Unul la est își încordează mușchii și adună tancuri și alte multe care de luptă la granița unui vecin și spune că: „sunt antrenamente planificate, nu urmărește agresiuni, dar e bine să fim acolo” în timp ce în spitalele lui Co-Vidul își face de cap aproape ca pe vremea ciumei. Fel de fel de nechemați ai umanității se înghesuie să spună cât de periculos este serul nu știu cărui vaccin, iar alții spun cât e de bun și că ar fi singura cale să reintrăm în normalitate. Aici la noi UN INS care a condus un timp un anumit sistem, spune cât de plin de bube e acesta, deși fusese păstorit de el, mai spune că suntem mințiți, că ceea ce auzim nu e adevărat, că fără el nimic nu mai este posibil de acum încolo. Doamne și se mai înghesuie unii să „șoșotească” vrute și nevrute despre vaccin, căci: „vezi doamne, nu știm ce consecințe are și pentru cât timp”, că „vaccinarea e doar o metodă de a scoate unii bani pe spinarea celor mulți; că efectul acestuia este... minuscul, dacă nu inexistent etc.” Sunteți de acord că toate acestea sunt doar „șoșoteli”? Pentru că nimeni nu poate spune că nu există certitudini, anume: ori ce acțiune

medicală presupune/are riscul ei (așa cum are și acest vaccin); că nu are o acțiune anti C-V de durată; sau că nu devii imun sută la sută după ce l-ai folosit. Dar Doamne tot e ceva, e o speranță, o lumină după ce mulți au văzut întunericul iadului! Dacă auzim sau vedem pe unul care vorbește de virusul acesta și de vaccinare ca despre o bătaie de joc la adresa umanității exercitată de politicieni, guverne și afaceriști, acel ins nu a văzut... consecințele virusului cu ochii lui, adică un infectat grav, un mort de covid, o familie suferindă... Lasă-i „ins-ule” să vorbească și pe cei care au suferit, care au tras la greu să simtă normal aerul în piept, nu venind dintr-un tub de oxigen, lasă-i și pe cei care și-au plâns morții ce au fost duși direct la cimitir de la morgă, dormind somnul de veci goi în două coșciuge, un sac de plastic și un coșciug sigilat în patru colțuri. Tu care combați orice ca fiind o conjurație mondială (așa o fi!!) zgândărită doar de politicieni și numai pentru ei, iar omenirea fiind doar o masă de manevră, nu ai trăit niciuna din dramele de mai sus. Nu-ți doresc să le trăiești! Eu le-am trăit și le voi trăi permanent până la sfârșitul vieții. Dacă le vei trăi atunci să te aud cum „șoșotești”, dacă mai poți sau dacă mai ai aer în piept sau curaj... în vene. Se pare însă că noțiunea de „curaj” dispare atunci când viața te confruntă cu realitatea. De multe ori curajul se mai numește și... inconștiență, adică să crezi orbește că tu ești ferit de realitatea câmpului de luptă. Se spune că din război scapă cei curajoși și bine pregătiți, nimic mai adevărat, din război scapă doar cei norocoși. Adică cei care într-un moment al realității câmpului de luptă se află la locul potrivit tocmai pentru a fi feriți de

întâmplarea nefericită. Acum voalat se vorbește că suntem într-un război, unii chiar vorbesc de „un alt război mondial, al treilea” purtat altfel, neconvențional cu o armă nemaîntâlnită, un virus ultramicroscopic, cu posibilități nebănuite de multiplicare rapidă, rezistent în orice medii și pe orice vreme. Ce-i mai trebuie unui purtător de război? Doar să se ferească el însuși de loviturile virusului, atât, apoi să contabilizeze loviturile date: milioane de morți, zeci, sute de milioane de infectați cu urmări pentru restul vieții, unele mai pronunțate, altele mai puțin, dar tot urmări sunt. Nu le vom ști cu adevărat decât atunci când se vor reliefa treptat în diverse colțuri ale lumii. E bine să avem păreri diferite, uniformitatea în gândire o consider apasă acum treizeci de ani, nu știu dacă și e cu adevărat, dar vreau să cred că este și că opinia fiecăruia dintre noi e respectată, fără să urlăm că avem dreptate, deși nu știm sigur că avem. De multe ori am fost martorul unor scene prin care o persoană cu autoritatea știrbită de propriile acțiuni iresponsabile, țipa, urla, lovea cu pumnul în masă crezând că-și restabilește autoritatea, dar de unde... o știrbea și mai rău. Să auzim numai de bine!

CEZAR PETRESCU – REMEMBER

Livia CIUPERCĂ

Am găsit, undeva, pe site, un poem în proză, iar o frază mi-a atins ființa și m-a mângâiat: „Vreau să mă înconjur cu oameni care știu cum să atingă inimile, de oameni care au învățat greutățile mari ale

vieții, cu atingeri dulci ale sufletului”.

Acest superb gând, rostit de un scriitor brazilian, Mário Raul de Moraes Andrade (1893-1945), posibil, într-un moment special din viața sa, mi-a dat speranța că nimic nu este pierdut, în acest Timp care ne-a mai rămas de respirat pe acest Pământ.

Dar cum vreau să vorbesc, puțin, despre CEZAR PETRESCU, m-am întristat. Iată, au trecut deja șase decenii, de când omul Cezar Petrescu a pus definitiv mâinile pe piept, și știu, cu toții (sau poate nu știu), a fost încorsetat într-un așa mod, încât nu i-a mai fost posibil să se înconjoare doar de oameni onești, cu inimă creștină, ci, dimpotrivă, de hulpavi.

Cezar Petrescu a traversat un număr de ani înnouați.

El este modelul de om care a cunoscut toate fațetele unui existențial special. De la onestitate – la compromis. Și n tot acest traiect, suferința s-a vrut cuvântul-cheie. Gândind la el, la familia sa, la opera sa.

În cei 68 de ani, trăiți (1 decembrie 1892- 9 martie 1961), omul Cezar Petrescu s-a confruntat cu „întunecimi” implacabile care ne amintesc de eroul său, Radu Comșa.

Dar despre familia lui ce știm? Sau ce se vrea a se mai vorbi?

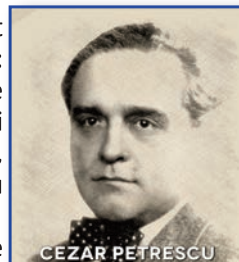
Ar trebui!

Și în acest sens, amintiri dureroase conservă un suflet generos care s-a numit Michaela (Șeșewski) Ghițescu (18 iulie 1931 – 13 mai 2019). De la domnia-sa, ni se oferă câteva detalii despre drama familiei Petrescu, originară din Cotnari – Iași. Și ce aflăm?

După ce Institutul Francez și Liceul Francez din București vor fi fost desființate de către noul regim, profesorii vor fi expulzați din țară. Se întâmplă în 1948. Elevele acestor școli vor fi arestate – și vor forma așa-numitul „lot francez”. Ce a urmat? 13 luni de anchetă la „Uranus”. În Fortul 13 (subteran) Jilava (7 luni), apoi, Mislea (16 luni). Iadul pe pământ. Cine îi va ține în viață pe acești nefericiți? Doar credința. Memoria însă, nu poate fi arestată. Despre acest calvar, putem afla detalii, cutremurătoare, în volumul „Între uitare și „Între uitare și memorie”.

De altfel, și profesorul Marcel Fontainev a evoca acele momente într-o carte, „Il faut espérer dans l'inespérer”.

Ei bine, din „lotul francez” au făcut parte și surorile lui Cezar Petrescu: Smaranda Chehata (1903-1998), Mère Stéphanie și Corina Barbat. Și mai presus de orice, avem a reține, sacrificial lui Mère Stéphanie pentru una dintre surorile sale!

Cine va afla detalii despre dramele acestei familii va înțelege multe. Cert este că tăcerea noastră este vinovată și nedreaptă. Și atunci, și acum, ne comportăm, precum bătrânul („Vagabond la drum”), portretul schițat de Cezar Petrescu, într-un moment... de cumplită suferință!

Vrem nu vrem, acceptăm sau nu, tăcerea noastră vinovată a determinat-o pe Smaranda Chehata ca, peste ani, să se revolte și să strige (în van): „Oameni buni, ascultați-mă, am să vă spun ceva și nu am cui” (1997). A auzit-o cineva? Și câți au reacționat? Doar osemintele acelora care zac în gropi comune, neidentificați, întru așteptare!

Cert este, scriitorul Cezar Petrescu a iubit acest pământ, de la „ținutul de legendă”, Țara Moșilor, acolo, unde, „pitulat”, „sub umărul unui munte”, ne putem reculege în căsuța Crăișorului (Pe Arieș în sus), în ograda vreunui gospodar, unde umanitatea este literă creștină (Năluca) sau lângă vreo „piatră veche de hotar” etc. Totul conservă durerea neamului românesc, sfârtecat, de secole, de neprieteni.

În opera lui Cezar Petrescu, iubirea și nedreptatea se confruntă, dureros.

Mereu, mereu, un „păianjen negru” își va fi întins plasa-i dușmănoasă peste ceea ce... nu-i aparține!

Și câte multe alte „taine” nu brăzdează proza acestui scriitor, asupra căreia nu prea mulți cercetători s-au aplecat, cu sfințenie, așa cum s-ar cuveni.

Pentru cei care doresc o firavă apropiere, pot să-și aline dorul, vizitând „Punctul” muzeal, ce-i poartă numele, de la Cotnari-Iași. E drept, doar o încăpere amenajată, începând din 2015, sub patronajul Muzeului Literaturii Române Iași. Dar e bine și-atât, vom zice. Deocamdată!

Și-acest gest memorabil îmi întoarce gândul spre citatul-dorință al lui Mario Moraes (cel formulat, inițial) și dorința exprimată de Cezar Petrescu, prin intermediul unui personaj al său, anume, „lepădarea” de zgomot, minciună și nedreptate, de orice formă de „deșertăciune”.

A visat... „O căsuță la țară... Livadă... Câțiva stupi... (să) te trezești în gânguritul hulubilor... (să) ieși, colo, în cerdac, în halat și în papuci calzi, de păslă... (să) îți începi ziua cu un pahar cu lapte cald, proaspăt muls... (să) citești gazeta, și cafeaua alături...” (Bucolică).

Ce mângâios gând!

Dar această viață tihnită i-a fost hărăzită, pare-se, mai la tinerețe, prin anii 1937, negreșit. Mărturie stă vila din Bușteni (strada Tudor Vladimirescu, nr. 1), devenită „casă memorială”, încă din decembrie 1967.

Pe 9 martie, anul acesta, când se împlinesc șase decenii de când omul Cezar Petrescu și-a găsit liniștea eternă, să avem bunăvoința de a reciti cel puțin o carte semnată de acest prolific prozator. Și nu vom fi dezamăgiți!

Ziaristul, scriitorul și artistul plastic sunt creatori universali ce fixează în operele lor ceva din perfecțiunea universului

Al. Florin ȚENE

În fața marilor capodopere ale genului uman, nu simțământul de dependență servilă este cel care ne frapează, ci sentimental libertății, iar la ziaști exponentul adevărului și al lipsei a oricărei constrângeri în realizarea dorințelor proprii, asociat cu un puternic simțământ al naturii și al măreției omului în fața acesteia. Marilio Ficino considera omul ca un artist universal, un Dumnezeu pe pământ –Deus in Terris –, care fixează în operele sale ceva din perfecțiunea universului și numai în chip antropomorfic se atribuie „operei divinității” caracterele unei opera de artă.

Conceptul de creație nu s-a desprins din doctrina religioasă creaționistă, cum doresc materialistii. A recunoaște că valoarea implică necesarmente raportarea la uman înseamnă o împletire a creaționalismului teologic cu creația umană. Există o concepție a oamenilor care spun că talentul este un dar dat Dumnezeu, din celula primordială aflată în creierul uman, ajunsă prin milenii din ciorba oceanului unde a apărut prima celulă vie..

Despre anacronismul persoanelor religioase în contextul modernității s-au spus multe lucruri, dar componenta retrogradă a ființei lor (repet, strict în contextul modernității și pe cale de consecință, al post-modernității) poate fi înțeleasă pe baza unei distincții esențiale de ordin binomial. Mircea Eliade spunea că există o diferență insurmontabilă în conceptualizarea timpului în societățile primitive și în societățile occidentale categoric desacralizate.

Efortul de a da un fundament laic-științific conceptului de creație trebuie să aibă ca punct de plecare teza după care creația nu înseamnă producerea din nimic a ceva absolut nou, care n-a preexistat în nici un fel și sub nici o formă (ceea ce ar echivala cu o discontinuitate totală în istoria culturii), ci descoperirea unor posibilități pe care realitatea le conține într-o formă latent și realizarea lor la scară umană.

Dacă, pentru omul modern, occidental, timpul se prezintă omogen, „unitar”, pentru omul societăților tradiționale, el este eterogen, este porționat, există „timp sacru și timp profan”, „timp comprimat și timp diluat”, „timp fast și timp nefast” etc. Diferența majoră se poate înscrie în binomul problematic „timp sacru - durată profană”. Pentru un exponent al unei societăți primitive, transformarea duratei profane în timp sacru este mai ușor de îndeplinit având în vedere „deschiderea” pe care un primitiv o are, comparativ cu un modern. Deschiderea aceasta se referă la timpul religios. Timpul religios este deosebit calitativ de timpul duratei obișnuite, astfel încât participanții la ritual să poată primi confirmarea unei contemporaneități cu „începuturile”.

Este, prin urmare, vorba de o metamorfozare a datelor realității pe temeiul legilor acesteia, dar și a intereselor societății sau clasei respective, în conformitate cu cerințele sociale mai generale, precum și cu aspirațiile și particularitățile subiective ale creatorului.

Repetiția este caracteristica principală a timpului ritualic. Prezentul etern face posibilă eliminarea prin suspendare a timpului istoric prin faptul că este „locul” viziunii beatifice a începuturilor. Timpul originilor este, cu alte cuvinte, timpul cosmogoniei, când toate au fost aduse la existență. Acest timp cosmogonic slujește drept model tuturor timpurilor sacre.

Timpul sacru nu este altceva decât eternitatea. El este mereu recuperabil și mereu actual prin caracterul lui repetitiv. Ritualurile și sărbătorile care reclamă un timp anumit pentru săvârșire sunt parte a dorinței de prezent etern. Relativ la această dorință a lui Homo religiosus, mentalitatea primitivă face ca reducția timpului profan la o istoricitate, lipsită de importanța unor evenimente majore, să fie deosebit de pregnantă.

Există în creația umană inconștientul eului activ. După Kant, rațiunea este creatoare și ea se exprimă în această calitate atât în legile morale, care conduc viața omului care este scriitor, ziarist, artist plastic, cât și în legile fenomenelor. Rațiunea este universală și unică. Rațiunea artistului-creator își găsește principiile în ea însăși și își construiește prin ea însăși concepția despre univers.

În cunoaștere, proces necesar jurnalistului, există, într-adevăr, un subiect cunoscător și un obiect care este de cunoscut, dar această relație între doi termeni apare în planul conștiinței ziaristului; același lucru, luat în sine și detașat de condițiile psihologice ale cunoașterii, este însă unic (nu dublu).

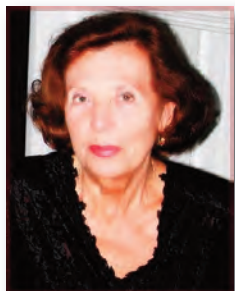
În acest context, există inconștientul spiritului universal. Schelling susține că nu există decât o singură soluție: să se admită că același spirit animă lumea și
→ Continuare în pag. 11

FILOZOFIA, RELIGIA, ȘTIINȚA ȘI POLITICA (19) - David Hume

„Întristarea și dezamăgirea răsar din mânie, mânia din invidie, invidia din ranchiună și, pentru ca cercul să fie închis, ranchiuna din întristare și dezamăgire.” -

David Hume

Vavila POPOVICI

David Hume este unul dintre marile nume ale istoriei filosofiei britanice, fiind considerat încă din timpul vieții o figură de prim rang a Iluminismului. A elaborat teorii profund originale despre percepție, identitatea de sine, cauzalitate, moralitate, politică și religie. Hume a fost, de asemenea, un sentimentalist care a considerat

că etica se bazează pe emoție sau sentimente, mai degrabă decât pe principiul moral abstract, proclamând cu exactitate că „Rațiunea este și trebuie doar să fie sclava pasiunilor”.

Putem spune că el ca și alți filozofi au analizat profund și cu sinceritate lupta dintre acea parte a ființei care înclină către fiorul religios al existenței și cealaltă parte care înclină spre rațiune și care permite să se înțeleagă mai ușor și mai clar, dar superficial, întâmplările vieții. Modul de viață umanist pare unora că ar fi cel necesar de a cuprinde viața fiecărui om, prin îmbrățișarea rațiunii și științei. Religia însă și persoanele religioase spun că nu poți să fii fericit crezând că nu există nimic după această viață, că nu există un scop sau plan divin pentru viața fiecăruia dintre noi. Unii au ajuns, mai de curând, la concluzia că „umanismul este un principiu de viață democratic și etic care afirmă că oamenii au dreptul și responsabilitatea de a da sens și formă propriilor vieți”. Și aceasta deoarece umanismul este iubirea de oameni, este atitudinea cuviincioasă față de valorile general umane.

Teoria morală a lui Hume a fost văzută ca o încercare unică de a sintetiza tradiția morală modernă sentimentalistă, căreia Hume i-a aparținut, cu tradiția etică virtuală a filosofiei antice, cu care Hume a fost de acord cu privire la trăsăturile de caracter, mai degrabă decât actele sau consecințele lor, obiective corespunzătoare ale evaluării morale. Hume a negat de asemenea faptul că oamenii au o concepție reală despre sine, susținând că trăim doar o mulțime de senzații și că sinele nu este altceva decât acest pachet de percepții legate de cauzalitate.

David Hume s-a născut în 1711 la Edinburgh, Regatul Marii Britanii și a murit în 1775. Moartea sa este deseori amintită, exemplificată. Ne este cunoscut că Socrate a murit bând hemlock (cucută), condamnat la moarte fiind de către oamenii din Atena, Albert Camus și-a aflat sfârșitul într-un accident de mașină, Nietzsche a înnebunit după ce a asistat la biciuirea unui cal într-o piață din Verona, și lista poate continua. Posteritatea, în

general, iubește sfârșiturile tragice, dar sfârșitul lui Hume a fost venerat deoarece a fost unul deosebit, și anume: Hume era în vârstă de 65 de ani pe patul de deces și cu trei zile înainte de moarte, probabil de cancer abdominal, medicul său a putut să-și dea seama că nu era deloc îngrijorat, își aștepta răbdător sfârșitul, foarte liniștit, cu ajutorul cărților amuzante pe care le lectura. Doctorul care l-a îngrijit a mai spus că ori de câte ori a avut ocazia să le vorbească oamenilor, David Hume a făcut-o întotdeauna cu afecțiune și sensibilitate. Una din expresiile sale: „Frumusețea lucrurilor există în sufletul celui care le admiră”. A murit liniștit, fericit, dar și foarte lucid, deoarece i-ar fi spus medicului său (citez aproximativ): „Să mor cât mai repede până când pot veni dușmanii”. Sau, poate spusele făceau parte din scepticismul sufletului său?

În 1723 s-a înscris la secția greacă a Universității din orașul în care s-a născut, dând astfel urmare pasiunii sale pentru literatură, iar la vârsta de 17 ani s-a înscris la drept, în urma insistențelor familiei sale, care ținea mult să-și aleagă pentru viață o carieră practică. După terminarea colegiului și încercarea de intrare în viața de afaceri, și-a dat seama că negoțul nu este pentru el. A plecat în Franța și-a reluat studiul și a redactat prima lucrare „Tratat despre natura umană” între anii 1739-1740, cu care începe activitatea sa publicistică. După această lucrare au urmat altele care i-au creat reputația de mare scriitor și gânditor, precum: „Eseuri morale și politice” (1741), „Cercetare asupra intelectului omenesc” (1748), „Cercetare asupra principiilor morale” (1751), „Istoria Angliei” (1754-1761), „Istoria naturală a religiei” (1757), a pasiunilor, a tragediei, a criteriului gustului; „Dialoguri asupra religiei naturale” (1779), apărută postum.

Hume a fost un critic al dogmatismului metafizic și religios, devenind celebru pentru modul în care a abordat, de pe poziții sceptice, o serie de subiecte filozofice, cum ar fi cauzalitatea, probabilitatea, identitatea personală sau originea virtuții.

Contemporanul său, filozoful german Immanuel Kant, l-a apreciat pe Hume, afirmând că prin contestarea valabilității obiective a ideii relației cauzale l-a trezit din „somnul dogmatic”.

Hume a fost un teoretician empirist al cunoștinței. L-a preocupat valoarea conștiinței omenesti, dar, întrucât ea nu poate fi stabilită numai dacă se cunoaște originea ideilor noastre, faptul l-a determinat să stabilească izvoarele din care decurg toate cunoștințele atât cele științifice cât și cele vulgare. După el, toate vin din două izvoare, din impresii și din idei, prin impresii înțelegându-se percepțiile ce se impun spiritului prin forța, prospețimea, vivacitatea și violența lor, cuprinzând sub acest nume senzațiile, pasiunile și emoțiile, atunci când ele apar pentru prima oară în suflet; prin idei înțelegându-se copiile slabe și șterse ale impresiilor, urme palide și fără relief, imagini ce rămân în spirit, după ce impresiile au dispărut. Dovada convingătoare a acestui principiu este faptul că persoanele care nu au facultăți pentru anumite impresii, spunea Hume, nu au nici ideile corespunzătoare: Un orb nu poate avea ideea de culoare, și nici un surd pe aceea de sunet. De aici teorema: „Cauzele și efectele nu pot fi descoperite prin rațiune, ci prin experiență”. Aceste afirmații le face Hume în lucrarea sa „Cercetare asupra intelectului omenesc”.

După Hume repetiția care determină obișnuința este principiul de bază al tuturor raționamentelor din experiență. Obișnuința face ca în suflet să ia naștere acea stare pe care o numește credință. Și care ne face ca din perceperea cauzei să așteptăm producerea cu necesitate a efectului ce va urma, sau dacă percepem întâi efectul, să conchidem din el cauza.

L-a interesat ideea de cauzalitate și aceea de substanță: Orice efect este cu totul deosebit de cauza care-l determină și ca atare nu se poate spune niciodată apriori ce evenimente anumite vor decurge dintr-un anumit eveniment. Deci, principiul cauzalității nu este un principiu de gândire. Dar dacă gândirea nu ne poate ajuta să deducem aprioric noțiunea de efect din cea de cauză, înseamnă că legătura cauzală se bazează pe experiență. De câte ori se produce un fenomen și el este însoțit de un anumit efect, conchidem că fenomene similare vor fi însoțite totdeauna de efecte similare. Experiența este, deci, cea care, în lumea faptelor, ne învață cum să procedăm, ne învață cum se leagă fenomenele între ele.

Filozoful român Nae Ionescu (1890-1940) îl considera unul dintre cugetătorii însemnați în problema cauzalității, fiind de acord cu acest caracter al cauzalității care nu se poate înțelege decât prin experiență, că singură experiența poate da posibilitatea stabilirii legăturii de cauzalitate dintre două evenimente.

Filozoful român Petre Țuțea (1902-1991) admitea ideea lui Hume despre cauzalitate ca fiind o obișnuință produsă de succesiunea aparentă a întâmplărilor (succesiunea lor), dar cauzele reale le considera mistere, cele ca timpul, spațiul, întregurile, lucrurile, experiența și semnele nerelevante; mirarea rămânând un fapt psihic inexplicabil, ca și întrebările și reflecțiile care o însoțesc.

De-a lungul timpului, aprecierea lui Hume a crescut la cel mai înalt nivel. Cu câțiva ani în urmă au fost întrebați mulți filosofi academici pe care filosof ne-viu îl apreciază cel mai mult. Hume a fost primul, în fața lui Aristotel, Kant și Wittgenstein. Oamenii de știință, care de multe ori au puțin timp pentru filozofie, fac adesea o excepție pentru Hume. Chiar un renumit biolog care spunea că „filozofii sunt foarte inteligenți, dar nu au nimic de spus în vreun fel”, a făcut-o excepție pentru Hume, recunoscând că la un moment dat s-a și îndrăgostit de el.

Iată cum scriitorul din secolul al XVIII-lea, David Hume, este considerat unul dintre marile voci filozofice ale lumii, și aceasta pentru că a apăsător pe punctul important cu privire la natura umană și anume: că suntem mai mult influențați de sentimentele noastre decât de rațiune.

„Hume este politica noastră, Hume este comerțul nostru, Hume este filozofia noastră, Hume este religia noastră” – afirma filozoful idealist scoțian James Hutchison Stirling în secolul al XIX-lea, afirmație care reflectă poziția unică cu privire la gândirea intelectuală a filozofului scoțian David Hume.

Hume a apărut poziția sceptică conform căreia rațiunea umană este inerent contradictorie și numai prin credințele instaurate în mod natural putem naviga prin viața obișnuită. În filozofia religiei, el a susținut că este nerezonabil să credem mărturii despre presupusele evenimente miraculoase și, în consecință, sugera că ar trebui să fie respinse religiile bazate pe mărturiile despre minuni. Ca istoric, el a apărut punctul de vedere conservator: „guvernele britanice sunt cel mai bine conduse de o puternică monarhie”.

Hume a susținut că raționamentul inductiv și credința în cauzalitate nu pot fi justificate rațional și că pasiunea, mai degrabă decât rațiunea, guvernează comportamentul uman. A contraargumentat existența ideilor înnăscute, afirmând că toată cunoașterea umană este întemeiată exclusiv pe experiență. Niciodată nu putem percepe faptul că un eveniment cauzează altul, ci numai că cele două sunt mereu conjugate. În consecință, pentru a atrage concluzii de cauzalitate din experiența trecută, este necesar să presupunem că viitorul se va asemăna cu trecutul, o presupunție care nu poate fi ea însăși fundamentată în experiența anterioară.

Definind moralitatea drept sumă a calităților care sunt aprobate de oricine și de cele mai multe ori și practicate de către toată lumea, s-a preocupat în continuare de descoperirea celor mai largi motive ale aprobărilor. Le-a găsit pe măsură ce a găsit motivele de credință, în „sentimente”, nu în „cunoștințe”, deciziile morale fiind bazate pe sentimente morale. Calitățile sunt evaluate fie pentru utilitatea lor, fie pentru faptul că sunt plăcute celor din jur. Sistemul moral al lui Hume are drept scop fericirea celorlalți și fericirea sinelui. Dar, respectul față de ceilalți reprezintă cea mai importantă parte a moralității. Sublinierea lui se referă la altruism: sentimentele morale pe care el pretindea că le-a găsit în ființele umane. Este specific naturii umane să rădă sau să se întristeze și să caute binele celorlalți. A considerat doctrina morală drept lucrarea sa majoră, ea fiind o datorie a se preocupa de ea. Hume susține de asemenea că evaluările morale nu sunt judecări despre fapte empirice. „Luați orice acțiune imorală, cum ar fi uciderea intenționată: examinați-o în toate luminile și vedeți dacă puteți găsi acea chestiune de fapt sau o existență reală pe care o numiți viciu. Nu veți găsi nici un astfel de fapt, ci doar propriile sentimente de dezaprobare”. Atunci când analiza diferite teorii morale, Hume susținea că oamenii cred în mod eronat că moralitatea se bazează pe judecări raționale. Deci, ce ar însemna consimțământul moral? - Un răspuns emoțional, nu unul rațional. Detaliile acestei părți a teoriei sale se bazează pe o distincție între trei actori distinctivi din punct de vedere psihologic: agentul moral, receptorul și spectatorul moral. Agentul moral este persoana care efectuează o acțiune, cum ar fi furtul unei mașini; destinatarul este persoana afectată de comportament, cum ar fi proprietarul mașinii furate; iar spectatorul moral este persoana care observă și, în acest caz, dezaprobă acțiunea agentului. În general, teoriile de sens moral au susținut că oamenii au o capacitate de percepție morală, asemănătoare cu capacitățile noastre de percepție senzorială. Așa cum simțurile noastre externe detectează calități în obiecte externe, cum ar fi culori și forme, la fel și facultatea noastră morală detectează calități morale bune și rele în oameni și acțiuni. Pentru Hume, toate acțiunile unui agent moral sunt motivate de trăsături de caracter, în special de trăsături caracteristice – virtuozitate sau vicioase. Virtuțile naturale includ bunăvoința, blândețea, caritatea și generozitatea.

În 1752, Hume a devenit deținător al Bibliotecii Avocaților la Edinburgh. Având la dispoziție 30.000 de volume, a putut să se dedice unei dorințe de câțiva ani pentru a se întoarce la scrierea istorică. „Istoria Angliei”, care se extinde de la invazia lui Caesar până în 1688, a apărut în șase volume. Scrierile sale din acea perioadă începuseră să-l facă foarte cunoscut.

În contemporanitate, un profesor universitar din Arizona a pus sub semnul întrebării sentimentalitatea lui Hume, spunând că motivul pentru care sentimentalistii sunt excesiv de satisfăcuți, este pur și simplu acela că nu și-au supus convingerile unei reflecții suficiente asupra sentimentelor. Un biograf însă, James Boswell, Johnson, l-a numit pe Hume „cel mai mare scriitor din Marea Britanie”, iar Biserica Romano-Catolică, în 1761, i-a recunoscut contribuțiile filozofice și literare.

A fost onorat ca eminent în cuprinderea învățaturii, în agilitatea gândirii și în eleganța stilului, și a fost simpatizat pentru simplitatea, bunătatea și veselia sa. Saloanele i-au deschis ușile și el a fost primit cu căldură de toți.

În 1769, oarecum obosit de viața publică din Anglia, și-a stabilit din nou reședința în iubitul său Edinburgh, profund bucurându-se de compania – intelectuală și convivă –, de prieteni vechi și noi (nu s-a căsătorit niciodată), precum și faptul că și-a putut revizui textul scrierilor sale. Filozoful român Petre P. Negulescu (1872-1951) susținea că existența nu poate fi explicată decât în procesul cunoașterii, „fără absolutizarea actului cognitiv, așa cum au procedat prekantienii Locke, Berkeley, Hume”. El aprecia: „Nu putem zice astăzi că avem o filozofie, cum putem zice că avem o matematică sau o astronomie, o fizică sau o chimie, ci trebuie să ne mulțumim să constatăm că avem atâtea filozofii diferite câți cugetători s-au îndeletnicit, după vremuri, cu problemele generale ale naturii și ale vieții, dezlegându-le fiecare, firește, în felul său”. În concepția sa, perioada modernă se sfârșește cu scepticismul lui Hume, iar perioada contemporană a istoriei filozofiei începe cu Kant.

Dintre concepția savanților români cu privire la materie, Victor Babeș (1854-1926), autorul primului tratat de bacteriologie din lume prin care a pus bazele moderne ale acestei științe, a respins interpretarea subiectivă a cauzalității lui Hume, susținând că cauzalitatea nu poate fi rezultatul obișnuințelor determinate de succesiunea repetată a unor fenomene, căci „după zi urmează noapte, și totuși nu considerăm ziua drept cauză a ei.”

Hume a avut încă din timpul vieții admiratori și apărători de-un mare prestigiu intelectual. Immanuel Kant a apreciat nu doar profunzimea observațiilor analitice ale lui Hume, ci și calitățile stilistice ale scrierilor

sale. În „*Prolegomene*”, ilustrul filosof german a recunoscut că Hume este adevăratul precursor al filozofiei critice a cunoașterii. Dar numai un precursor, s-a grăbit Kant să precizeze, fiindcă după opinia lui, soluția pe care Hume o dă sentimentalismului, acesta nu poate niciodată să critice cu succes instituțiile sau practicile existente, întrucât poate fi prea mulțumit sau conservator.

El, Kant, spun, nu a avut la dispoziție datele ultimelor descoperiri ale Fizicii cuantice care a reușit să ne explice că inima omenească are un rol mult mai important decât acela de a pompa sânge în trup. Dacă până nu demult, oamenii de știință au crezut că doar prin gândurile noastre emitem energie către exterior și că, cel mai puternic emițător energetic din trupul nostru ar fi creierul, cu impulsurile sale electromagnetice, acum se știe că inima generează un câmp electric mult mai mare decât cel al creierului, că ea este înzestrată cu inteligență – „inteligența inimii” –, că inima interacționează atât cu trupul cât și cu mediul exterior prin câmpurile electromagnetice pe care le generează, transmitând informații la distanțe mari, prin emoțiile pe care le produce. Iar sentimentele umane izvorăsc din inimă și influențează puternic realitatea în care trăim. Sentimente ca: iubirea, iertarea, compasiunea, ura, dezbinarea, etc., produc modificări atât în trupul nostru, cât și la cei din afara noastră.

Filozoful francez Michel de Montaigne, susținea încă din secolul 16: „*Simțurile au toate această putere de a porunci rațiunii și sufletului nostru*”. Un secol mai târziu, Blaise Pascal spunea că în sinele lui află tot ce vede la Montaigne, că „*toată rațiunea noastră cedează în fața sentimentelor*”, deoarece „*Le coeurses raisonsquelle raison ne connaitpas*”.

Și totuși am credința că lumea trebuie să găsească o zonă a echilibrului între rațiune și sentiment, că filozofia, știința și religia pot să meargă la braț pentru realizarea echilibrului, iar politica să aibă înțelepciunea de a respecta echilibrul pentru a-i face pe oameni mulțumiți și cât mai fericiți.

Prostia însă, indiferența, acceptarea unor idei sau atitudini prin îngenunchiere, nu va duce niciodată la progres și fericire. Moralitatea include, pe lângă sentimentul moral, și pe cel al demnității.

→ Continuare din pag. 8

conștiința, și atunci contradicția dintre ele dispare. Acest spirit se manifestă în natură în mod inconștient și în noi în mod conștient. Activitatea originară este, așadar, simultan conștientă și inconștientă sau, în alți termeni și în alt plan, ea are o finalitate și un mecanism. Inconștientul etern este fundamental armoniei dintre subiectiv și obiectiv, care nu se realizează niciodată în întregime, ci etern. Acest Inconștient absolut este tocmai rațiunea absolută.

Inconștientul se manifestă fundamental în două activități care sunt natura și conștiința. La scriitor, la jurnalistul de reportaje literare, la artistul plastic inconștientul este chiar activitatea spirituală care se desfășoară după legile ei interne și care are ca manifestări de bază voința și reprezentarea.

Inconștientul spiritual stă la originea descoperirilor genial care, așa cum spune Hertman, sunt rezultatul unei: „iluminații inconștiente” sau al unei „digestii surde a ideilor.”

Inconștientul corporal și inconștientul spiritual formează împreună „sufletul individual”, definit în consecință ca totalitate inconștientă.

Varietatea talentelor umane pe care le descoperim la ziariști, scriitori, artiști plastici etc, este mai curând o consecință a diviziunii muncii decât o cauză a ei.

Ce este în definitiv talentul, se întreabă J. Second în *Le problem du genie*, 1930, p.49-58 dacă nu o medie mobilă între înălțimea inaccesibilă a geniului și puterea care se ascunde în oricare din noi, dar care este prea slabă pentru o creație adevărată.

POEME

Emilia DĂNESCU

Lacrimile visului lui Nichita Stănescu

Azi noapte
l-am visat
pe Nichita,
cu surâsul lui
de înger trist
cu tot...

Ori poate
umbra lui trecea,
prin
noaptea mea,
înlăcrimându-mi
visul.

Tăcerea timpului

Voi scrie despre tăcere,
până voi învăța
să tac!

Și despre timp voi scrie,
până ce amintirea
își va pierde
strălucirea.

Apoi voi tăcea
din toate poemele mele.

Și voi pleca
să mor puțin
în tăcerea timpului.

Am strigat

Am strigat către pădure,
însă pădurea s-a întomnat
dintr-odată.

Am strigat către soare,
dar soarele s-a umbrit
cu un nor.

Am strigat către mare,
însă marea a fugit
într-un ocean.

Am strigat către Tine, Doamne,
iar Tu mi-ai răspuns de-ndată.
Mă știai?

Aleluie

Între umbră și
sărut,
Stă un dor demult
durut.

Între noi și
veșnicie,
Stă singurătatea
vie.

Aleluia!
Aleluie!

Umbra casei

Curge înspre asfințit
umbra casei.

Ochii ei somnoroși
răsfoiesc pe-ndelete
amintiri...

Pe zidurile descojite
de vremuri
urcă verde
iedera
spre ceruri.

Un înger cu aripi
de lumină
odihnește în tindă...

Umbra chipului meu

Tăcere adâncă și neagră...
Mi-e dor de
umbra chipului meu.

Sângele curge
pic-pic, pic-pic,
în clepsidra inimii.

Un ceas măsoară orele
tic-tac, tic-tac,
undeva nedefinit.

Stăm cu ochii la pânda
și ne mințim firesc.

Pe el nu-l doare
niciun pic,
eu îl cred și m-adun
din nimic.

Doar un mâine

Aseară cerul tot
o poezie era
și am învățat
să naștem cuvinte.

Azi ne-am învelit
cu tăcerea lor
și am pornit alături,
pe trotuare desculțe.

Mâine,
Oare, ce va fi?

Umbra unui asfințit

Aș vrea să fiu
o umbră,
poate umbra lui.

Să fim doi
oriunde, oricând.
Să nu ne despărțim
niciodată.

Aș vrea să fim
umbra unui asfințit.

Și să renaștem
într-o altă dimineață
din trupul
aceleiași flori.

CIUDATA VIAȚĂ A POETULUI GHEORGHE TOMOZEI

Cleopatra LORINȚIU

Continuare din numărul trecut

Ce vremuri, în 1936, când această fată frumoasă preferă să înfrunte o lume conservatoare, să fie o rebelă, și să facă un copil din flori. Copil născut la Leagănul de orfani „Sfânta Ecaterina” din București, unde Franța Stănescu (născută la 1 aprilie 1917, la Pucheni, Raionul Muscel) mai rămâne o vreme hrănind cu laptele ei și alți copii abandonați, frați de lapte al micului Gheorghe (se pare că i-a dat acest nume după numele tatălui biologic, rămas până la urmă necunoscut).

Copilăria cea mică s-a petrecut așadar într-un leagăn de copii și apoi într-o cămăruță cu chirie din strada Ion Călin. Zilele celor doi nu erau ușoare: Franța muncea ca să poată întreține copilul pe care-l lăsa în grija unei vecine. Lucrurile s-au mai îndreptat după apariția aceluia domn Tomozei, cu care ea se va căsători cam când copilul avea vreo șapte ani și care l-a înfiat cu acte în regulă, dându-i numele său. Pe acest domn Tomozei, poetul avea să-l numească „tată” pentru că i-a și fost tată cu adevărat.

L-am cunoscut și eu, mult mai târziu prin 1986, locuia la București, într-un bloc cu patru etaje din cartierul Drumul Taberei, pe Aleea Callatis, împreună cu a doua sa soție, Rodica. Mama Franța, demnă și la fel de încăpățânată, își reluase numele de fată, Stănescu. Tatăl, gârbovit și bolnav păstra urmele bărbatului chipeș care fusese. Relația dintre tată și fiu era de o complicitate caldă, iar tatăl avea să-i lase fiului... cinci caiete școlarești dictando cu coperti de vinilin, scrise cu literă aproape ilizibilă, povestea vieții sale pe care vai, nimeni nu a citit-o mai apoi și nimeni nu a putut-o descifra.

Din copilărie, Gheorghe Tomozei avea amintiri în general frustrante, nu era un copil care se juca cu alții, prefera joaca pe un preș uzat cu chibrituri și nasturi sau pe dușumea, în așteptarea mamei. Amintirea bombardamentelor din război, apoi a cârciumei în care lucra mama, apoi a valului proletar în care «tovarășa Stănescu» devenise un fel de asesor popular, toate astea, erau evocate mereu. Noul regim de după al doilea război mondial dădea celor săraci o șansă, dacă știau și voiau să o folosească și tânărul Tomozei talentat la literatură, istorie și calligrafie, a folosit-o din plin. Așa începe să scrie, să versifice și așa ajunge mândria mamei sale.

În fapt, peisajul argeșean, acel «la țară» adeseori evocat, nu există încă, trebuie că familia să se fi apropiat mult mai târziu de fata rebelă plecată la București, prea mândră ca să divulge numele tatălui plodului său, prea mândră ca să se întoarcă înapoi, la Pucheni și Malu cu Flori. Așa că Bucureștiul

este locul copilăriei poetului, cu adresa din strada Ion Călin unde au locuit o vreme. Intrarea la Școala de literatură „Mihai Eminescu” avea oarecum să îi pecetluiească destinul. Avea să fie scriitor și numai scriitor.

Într-un timp în care gluma nu era chiar cea mai bună cale de-a trece nici de cenzură nici de privirile acre ale unor «tovarăși», Tomozei era un ludic în sensul cel mai pur și mai literar al termenului. Aceasta a fost una din frecvențele pe care s-a întâlnit cu Nichita Stănescu, și uite-așa se amuzau ei de toate și de tot, presărând în umorul lor pete de literatură, vrute sau nevrute. Stau să mă gândesc, dacă Bulgakov, sau Ilf și Petrov, mari scriitori ruși care au ironizat în chip genial stereotipiile umane ale unui bolșevism primitiv, sunt încă așa de actuali și de gustați de ce nu ar fi gustate ironiile fine, rafinate și cutezătoare ale contemporanilor noștri?

Ironia era floarea cea mai fină din arsenalului lui Tomozei, ironie dublată adeseori de o aciditate greu de suportat de unii. Vocea îi devenea un pic răgușită și cuvântul lovea pieziș, fără drept de apel. Asta, rar. În cea mai mare a timpului Tomozei nu privea drept în față interlocutorul, îi evita privirea aruncând o străfulgereare piezișă de parcă ar fi fost angajat într-o luptă corp la corp. Ironia nu îl părăsea însă niciodată, poate doar atunci când atacul «contemporanilor» era foarte greu de suportat precum în scenariul unui proces înscenat la revista Argeș, proces care i-a mâncat sănătatea ani în șir.

El se aștepta ca gesturile sale de cultură făcute față de zona geografică pe care o considera de obârșie (prin mama sa) să fie apreciate sau, mă rog, puțin măcar laudate, căci recunoștința îi era adesea singura posibilă răsplată.

În cazul Argeș nu a fost deloc așa. Toată lumea recunoștea că făcuse o revistă extraordinară, în care pusese și inventivitate și talent de editor, susținuse nume importante precum Fănuș Neagu, Ileana Mălăncioiu, Florența Albu, Ana Blandiana, Romulus Rusan, Ion Negoitescu, Florin Mugur, Nichita Stănescu și câți alții; colecția revistei așteaptă, cred, să apară în ochii publicului. El nu avea însă abilitatea necesară de-a nu străluci în urbea de adopție probabil, acumulând un soi de invidie latentă și care avea să facă explozie.

Secretar general de redacție la revista „Cinema” sau mai apoi la Almanahul Asociației Scriitorilor din București, Gheorghe Tomozei a avut prieteni, dar după moartea lui Nichita s-a simțit singur. A fost publicat, dar nu a fost mulțumit. A ajuns în cărțile de școală și a luat premii peste premii, dar se lăsa copleșit ușor de o răutate, de o cronică malițioasă sau răutăcioasă, de un „război” literar pe care îl pierdea. Această latură a felului său de a fi m-a făcut să spun că a avut o viață ciudată, cu perle albe și perle negre. Peste cele albe trecea poate cu ușurință, dar pe cele negre le vedea și se amăra nespun.

Cel mai autentic este însă Gheorghe Tomozei în substanțiala sa operă poetică din care puteți citi acum o selecție. Cineva va scrie, sper, până la urmă, „Viața lui Gheorghe Tomozei”. Sper să fie cineva de bună credință, iubitor de literatură și de poezie, cineva care să știe să se scufunde într-un timp și să îl înțeleagă așa încât paginile superbe scrie de el să ajungă la cititor, iar viața sa, dedicată numai și numai literaturii, să nu fie uitată. Cred că asta și-ar fi dorit.

ADRIAN BOTEZ, ANARHO- SENTIMENTALISTUL DINDĂRĂTUL PROPRIEI ABSENȚE

Florentin SMARANDACHE

Adrian Botez este un liric superb de orgolios, cu un discurs poetic evaziv și aluziv, exploatând teme și aspecte cotidiene, civice, religioase, patriotice, ingenios articulate de o fantezie neliniștită, șocantă pe alocuri. Un misticism ferm, dar temperat, se conjugă cu meditația adâncă și cu o sinceritate debordantă, ceea ce face ca poezia-i să se învecineze, natural, cu teologia și filosofia.

În **Domnia lebedei**, noul său volum de versuri, ne aflăm într-un „muzeu” care, încercând să configureze viața, redimensionează un **univers descompus**, prin **disoluția prezentului**, cu teribilele lui provocări „**pandemice**” - oferindu-i, totuși, o punte de salvare : **întoarcerea la creștinism și la valorile morale tradiționale**. În fond, aceasta este **aventura lirică a gândirii lui Adrian Botez**, riscantă în lumea de azi : **naivă și primejdioasă, totuși atractivă și vizionară**. Avem de-a face, cum ar spune-o poetul însuși, cu un „**dialog**” – șiret și rafinat – între „**lebădă și bufniță**”, în care percepția obișnuită este minată de un ușor scepticism lăuntric, mai mult bănuit, decât transmis.

Lebada, „Zână din Ceruri”, acest simbol complex – pasăre venerată în varii culturi (de pildă, **la celți**, o pereche de lebede conduce Barca Soarelui peste ceruri; în șamanism, cu abilitatea neobișnuită de a putea călători în lumea de dincolo) – temă fascinantă, pentru nu puțini artiști și scriitori, de-a lungul vremilor – celebrează, și la Adrian Botez, **Frumusețea, Credința și Profunzimea Sufletului**. Este „**Pasăre de Promoroacă**” și „**Ultim Glas al Mântuirii**”, vehicul al lui Vișnu „**cu Aripi de Mătasă**” și **Androgin Alchimic** („**Androginul-Lebădă**” este

chiar titlul unei secvențe lirice din volum). Ne răzbate-n urechi **Lohengrin-ul** wagnerian și nu clipocelile de-ape, ale lacului lui Ceaikovski. Iar la instaurarea „**domniei lebedei**”, poetul devine „**Frate al lui Crist / încoronat cu Raze de-Ametist**”.

Frământările interioare, încercările de a transforma realitatea monstruoasă într-o pagină de vis, într-o întoarcere în Paradis, înnobilează versurile, ca-ntr-un experiment ermetic și mantric. Chiar dacă ne pune în fața „**statuilor**” și a luminilor trecutului, poetul nu ne descoperă și „**secretul**” acestora, astfel că partea cenușie a lumii trăiește, în continuare, aceeași dramă a **cunoașterii, iubirii și a idealurilor tot mai greu de atins**. Mișcările inimii rămân, în continuare, un câmp magnetic, un necunoscut inerent sensibilității, ceea ce nu-l oprește pe poet a săvârși **o operație de magie vitală a fondului românesc arhaic**, sentimental și profund, presat, azi, de circumstanțe urgente și dramatice.

Interesant este poetul și din punct de vedere stilistic, mai toată poezia sa fiind un torent verbal impetuos, care amestecă ritmuri variate, diferite forme de prozodie, Adrian Botez fiind stăpânit de cuvinte, de muzica și forța lor de penetrație. El „**oficiază**” nu numai în **catedrale**, ci – whitmanian sau maiakovskian – pe **baricade**, în piețe sau pe scenă, alteori se dedulcește eminescian, sau chiar barbian și arghezian, făcând apel nu numai la ritmurile respective, ci și la vocabular, sintaxă sau forme de versuri, organizate similar. De altfel, privită în ansamblu, forța poeziei lui Adrian Botez constă, indiscutabil, tocmai în **bogăția excepțională a limbajului**, în **stilul ultramodernist** de a combina **expresia frumoasă**, cu „**graiul cu-ndemnuri pentru vite**”, cu trivialul cotidian, ca-n paradoxism, reușind să creeze impresia de naturalețe, de firesc.

Un adevărat exercițiu de stil și virtuozitate, așadar - **dând culoare și consistență unui poet anarho-sentimentalist**, care descoperă valoarea și semnificația existenței, în spatele propriei căutări, sau – ca să fim mai aproape de verbul poetului – „**dindărătul propriei absențe**”.

Adrian Botez – DOMNIA LEBEDEI (poezii, poeme și prozopoeme), Editura Rafet, Rm. Sărat, 2021

ÎN CĂUTAREA LUI PAUL ALEP

Sandrino GAVRILOAIA

Continuare din numărul trecut

Despre ctitoria din Iași a lui Vasile Lupu, Mănăstirea Trisfetitele (în cadrul căreia va funcționa atât prima tipografie, cât și prima academie domnească din Moldova), Paul de Alep scrie că e „unică în tot Răsăritul”. Evident, este vorba de „Trei ierarhi”, de frumusețea căreia călătorul sirian nu încetează să se minuneze (pe atunci, lăcașul era în exterior poleit cu foiță de aur). Aceste impresii au fost deseori citate așa că nu insist acum și cu alte pasaje descriptive. Mult mai interesant mi se pare un alt amănunt: aici, la „Trei Ierarhi” se păstrează, într-o raclă pusă la vedere, moaștele Sf. Vasile cel Mare. Iar Paul de Alep ne relatează despre originea acestei relicve sfinte următoarele: „Patriarhul i-a făcut [domnitorului] un dar de o valoare deosebită: falca de jos a Sfântului Vasile cel Mare, care era îngălbenită, foarte tare și grea și strălucea precum aurul. Mireasma ei era mai plăcută ca ambră; iar dinții și măselele se păstrasera prinse bine în falcă. Noi am pus mâna pe moaște la Constantinopol, unde fusese păstrată cu grijă de familia lui Kyr Gregorie, fostul mitropolit al Cezareei și am cumpărat-o cu echivalentul greutatei sale în aur...”. Această bucată din falca sfântului, îmbrăcată în aur, poate fi văzută (sau adorată) și azi la „Trei ierarhi” și constituie o mărturie directă, palpabilă și emoționantă a vizitei celor doi sirieni. Spre cinstea sa, călătorul alepian ne mai lasă o mărturie extrem de valoroasă, de data aceasta chiar despre voievodul Vasile Lupu: „În timpul domniei sale, el a tipărit în valahă [română], spre folosul supușilor săi din Moldova, numeroase cărți bisericești, liturgice și de comentarii. Înainte, oamenii își citeau rugile numai în sârbește [slavonește], limbă care seamănă cu limba rusă, pentru că, toate cărțile din Bulgaria și Serbia, până în Valahia și Moldova și din țara căzăcească până la cea muscălească, erau scrise în această limbă. Dar limba valahilor și a moldovenilor este valaha [română]; iar ei nu înțeleg ceea ce citesc pe sârbește [slavonește]. Din pricina asta, el [domnitorul] a construit din piatră, lângă mănăstirea sa [Trei Ierarhi], o mare școală; și a tipărit pentru supușii săi cărți în limba lor”. Onorantă și vrednică mărturie!

Paul de Alep face o listă amănunțită cu darurile oferite de patriarhul Macarie lui Vasile Lupu și familiei princiare. În chiar prima zi a primirii lor la curtea din Iași, domnitorul moldovean făgăduise patriarhului de Antiohia „să-i plătească toate datoriile”. Oaspeții sirieni purtasera cu ei ofrande rafinate, mărfuri specific orientale: broderii sofisticate, vestitul săpun de Alep (parfumat cu mosc sau iasomie orientală), migdale și fistic (sărat și nesărat), ghimbir, stafide, caise uscate, curmale, fructe zaharisite,

dulcețuri, ulei de migdale, felurite pomezi, smirnă și tămâie. Interesant este faptul că cele mai multe dintre aceste produse fac parte din brandul local, din blazonul levantin al Alepului, fiind specifice zonei.

Atunci când scena politică din Moldova lui Vasile Lupu începe să se degradeze, sirienii pleacă în Țara Românească. Capitala valahă avea cam 80 de biserici (cele mai multe clădite din piatră), după inventarul - cam exagerat, totuși - al sirianului. „Târgoviștea este un oraș mare, cam cât Alepul ori Damascul. Cu mare trudă, Matei [Basarab] voievod îl înconjurase cu fortificații din lemn și cu un șanț de apărare. Ni s-a spus că în Țara Românească există 26 de orașe ca acesta”. Tot lui Paul de Alep îi datorăm o frumoasă descriere a Curții Domnești de la Târgoviște: „Curtea domnului Valahiei este mare și fortificată cu un zid de piatră. O apă curge pe la capătul ei, iar la mijloc, după ce urci câteva trepte, stă falnică și frumoasă biserica [domnească]”. Interesant e faptul că, în talmăcirea sa, britanicul Belfour folosește termenul de „corta” pentru curte: „În centrul acestei Curți este un uriaș turn de piatră, foarte înalt, unde se află orologiul cetății și unde mulți străjeri stau de pază”. Desigur, este vorba de vestitul Turn al Chindiei.

După căderea Constantinoplei sub turci, ideea imperială bizantină se va transfera și perpetua la curțile voievozilor munteni și moldoveni, care vor deveni și ocrotitorii bisericilor ortodoxe de sub stăpânirea musulmanilor. Vasile Lupu, Matei Basarab, Șerban Cantacuzino, Constantin Brâncoveanu și alți domnitori sau chiar marii noștri boieri vor cultiva măreția și fastul bazileilor. Ca mărturie stau nu numai bisericile, mănăstirile sau palatele și curțile ctitorite de aceștia, ci și relatările călătorilor străini la gurile Dunării. Paul de Alep ne lasă, între multe alte relatări neprețuite, informații utile despre un personaj destul de puțin cunoscut al istoriei noastre, postelnicul Constantin Cantacuzino. Este vorba de tatăl lui Șerban Vodă Cantacuzino și al stolnicului Constantin Cantacuzino (eruditul umanist), bunicul domnitorului Ștefan Cantacuzino și rubedenie a lui Constantin Vodă Brâncoveanu.

„Marți de dimineață am ajuns la Mănăstirea Sf. Nicolae [de la Mărgineni] cunoscută și ca Mănăstirea Postelnicului Kyr Constantin, prietenul nostru. Se spune despre această persoană că este din stirpea împăraților Bizanțului, din sânge de Cantacuzini: mare făcător de binefaceri și milostenii și părtinitor neamului nostru și limbii noastre arabe (...). Era mare amator de fapte bune și, pentru noi, era un adevărat prieten. El ridicase de curând acea mănăstire care stârnea uimirea tuturor vizitatorilor. Biserica are o turlă înaltă, acoperită cu tablă și are trei altare, fiecare dintre acestea având câte o preafrumoasă cupolă. În fața porții, sub o cupolă largă cu mulți pilaștri,

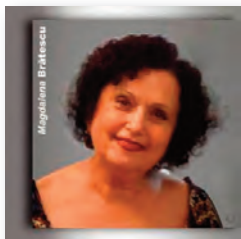
se află, la mijloc, un havuz cu apă, cu țevi care aduc apa de la mare distanță. În această țară, nimeni în afară de Postelnic nu a mai construit havuze și fântâni arteziene. (...) Părăsind biserica, am intrat în palatul Postelnicului, alcătuit din clădiri princiare deosebite, mai frumoase chiar decât casele de la oraș. Are o baie încântător construită din marmură, [aici] apa e trasă cu roți de moară direct de la râu; apa adusă prin numeroasele canale se folosește și la udatul grădinilor și livezilor. Apartamentele palatului nu sunt cu nimic mai prejos decât cele din Constantinopol, deoarece toți boierii valahi au Curți de o admirabilă arhitectură. Fiecare boier are, de fel, ctitorită cel puțin o mănăstire mare, cu acareturile respective, iar ei [boierii] se întrec în ceea ce privește frumusețea construcțiilor și a ansamblurilor. Toată ambiția și mândria lor aici se vedește. Când se-ntâmplă ca un boier să fie scos din dregătoria sa, el se retrage pentru tot restul vieții la Curtea sa de la țară unde își are mănăstirea [ctitorită] pe aproape”.

Supranumit „Prințul Aurului” (Altın Bey pe turcește), Constantin Vodă Brâncoveanu a fost un alt mare protector și mecena al culturii și Ortodoxiei. Domnitorul român a acordat sprijin constant așezămintelor bisericești din Orientul Apropiat și din Balcani, zone aflate sub ocupație otomană. A dat ajutoare materiale substanțiale celor patru patriarhii (Constantinopol, Antiohia, Ierusalim și Alexandria), precum și unor mănăstiri importante de pe Muntele Athos, din Grecia continentală sau insulară și din Peninsula Sinai. Patriarhia Apostolică a Antiohiei și a întregului Răsărit își avea scaunul atunci (ca și acum!) la Damasc, ea fiind strămutată în decursul secolului al XIV-lea din Antiohia. Acest așezământ a fost sprijinit prin danii importante în bani, anuale, de către voievodul Constantin Brâncoveanu. Dar istoricul Virgil Cândea amintește și de alți domnitori ai Țării Românești și Moldovei care au ajutat cu bani sau daruri scumpe acest lăcaș ortodox damaschin, de la Matei Basarab și Vasile Lupu, la fanarioții Ioan și Constantin Mavrocordat sau Grigore Ghica al II-lea. În jurul anului 1690, Constantin Brâncoveanu aduce în Țara Românească un cârturar originar din Iveria (Georgia sau Gruzia). Mare tipograf, creator al limbii liturgice românești, autor de scrieri originale și traducător (în română), gravor, ctitor de așezăminte bisericești, teolog și apărător al Ortodoxiei, Antim Ivireanul este o figură însemnată în istoria și devenirea noastră. Născut pe la anul 1650 undeva în Georgia și botezat Andrei, este luat în robie de foarte tânăr. Turcii îl duc la Constantinopol unde, după ce va fi eliberat, va trăi pe lângă Patriarhia ecumenică. Aici învață limbile greacă, turcă și arabă și artele specific monahale: caligrafia, pictura, desenul, broderia. Adus în Țara Românească, Antim este numit la conducerea tipografiei domnești din București, după ce deprinde meșteșugul tiparului (probabil ca ucenic al episcopului Mitrofan, la tipografia din Buzău). Tipografia din capitala Țării Românești exista la 1678, iar în timpul lui Șerban Vodă Cantacuzino aici se editase vestita Biblie de la București, prima traducere completă în românește, apărută în 1688. Ajuns egumen al Mănăstirii Snagov, Antim Ivireanul instalează acolo o tipografie unde tipărește 15 cărți în greacă, română și arabă (se crede că instalația tipografică

și literele au fost manufacturate chiar de el). Între aceste titluri snagovene se cuvin amintite: Antologhionul și Evanghelia (ambele din 1697), Mărturisirea ortodoxă a lui Petru Movilă (1699), Floarea darurilor (1701) și Liturghierul greco-arab (1701), lucrare intrată în istorie ca fiind prima carte tipărită cu litere arabe din lume (sic!). Revenit la București, imprimă alte 15 noi titluri în românește și grecește, precum și un Ceaslov greco-arab (1702), tipărit la rugămintea patriarhului Athanasie al IV-lea Dabbas al Antiohiei. Ca episcop de Vâlcea (1705), Antim scoate la tipografia Mănăstirii Govora alte cărți în română, slavonă și grecește. În anul 1706, instalația tipografică cu caractere arabe meșteșugite de Antim Ivireanul a fost dăruită de Constantin Brâncoveanu patriarhului Athanasie IV Dabbas, care a transportat-o la Alep. Din bunăvoință și, probabil, sub asistența finanțată de domnitorului român, se instalează la Alep cea dintâi tipografie arabă din lume, unde, la 1706, iese de sub teascuri prima Psaltire arabă (Cartea Sfintei Evanghelii). Marcu Beza amintește în lucrarea citată de un manuscris din 1702 întâlnit la Damasc, Istoria Patriarhilor Antiohiei, lucrare datorată Patriarhului Athanasie al IV-lea. Iată ce scrie Beza despre acest document în capitolul dedicat "Urmelor românești în Siria": "Are la început frontispicii migălos zugrăvite, încadrând pe o filă stema Valahiei și pe alta chipurile Sfântului Constantin și Elenei. După zece versuri ditirambice, vine scrisoarea către "Preaștrălucitul, Preaînălțatul și Preaevavliosul Domn și Principe, Io Constantin Basaraba Brâncoveanu", unde cetim între altele: "Norodul sărac al Răsăritului, populațiile arabe și clerul sfânt binecuvintează și proslăvesc înțelepciunea și cumpătul ce ți le-a hărăzit Dumnezeu... Precum soarele prea luminos străbate tot pământul, astfel și milosteniile Luminăției-Tale s-au întins și până la dânșii, aducându-ți nu mică cinste și faimă". Adaugă apoi Atanasie, că Domnul Valahiei e vrednic să fie cu atât mai preamărit cu cât, el singur și din a sa pornire, ajutase patriarhia Antiohiei, dându-i și o tipografie arabă de folos obștesc". Poate că ar mai trebui adăugat amănuntul că Patriarhul Athanasie al IV-lea Dabbas a tradus în limba arabă Divanul sau Gâlceava înțeleptului cu lumea sau Giudețul sufletului cu trupul de Dimitrie Cantemir, traducere realizată după ediția tipărită la Iași în 1698 și rămasă în mai multe manuscrise și copii semnalate de istoricul Virgil Cândea. Tipografia instalată la Alep, în cadrul reședinței metropolitane, a dat numeroase titluri arabe, cărți apărute sub îngrijirea patriarhului Atanasie și, ulterior, a patriarhului Silvestru, succesorul acestuia la Patriarhia Ortodoxă a Romeilor a Antiohiei și a întregului Răsărit (dacă ar fi să respectăm titulatura exactă din limba arabă). Dar aici se vor tipări nu numai cărți liturgice pentru ortodocșii de limbă arabă din întregul Levant. Ulterior, instalația tipografică ajunge la creștinii din Țara Cedrilor, Liban, unde nu-și va înceta menirea o altă bună bucată de vreme. Urmând exemplul arhidiaconului Paul de Alep și al Preafericitului patriarh Macarie al III-lea Ibn al-Zaiim, Patriarhul Silvestru al Antiohiei a călătorit în două rânduri în Moldova, în prima jumătate a veacului al XVIII-lea.

Va urma

PRINȚUL COREEAN - INSULA JEJU-DO

Magdalena BRĂTESCU

Continuare din numărul trecut

Își întinse mâinile în poziția de prostrație și spuse cu glas tare „omah-hum” de trei ori pentru fiecare obiect sfințit. Apoi așteptă, cu capul golit de orice gând, ca ofrandele să fie primite. Nu cerea nimic. Doar dăruia. Era fatalistă. Avea convingerea că ceea ce e menit să se întâmple, de bine sau de rău, nu poate fi influențat de nicio rugăciune, oricât de ferventă ar fi fost ea. Ceea ce aducea în acel colț sfințit prin curățenie și puritate era dragoste necondiționată. Primea în schimb, liniștea și bucuria generozității.

Își recapitulă toată discuția cu Heoun și simți că l-a înțeles corect și că a acționat corect, așa cum îi cerea credința. Cu pași neauziți, părăsi sanctuarul improvizat, străbătu grădina și intră în bucătăria de vară. Haneul gătea o singură mâncare pentru cinci zile pe săptămână, bibimbap, un orez cu legume, ouă și sos picant. O zi, dădea felul cel mai detestat de Yu-jin, supă rece cu tăiței. În alta, felurile lui preferate, bulgogi din carne de porc marinată și bingsu, un desert din boabe de fasole roșie îndulcită, cu fulgi de gheață și fructe.

Meniul era astfel alcătuit încât Yu-jin nu știa niciodată ce-l așteaptă la masă. În tinerețe, bărbatului nu-i prea păsa de ce bagă în gură. Ca sportiv, avea nevoie de un anumit număr de calorii și respecta cu strictețe dietele. Cu vremea însă, dar mai ales de când începuse să simtă că-i îmbătrânește corpul, întoarcerea acasă se asocia cu plăcerile gustului. Doar că în loc să se obișnuiască și să nu-i mai pese de rutină, aproape că se înfură când așteptările îi erau înșelate și, în loc de bulgogi, primea o supă sleită cu niște tăiței lipicioși. Mesteca în silă și o privea tăcut. Erau momentele când o ura cel mai tare.

Când rămânea singur cu el însuși, se gândea uneori la ea cu detașare, conștient fiind de rutina traiului lor în comun, de dezinteresul reciproc, de lipsa oricărei investiții sentimentale de ambele părți. Ar fi preferat să i se aducă lui fructe proaspete și nu unor poze de carton. I se părea mai omenesc. Iar el să-i fi cumpărat, măcar de ziua ei, un buchet de flori. N-o mai făcuse din tinerețe. Și nici nu merita s-o facă, pentru că nu se purta frumos.

Îi înțelegea intențiile, îi scuza instinctul feminin de a-i ține treze măcar speranțele culinare, de a-l provoca, de a-i atâța simțurile adormite. Toată viața, întunericul fusese aliatul lui Haneul. În lipsa frumuseții fizice, cu amărăciunea umilinței în suflet, stingea invariabil lumina oferindu-i cu bunăștiință bărbatului iluzia că stăpânește trupul altor femei. Necunoscute, ademenitoare, perfecte. Masa așternută de prânz, era tot un fel de pat înfățat, dar plasat în plină lumină, cu farfuriile albe, expuse nemilos vederii pulpave. Cu nările dilatate, Yu-jin privea pofcios înspre

oala misterios acoperită. O singură zi era fericit, în ziua cu bulgogi. Pentru care se pregătea mereu, de șase ori în zadar.

Într-o seară, dezamăgit ca de obicei de meniul zilei, întins pe cearșaful rece, aruncă o privire înspre trupul femeii. O auzea sforăind enervant. În lumina lunii care se întrezărea prin perdelele transparente, chipul ei i se păru al unei mumii. Ce căuta el alături de această creatură rea, guralivă și dominantă până la granița cu teroarea? Ce fel de luptător era, dacă pe frontul căsniciei rămânea mereu un perdant? Se ridică în capul oaselor. Apoi se așeză pe marginea patului și-și luă poziția de yoga. Trebuia să-și curețe mintea de gânduri toxice, să se relaxeze rapid pentru a putea adormi. Reuși. Dar după un somn de câteva minute, se trezi brusc. Haneul sforăia din ce în ce mai agresiv.

Dacă aș muri în clipa asta? se cutremură el. Dacă s-ar termina totul, așa pe neașteptate? Fără să fi cunoscut o pasiune devoratoare. Pentru ce trăiesc? Cu cine? Își privi scârbît soția. Îmi doresc o femeie, dar nu pe a mea. Nu-mi vine nici măcar s-o sărut, sau s-o îmbrățișez. Nu-mi atâță virilitatea. Și de ce aș încheia capitolul sex? Am și eu drepturile mele de bărbat pe care searbăda uscată de lângă mine nu-i capabilă să mi le satisfacă. Nici măcar o mâncare gustoasă nu-mi pregătește. Ce nevoie mai am de ea?

Se scutură dezgustat. Și de ce să mor eu? se revoltă Yu-jin deodată. Scăpat de Haneul, aș putea trăi din nou așa cum îmi place. Îmi vine s-o strâng de gât, mimă el gestul. Simplu și curat. Zvârcolirile ei m-ar răzbuna de toate săcăielile zilnice de-o viață care acum mă aduc la exasperare. Prostii! Nu există crimă perfectă. Aș fi arestat, își spuse cu spaimă. Legea nu iartă. Aș schimba o închisoare cu alta. Și tot fără femei.

-De ce nu dormi? se auzi deodată vocea pițigăiată a lui Haneul.

-Ce-ți pasă? șopti Yu-jin ca pentru sine.

-Fă-ți un ceai de ibiscus!

-Fă-mi tu, că doar mi-ești soție devotată care te frământă că m-ai găsit treaz. Află că sforăi de tremură pereții.

-Așa-i la bătrânețe. Crezi că tu dormi ca un îngerăș, cu capul sub aripă? Hurui noaptea ca un tractor. Pentru liniștea amândurora, îți propun să dormim în camere separate. Și așa nu mai avem nimic în comun decât fiul, nepoata și casa asta cumpărată din banii mei.

-Banii tăi, banii tăi, bombăni disprețuitor Yu-jin. Ți-i i-am plătit printr-o muncă de o viață, cu dobândă la dobândă. Nu-ți mai datorez nimic. Am să plec!

Se făcu tăcere. Yu-jin înfricoșat de propriile lui cuvinte remarcă expresia de perplexitate a nevastei care nu s-a îndoit nicio clipă că ar putea fi părăsită.

-Deocamdată în altă cameră, precum ai propus.

Haneul își reținu un zâmbet triumfător care-l făcu pe Yu-jin, singur în patul de o persoană din fosta cameră a fiului său, să facă inventarul plantelor otrăvitoare care picurate zilnic pot provoca o moarte lentă, dar sigură. Mătrăgună n-avea de unde să-și procure. Dar în curtea casei lor creșteau tufe de leandru cu flori parfumate. Frunzele și semințele lor au servit nu o dată, de-a lungul istoriei, la lichidarea fără urme a dușmanilor. Sufereau mai întâi de probleme cardiace, apoi dădeau în atac cerebral, comă și așteptatul sfârșit.

Mă amălesc singur, oftă. Am slăvit întotdeauna viața.

Sunt incapabil de fapte rele. Lupta cu mine însumi e cea mai grea. N-am să fiu laș. N-are decât să trăiască! Voi găsi și eu un mod de viață care să-mi fie pe plac. Voi scăpa de sub control. Acum sau niciodată! Cât nu e prea târziu. Pe ultima sută de metri..

Haneul nu era nici pe departe atât de deșteaptă pe cât se credea. Trecuseră câțiva ani până să observe că jocul ei naiv nu-și mai atinge demult scopul. Căzuse în capcane bunelor sale intenții, fără a bănuși că tocmai severitatea și tristețea meniurilor cu care jongla, îl trimiseseră pe Yu-jin la o anumită adresă.

Bărbatul ieșea ca de obicei dimineața din casă și asista timp de câteva ore la antrenamentele sportivilor înscriși în clubul său. Uneori își mai încerca el însuși puterile fără a se face de râs. Practic nu părăsea incinta reședinței decât cu ocazia concursurilor. Soția făcu greșeala de a considera că bătrânețea e sinonimă cu fidelitatea și că dezinteresul pentru ea era generalizat la întreaga gintă feminină.

Yu-jin găsisse un anunț interesant în ghidul turistic al insulei Jeju. Bordelul pensionarilor din Biyangdo. Cu prețuri piperate. 170 de dolari pentru o oră și jumătate, plus analize, plus recomandări medicale privind efortul pe care clientul îl putea depune în efluvii amoroase. Și, culmea fericii, prostituata se comanda împreună cu felul de mâncare preferat, gătit și servit chiar de ea. Desigur alți bani, altă distracție!

Nu era nevoie să-și spună numele adevărat, iar profesiunea cu atât mai puțin. Cu condiția de la sine înțeleasă că va plăti în cash. Nu se foloseau nume de cod, ci doar cifre pentru identificarea clientului. Ca la închisoare, gândi Yu-jin pe jumătate amuzat, pe jumătate înfiorat. Desigur femeia era la libera lui alegere din catalogul care o înfățișa nu numai în câteva poze, portret și nud, dar și prin consiliere cu secretara instituției. În biroul acesteia, beneficiarul serviciilor putea vedea afișată în ramă o diplomă în psihologie cu antetul University of East London. Ea ar fi fost chipurile mai în măsură să găsească cea mai potrivită parteneră, cunoscându-și bine lucrătoarele. Desigur, după ce clientul ar fi răspuns cu maximă sinceritate la câteva întrebări de genul interviu. Instituția se angaja sub semnătură ca toată ancheta să rămână strict secretă, iar arhiva distrusă de îndată ce clientul ar renunța la serviciile sale.

Nu acesta fu însă capitolul din contract care-l uimi pe bărbat, ci eventualele sume pe care ar fi trebuit să le achite pentru anumite activități extraprogram. Mângâieri, stat pe genunchi, conversații preliminare în funcție de subiect, alinturi, declarații de dragoste contra cronometru, folosirea unor nume de tandrețe, săruturi pe frunte, obraz, mâini, tălpi sau gură, gâdilături, scărpănături, priviri drăgăstoase în timpul mesei, aprinderea sau stingerea luminii. Totul era etichetat și taxat în funcție de timpul alocat. Cu sume e drept nu exorbitante, dar care se adunau.

Exista și eventualitatea achiziționării abonamentelor ceea ce aducea în sfârșit un bonus de gratuitate pentru parcare. Funcționara i-a explicat în amănunțime care sunt avantajele și dezavantajele închirierii aceleiași femei pe o perioadă mai lungă, lăsând la latitudinea lui alegerea.

-Care e recomandarea dumneavoastră? se interesă Yu-jin.

-La acest paragraf, nu dăm recomandări. Sfătuim clienții să încerce ambele posibilități. Dacă e o fire statornică, sau flușturistică, se poate merge pe contrariul

obișnuințelor. Pe principiul „cu cât se schimbă mai mult, cu atât rămâne același lucru”, zâmbi secretara.

Iar surâsul ei i se păru, pentru prima dată, neprofesional de sincer.

Bărbatul rămase pe gânduri. Cine și cum reușea să aprecieze valoric fiecare gest de tandrețe care nu ține direct, sau nu e de la sine înțeles, în relațiile intime? Cu spiritul lui practic, își făcu repede socoteala că dacă ar vrea un set complet de „extra”, va plăti pe el mai mult decât pentru actul în sine. Răspunse că se va mai gândi la toate aspectele problemei și că până la viitoarea vizită o să decidă cât e dispus să investească suplimentar.

-Nu doriți nici măcar să răsfoiți broșura noastră?

Yu-jin înregistrează în tonul secretarei o nuanță de dezamăgire amestecată cu teama pierderii unui eventual client.

-Cât mă costă?

Ea râse cu poftă.

-Vă înțeleg ironia. Aveți dreptate. Dar patroana trebuie să câștige, fiindcă are și cheltuieli. Nu e ieftin să întreții o asemenea clădire, să plătești fetele și alimentele pentru prepararea bucatelor comandate de clienți. Nu vreau să intru în amănunte. Broșura e gratis, din partea casei! Dar o puteți folosi doar cât timp sunteți aici, cu mine în birou.

În drum spre casă, cu privirea goală, ațintită orbește pe peisajul care i se perinda prin dreptunghiul ferestrei vagonului, Yu-jin se gândi la Haneul. Nu resimțea satisfacția răzbunării pe femeia lui de o viață, îmbătrânită și searbădă. Sufletul îi fu invadat de milă. Numărase el vreodată câte mângâieri și sărutări promise de la ea? Și toate celelalte gesturi mici, înșirate pe foaia de cheltuieli a bordelului? E drept, Haneul nu-l taxase per bucată, dar el, ca soț, plătitese facturi, îi cumpărase cadouri de ziua ei. La începutul conviețuirii ca proaspăt căsătorit, obișnuia chiar să-i aducă aranjamente florale costisitoare. Nu făcuse legătura între cât primea sentimental și câți bani cheltuia, fiindcă nu-i risipea pentru sex. Cu soția e gratis. E din dragoste necondiționată.

De ce ajunsese el în situația de a plăti? Fiindcă nu se mai simțea nici dorit, nici admirat, nici iubit. Dar nici prostituata aceea nu-l va dori, nici admira, nici iubi. Va fi în schimb tânără, frumoasă, experimentată. Și-i va găti exact ce-și dorește el să mănânce. Dar nu ca la restaurant. Ci ca într-un fel de a doua casă, a plăcerilor secrete. Ca la doctor, când plătești ești convins că vei fi îngrijit cu devotament și maximă atenție.

Îl pufni râsul gândind ce-ar zice Haneul dacă i-ar propune bani contra servicii. Ca supliment. Căci întreținerea locuinței și cumpărăturile deveniseră pentru ea demult ca de la sine înțelese. Își aminti de discuția pe care o avusese între patru ochi cu fostul iubit al nepotei lui, israelianul Amnon, cel hulit de bunica Haneul. Vorbeau despre obiceiuri și tradiții iudaice, despre care Yu-jin nu știa nimic. „Verigheta la evrei e aurul plătit de soț pentru cumpărarea nevestei. Evreul credincios va plăti cu bani sau cadouri fiecare noapte de amor cu soția lui”. Atunci i se păruse o enormitate, o înjosire a femeii, o umilintă a virilității bărbatului. Îi catalogase pe evrei drept niște materialisti care măsoară plăcerile în monede, niște comercianți veroși și fără scrupule. Iată că judecase greșit. Iată că toată viața e un bordel nenorocit și dragostea o iluzie inventată de poeți.

Va urma

„De trei ori tu”

Tatiana Scurtu

„Trei metri deasupra cerului” este primul roman de dragoste al scriitorului și regizorului italian Federico Moccia, publicat pentru prima dată în 1992 și reeditat în 2004, atunci când este realizată și prima ecranizare după acest roman. Cea de-a doua ecranizare însă îi aduce succesul, într-o producție spaniolă, în anul 2010, romanul fiind tradus ulterior în paisprezece limbi, ajunge un bestseller internațional, cu peste douăsprezece milioane de exemplare vândute. În limba română apare în 2017.

Romanul dezvăluie povestea de iubire dintre doi adolescenți din nordul Romei la începutul anilor 1980, Babi Gervasi, elevă silitoare a unei școli private, o fată frumoasă și mândră, și Stefano Mancini, un băiat exploziv, care creează multe probleme după divorțul părinților săi. Părinții lui Babi sunt împotriva acestei relații, precum cei ai Julietei, din tragedia shakespeariană „Romeo și Julieta”, ceea ce îi face pe cei doi tineri să lupte pentru legătura dintre ei, astfel că drumul pe care îl vor parcurge va fi presărat de evenimente și dificultăți. Babi îl va însoți pe Step (Stefano) în cursele clandestine de motociclete la care acesta participă, iar un accident va face ca fericirea lor să fie știrbită, să se îndepărteze unul de celălalt și să meargă în viață pe căi diferite.

Titlul romanului aduce o imagine a înălțării, cu fața spre cer, cei doi tineri își evocă gradul de fericire și de iubire. Ce este dincolo de cer? E ceva mai sus de infinit? Pentru iubire se pare că mai sunt trei metri: „În fiecare persoană se ascunde o alta... poate mai frumoasă, poate mai nouă, poate a ta.”

Cea de-a doua carte a trilogiei așază personajele în alte lumi, alte relații, într-o viață care nu le aparține, care îi pustiește, îi golește de

sclipire. Viețile lor seamănă acum cu a tuturor celor care își întemeiază o familie pentru că așa trebuie. Bucuria sinceră, naivă, dezinvoltă se transformă într-o analiză a partenerului de viață, a căutării motivelor pentru care merită să-l iubești. Firul epic îi urmărește frământările lui Step și deciziile sale, fiind parcă imobilizat sufletește, iar Babi dispare de sub lupa cititorului, regăsind-o doar ocazional, în pragul nunții sale, de exemplu.

„De trei ori tu” – pentru că iubirea nu se evaporă, nu se pierde și nu intră în pământ, Step și Babi revin în cea de-a treia carte și ne uimesc cu deciziile lor, dar și soarta ne uimește cu întorsătura ei, căci uneori ne dorim din răspuțeri să mai întoarcem munții, anii, hotărârile, dar prezentul nu mai permite a urni trecutul. Destinul face aici ca peste șase ani personajele să se reîntâlnească, într-un zbucium și mai mare, iar în final, sufletele lor să-și poată regăsi înaltul. „De trei ori tu” este romanul care transformă adolescența în responsabilități și maturitate în decizii: „Pot accepta să eșuez, oricine poate eșua. Dar nu pot accepta să nu încerc.”

Devenit romanul unei generații, „Trei metri deasupra cerului” vorbește despre speranță. Zâmbetul unor oameni frumoși care au învățat, au muncit, și-au lustruit încrederea pentru ziua de mâine, depășind toate obstacolele vieții, le-a adus în final trăirea de dincolo de pământesc și chiar de dincolo de cer: „Dacă cineva îți zâmbește în acest fel doar pentru că te-a văzut, este ca și cum ți-ar spune te iubesc la televizor în prima seară, e ca și cum ar scrie aceste cuvinte pe o clădire din Montecitorio, sau le-ar încrusta direct pe soare.”

Fiecare își dorește să se simtă iubit și să iubească, așa cum a reliefat Federico Moccia în acest roman, dar nu fiecare ajunge la puritatea simțirii, la perfecțiunea ei, în cel mai simplu mod cu putință... „iar când îți vei da seama că drumul pe care mergi nu duce nicăieri, accelerează!”

Federico Moccia

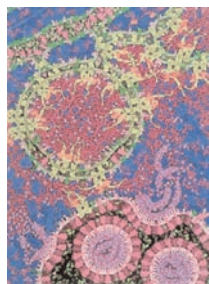

COLAJ LIRIC

Poezia Săptămânii ITHACA

Germain Droogenbroodt

Ce-a fost, a fost

Amintirea îmi îngheață între degete,
ochii mei o fixează încremeniți,
în timp ce păsări deznădăjduite
se îndreaptă spre ținuturi mai calde.
A vântului izbândă e aceasta,
nicidecum un triumf al inimii.
Obrazul meu nu se îmbujorează
atins de arșița amintirii.
Cuvintele-mi iau calea
zburătoarelor:
odihna și-o găsesc în cuibul poeziei.

ANNA KEIKO, China

Traducere: Germain Droogenbroodt –
Gabriela Căluțiu Sonnenberg

Întâlnirea mea cea fericită

Am avut o fericită întâlnire cu
lebedele,
ce mi-a marcat întreaga viață,
o clipă minunată, între lac și pădure.
Ele au inventat tăcerea.
Lebedele știu cum să privească inima
în adânc,
pentru că ele nu cunosc mânia,
sunt spirit pur.
Pășeam pe apa lacului, în rând cu
lebedele,

vorbind cu ele am simțit cum
atingeam eternitatea,
că timp de secole am trăit într-un
extaz dumnezeiesc,
în care nu încăpuseră decât iubirea și
eu.

FRANCISCO DE ASÍS FERNÁNDEZ,
Nicaragua

Traducere: Germain Droogenbroodt –
Gabriela Căluțiu Sonnenberg

Despre moartea unui copil de-o zi

Toți acei copii morți în prima zi îți
vor da binețe.
Vântul îți va intona cântece de
leagăn,
Când sorale apune unde cea mai
tristă iarbă crește.

Tu ești începutul, cel cu licăr înțelept.
Domnul îți va veghea ziua până la
capăt,
În ținutul Manei, în Edenul pâinii.

Ziua întreagă șotii cu lumini și umbre
vei pune la cale.
oamna îți va răscoli castaniul din
priviri,
Veșnic doliul meu va plânge cu rouă.

MENKE KATZ, Lituania-SUA (1906-1991)

Traducere: Germain Droogenbroodt –
Gabriela Căluțiu Sonnenberg

Iubire electronică

Iubirea-i de vânzare în vitrinele
dorinței
în Cartea Fețelor; în care fiecare
pune un selfie
cu buze fuguite în grimase disperate,
pop-up din ternul trai cotidian,
o societate în care totul se poate
cumpăra
la numai 2,99 Euro, rabat 50 la sută,
însă redus, în realitate, e sufletul.

DANIELA ANDONOVSKA-TRAJKOVSKA,
Macedonia de Nord (1979)

Traducere: Germain Droogenbroodt –
Gabriela Căluțiu Sonnenberg

Totul se schimbă, totul dăinuie

Nenumită este obârșia cerului și pământului
Lao Tse

S-au petrecut atâtea lucruri
dar tot nu se schimbă nimic
doar aparent
sunt transformări
altfel decât cele obișnuite
nu ne rămâne mai nimic
care să ne amintească ceva știut
deși cărarea-ntortocheată
ce duce spre iluminare,
nu s-a schimbat și-n continuare
se întrezărește dincolo de tot ce-i aparent.
GERMAIN DROOGENBROODT
Traducere: Germain Droogenbroodt –
Gabriela Căluțiu Sonnenberg

Dialogul redus de pe întinsa Câmpie a tăcerii

Ion Iancu Vale

Om numit Ars, cu fața adânc cutată de seisme lăuntrice, bine înfipt pe picioare, având mâna stângă întinsă cu palma în sus, așteaptă solitar și nemișcat undeva pe întinsa Câmpie a tăcerii. În jurul frunții lui creierul propriu, scăpat nu se știe când din închisoarea-i capilară, se rotește cu viteză constantă pe o orbită

stabilă. Cu toate că Ars se găsește în situația incredibilă de a nu se afla momentan, în posesia creierului său, el poate vorbi, poate gândi și trăi grație intervenției miraculoase a Veșnicei și Imanentei Puteri Stelare în a cărei atenție se află.

Astfel Ars așteaptă rotindu-și ochii măriți, creierul ce la intervale egale apare în fața câmpului său vizual. Creierul se numește Cir. Deodată, Ars începe să vorbească și buzele-i fierbinți, pârlite de febră, se deschid lăsând să-i scape în afară un glas calopodat pe o totală tristețe. El spune: „Ascultă Cir, acum că ți-a venit din nou poftă să mă terorizezi și să mă chinui, țin cu tot dinadinsul să-mi ascuți părerea față de poziția ta incalificabilă, cinică și dușmănoasă, aș putea spune, ce o ai față de persoana mea. Fi te rog bun, oprește-te din rotirea ta amețitoare și așează-te cuminte în palma mea. Să ști, ți-o spun fără menajamente nu-mi face deloc plăcere să te simt atingându-mă, mă înfior la gândul contactului cu tine pentru că sunt sigur că ești moale, călduț, lipicios, neplăcut la atingere, dezgustător chiar. Sunt nevoit însă să accept compromisul de a te ține în palmă, pentru că nu te pot urmări în felul acesta la infinit. mă amețești tot învârtindu-te în jurul capului meu. Oprește-te deci odată și așează-te în palma mea, pentru numele lui Dumnezeu!” Și surpriză: Cir își încetinește viteza de rotire și planează lin, așezându-se în palma lui Ars, care îi spune relaxat: „Așa, așa Cir băiete, ce bine faci și acum, ascultă-mă cât poți de atent. În pofida bunului simț și multor norme de etică existențială, îți faci obiceiul de la o vreme de a te juca de-a șoarecele cu pisica, improșcându-mă cu refularea ta neuronală pe care nu știu unde naiba o fabrici în cantități așa mari. O Cir, Cir se pare că poți fi și credul. Căci ce cuminte și dezinvolt stai acum în palma mea asudată. Și crede-mă, ai făcut o mare imprudență. Și ști de ce? Pentru că aș putea strânge degetele. Și-ți dai seama cu ce sete le-aș înfige în tine. Ca pe un clește te-aș strânge, stârcindu-te până ar ieși zeamă din alcătuirea ta. Dar văd cu stupeoare că nu ți-e deloc teamă. Stai liniștit, mă ascuți impasibil și doar vibrezi imperceptibil în mâna mea. Ști tu ce ști, brută nenorocită ce ești. Ști că nu pot face un astfel de gest. Însă nu mă pot abține să nu-ți spun că ești un monstru apocaliptic, o alcătuire malefică ce mă asediezi cu iluzii, visuri obscure și nerealizabile.”

În acest moment Cir se mișcă, cine știe de ce, și se ridică puțin în palma omului numit Ars. Acesta se grăbește să-l

liniștească, speriat că Cir i-ar putea pleca din palmă. „Hai Cir, nu te supăra, stai liniștit și ascultă-mă până la capăt, trebuie să mă ascuți. Eu știu că ești stăpânul meu, generalisimul uriașei armate de nervi ce mă împânzește și care, mai devreme sau mai târziu, împreună cu carnea mea se va integra în inevitabilul proces al putrefacției. Și tu ști prea bine acest fapt. De ce atunci nu ai puțin respect, milă chiar, față de efemera bucată de ferment care este ființa mea, încă vie și pe care tu o tutelezi. Ție-ți convine, știu. Tu o să te prefaci într-o ață subțire și străvezie și o să te înalți, dracu' știe unde. De ce parcă surâzi acum, ironic și batjocoritor, canalie mută și lipicioasă? Să ști schizoparanoid incurabil, ce ești, că strămoșul tău, megabătrânul Cirdeneanderthal era mult mai cumsecade. El nu și-a supus bucata lui de ferment unor munci atât de istovitoare, pe care tu le grămădești acum pe umerii mei obosiți. El nu l-a forțat pe necioplitul om de Neanderthal decât să arunce cu piatra, să dea cu bățul, să se cațăre în copaci, să-și găsească un adăpost natural și alte câteva chestii mărunte și la îndemână. Nu l-a făcut să se întrebe de ce albul e alb, rotundul rotund, de ce curge apa, de ce cade fructul etc., cu toate că și atunci existau asemenea stări și fenomene. Am impresia bizară că rânjești, că te distrezi copios chiar, germinație morbidă al celui mai întunecat Hades. Te congestionează zecile, miile de mici rânjete ce-ți desfigurează la fel de multe tale circumvoluțiuni. Și ești mulțumit de starea mea gravă, de anxietatea, de nesiguranța și de întrebările fără răspuns ce au început să mă devoreze și de care ești principalul vinovat. Te simt chiar și în postura în care ești acum, cum strângi cu ghearele tale minuscule și metalice rădăcina părului ce-mi țipă în piele și-mi tulburi lumina ochilor. Cir, Cir, regele meu, marele meu stăpân, termină cu această cruzime, redă-mi liniștea, fă-mă să redevin un om normal, căci îmi ajunge. Auzi???” Și Ars țipă ridicându-și ochii spre cerul plumburiu, surd, opac și mut ce acoperă întreaga Câmpie a tăcerii. „Îmi ajunge, îmi ajunge, îmi ajunge!” Se liniștește și privind din nou ghemul cleios din palma lui își continuă dialogul. (De fapt un monolog, căci Cir nu a scos tot timpul nici măcar un sunet) : „Cir, încearcă deci și înțelege-mă. Te rog să mă ierți dacă am fost prea aaspru cu tine. Dar termină o dată cu toată această cruzime fără sens. Metamorfozează-te și o dată cu tine și pe mine. Căci să ști - eu până la urmă te-aș accepta așa cum ești. Dar nu te vor ceilalți oameni și odată cu tine, nici pe mine. Încearcă și schimbă-ți nonconformismul, integrează-te în logica difuză a acestor vremuri crepusculare. Hai Cir, fi bun și înțelegător, treci la locul tău și ține cont de tot logოსul meu incoerent și absurd, probabil. Sau fă ce crezi. Se pare că până la urmă sunt și eu sortit ca mulți alții să mă zbat încercând să aflu, fără rezultat, ce înseamnă acest perpetuu și vicios joc care este viața. De fapt de ce aș ști, la ce mi-ar folosi, sau ne-ar folosi?”

Ars tace în sfârșit și așteaptă. Cir se mișcă în palma lui, se dezlipеște ușor, se ridică și își reia pentru un scurt timp vechea orbită și se reîntoarce nevăzut în închisoarea-i capilară. Fizionomia lui Ars se destinde, trupul i se destinde și el, relaxat. Sare deodată în sus, începe să gesticuleze și să-și miște frenetic picioarele. Pe întinsa Câmpie a tăcerii se aud acordurile unei melodii ritmice, sincopate. Fericit, Ars intră în ritmul muzicii și începe să se deplaseze în pas de dans, înaintând până se face mic, tot mai mic, dispărând până la urmă total.

Undeva, nu prea departe, farmacistul Figueras, imperturbabil și absent caută în continuare, absolut nimic.

1987

JOCUL ÎNTÂMPĂRII

Elena BUICĂ

Din epopeea zbaterilor și caznelor de-a lungul vieții, răsare pe neașteptate câte un crâmpei de viață ieșit din drumul firesc al curgerii existenței noastre. Când locuim în București, într-o zi

când așteptam liftul, m-am întâlnit cu vecina care locuia la etajul de deasupra apartamentului meu. Prind vorba cu ea, ca între vecine și o întreb de sănătate, știind că a fost în spital câteva săptămâni. Radiind de bună dispoziție, îmi spune că se simte bine și că are și un alt motiv de bucurie. Adriana, fata ei, se mărită și va avea nunta în curând.

- Cine este fericitul, îl cunoaștem și noi?
- Nu-l cunoașteți, nici mama lui care i-a dat viață, aproape că nu îl cunoaște.
- Ce spuneți e ca ceva desprins din poveste, cum așa?

- Iată că a venit liftul și eu trebuie să ajung repede în apartament, fiindcă am ceva la cuptor. Am ieșit numai să o conduc pe viitoarea mea cuscă. Haideți la mine să vă servesc cu un pahar de vin pentru norocul Adrianei în viitoarea ei căsătorie și vă povestesc niște întâmplări de care nu ați mai auzit.

Ne-a deschis ușa soțul care mergea prin casă de parcă avea aripi la picioare. Masa era pregătită ca pentru musafiri, doar plecase viitoarea soacră mare.

- La spital, a început povestea vecina mea, am stat într-un salon de două ori cu aceeași femeie. Avea același diagnostic ca mine și ne trata același doctor, chemându-ne la control și internându-ne la spital la aceeași dată. Acolo ne-am povestit noi toată viața trăită cu cu bune, cu rele, așa cum ni le-a dat bunul Dumnezeu. Ea a avut mai multe de povestit decât mine, fiindcă a avut situații ieșite din comun. În sufletul meu plângeam pentru ea, auzind că a avut de îndurat. După căsătorie, trăia împreună cu soțul în casa socrilor, deși aceștia nu au vrut-o ca noră. Traiul ei acolo a fost foarte amar. A venit sarcina și soțul ei s-a îndepărtat de ea. Nu la multă vreme după ce a născut un băiat sănătos și frumos, Emil, pe care îl iubea ca pe sufletul ei, a fost alungată din casă, punându-i condiția să nu-și mai vadă copilul niciodată, ca să se poată atașa de viitoarea mamă.

Au fost multe zbaterile ei pe care mi le-a povestit de multe ori cu lacrimile în ochi. De atunci au trecut 20 de ani și ea și-a văzut copilul doar de câteva ori de la distanță, privit pe fereastra unei vecine binevoitoare.

Și firul suferințelor ei se derulau parcă fără sfârșit. Ascultând-o, în mine parcă se revărsa o cavalcadă de imagini vii de parcă m-aș fi aflat în mijlocul lor. Trăiam epopeea caznelor și zbaterilor îndelungate la care putem fi supuși noi, ca oameni. Povestindu-i că noi ne pregătim de nuntă, s-a bucurat pentru fata noastră pe care o îndrăgise văzând-o în vizitele făcute la spital. I-a urat „casă de piatră” și a oftat adânc, adăugând că ea nu poate avea parte de un asemenea eveniment. I-a spus o fostă vecină că a auzit despre băiatul ei că e în vorbă cu o fată și se gândește la căsătorie.

Și, ca să vedeți ce joc al întâmplărilor știe să facă viața, în momentul când biata femeie își ștergea lacrimile venite din adânc de suflet, se deschide ușa și intră Adriana cu iubitul ei. În timp ce Adriana îmi oferea buchetul de flori îmbrățișându-mă, vecina mea rostea întruna: „Doamne, Dumnezeu mare, mi l-ai adus în față!”. Și deodată a strigat: „Emile, copilul meu, mi te-a adus Dumnezeu!”. Emil părea că vine de pe altă lume. Acum i se dezlegau niște ițe încurcate în sufletul lui. Auzise el de la copiii vecinilor că alta e mama lui care i-a dat viață, dar, când a încercat să afle adevărul, a fost drastic respins orice cuvânt despre această problemă. Acum, o iluminare i-a umplut sufletul și în clipa următoare era în brațele mamei sale adevărată, sub privirile noastre pline de uimire. Ne-am întors cu fața în altă parte, ca să nu le tulburăm aceste momente care ne muiaseră picioarele. Ne-a luat și pe noi prin surprindere bunătatea cerească a Preamăritului venită pe neașteptate.

Și vecina mea și-a încheiat povestirea subliniind:

- Femeia asta bună și iertătoare acum se bucură de mare dragoste din partea fiului ei și de mare prețuire din partea celor care-i știu povestea vieții. Ajungând în apartamentul meu, mă urmărea această poveste cu mare impact afectiv, cu o adâncă și simplă înțelepciune care a rodit atât de frumos: a ierta în loc de a lovi, a te supune un timp năpăstuirilor împotriva cărora nu ai șansa să câștigi, pentru a învinge în timp.

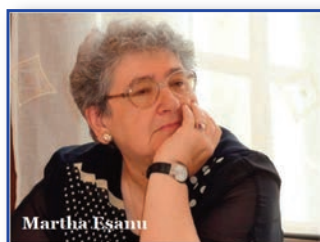
Notă: Apartamentul meu din Drumul Taberei duce mai departe povestea vieții lor, căci, nu peste mult timp, s-au mutat în el ca proprietari, tinerii și frumoșii Adriana și Emil, după plecarea mea definitivă în Canada. Gândurile mele le caută imaginile întrebându-se: oare cum arată acum chipurile bunicilor Adriana și Emil?

LA PAS PRIN IERUSALIM, CAPITALA LUMII

Martha EȘANU

**„Zece măsuri de frumusețe i-au fost dăruite lumii;
nouă le-a luat Ierusalimul iar una, restul lumii”**

(Talmudul din Babilon: Tratatul Kidduşin, 49:2)

Diverse cărți apărute de-a lungul secolelor în țări de pe tot globul, oferă o multitudine de date despre Ierusalim, acest loc unic, considerat Capitala Lumii.

Cei care au pășit pe acel meleag consideră că acolo este “un dar dumnezeiesc deosebit

pe care-l poți simți, dacă ai credință iar câteva zile de pelerinaj la locurile sfinte te vor marca pe viață”. Acestea sunt și gândurile pe care ni le împărtășește doamna doctor Cornelia Ursu în volumul “Am fost odată... la Ierusalim”, o carte “despre o călătorie care poate schimba viața” după cum menționează autoarea.

Structurat în trei părți în care Ierusalimul este prezentat în principalele momente ale unei zile: dimineața, la amiază și seara, volumul cuprinde douăsprezece capitole ce aduc în prim plan principalele locuri istorice ale orașului, locuri unde turiști din lumea întreagă își poartă pașii, cu venerație și respect, simțind că se află în cel mai sfânt tărâm al omenirii.

În Cuvântul Înainte intitulat “Ai văzut Ierusalimul?” autoarea povestește ce a simțit în timpul pelerinajului, sentimentele ce au însoțit-o moment cu moment în vizitele făcute prin oraș și încheie cu câteva cuvinte ce alcătuiesc o admirabilă mărturisire de suflet: “Pentru mine un lucru este cert: Ierusalimul este locul care nu te poate lăsa indiferent. Dacă la început te emoționează, ușor-ușor te vrăjește și te cucerește treptat sau, dimpotrivă, te intrigă și te provoacă din prima clipă când dai ochii cu el. Oricum ar fi, fiecare dintre noi va regreta dacă își va refuza această experiență unică”.

Ierusalimul ce exercită de milenii o fascinație unică asupra omenirii, este un oraș sfânt nu numai pentru evrei. Pentru creștini este locul unde a trăit, a murit și a reînviat Iisus. Via Dolorosa conduce la Biserica Învierii iar pe muntele Sion s-a aflat Biserica „Mater Ecclesiarum” care a fost mama tuturor celorlalte biserici. Lumea musulmană a denumit Ierusalimul „Haram al Sarif”-lăcașul nobil. Aici se află Moscheia lui Omar și Moscheea El Aqsa – al treilea loc sfânt al Islamului după Mecca și Medina.

În primul capitol al cărții este prezentată prima zi în Ierusalim, zi dedicată vizitării Zidului Plângerii. De dimineață, autoarea împreună cu soțul ei, cunoscutul scriitor și umorist, comandorul Mihai Batog-Bujeniță, au pornit, cu harta în mână, spre Zidul Plângerii, trecând prin Poarta Jaffa, una dintre cele

opt porți de intrare în vechiul Ierusalim. Unul dintre cele mai cunoscute locuri de pelerinaj din lume, Ierusalimul este considerat de către evrei cel mai sfânt loc de pe pământ pentru că, după spusele lor, “Dumnezeu nu părăsește niciodată acest zid”.

De la Zidul Plângerii nimeni nu pleacă fără să pună un bilețel între pietrele lui, bilețel ce conține cea mai fierbinte rugă a fiecăruia înălțată către Dumnezeu.

Dintre zecile de mii poate chiar sutele de mii de bilețele depuse, se întâmplă ca unele să mai cadă pe jos, dar sunt colectate și îngropate apoi pe Muntele Măslinilor. Femeile și bărbații au locuri separate de rugăciune la acest zid, la fel ca și-n toate sinagogile.

O nouă dimineață în Ierusalim, un nou loc de pelerinaj: de această dată Biserica Sfântului Mormânt sau Biserica Învierii Domnului, cel mai important loc sfânt al ortodoxiei. Este cel mai sfânt loc de pe pământ, ne spune autoarea, pentru că “aici s-au petrecut cele mai mari minuni ale creștinătății și ele continuă și astăzi să impresioneze sau să convertească total la credință nu numai pe cei mai puțin credincioși dar și pe alți oameni, de alte religii, care din simpli turiști devin creștini în cel mai autentic sens al cuvântului”.

Doamna dr. Cornelia Ursu descrie în amănunt toate locurile, pline de semnificații pentru ortodoxie, pe care le-a parcurs în interiorul Bisericii și mărturisește că „secolele de istorie care se văd de jur – împrejur te copleșesc și simți parcă un sloi de gheață pe șira spinării (...) și de la Sfântul Mormânt pleci complet transformat”.

În Biserica Sfântului Mormânt se întâmplă Minunea Luminii Sfinte. Minunea aceasta care are loc în fiecare an în Sâmbăta Mare, ziua ce precede Sărbătoarea Paștelui Ortodox, este considerată de creștinii ortodocși cea mai veche minune anuală atestată a lumii creștine”.

O dimineață însorită a fost rezervată de familia Cornelia și Mihai Batog-Bujeniță pentru Drumul Crucii – Via Dolorosa sau Via Crucis despre care tradiția creștină spune că este calea pe care Mântuitorul a fost dus spre Răstignire începând cu judecarea Sa în pretoriu și sfârșind cu înmormântarea Sa. De-a lungul traseului se fac în total 14 opriri, multe marcând evenimente deosebite. Primele nouă sunt situate în diferite puncte din oraș iar ultimele cinci pe esplanada din fața Bisericii Sfântului Mormânt. Toate sunt marcate cu plăcuțe indicatoare inscripționate în limbile engleză, ebraică și arabă.

Ultima oprire este la lespedea pe care a fost așezat trupul Mântuitorului, locul considerat cel mai sfânt al creștinătății reprezentând atât Mormântul cât și minunea Învierii Mântuitorului.

Următoarele pagini, alcătuind capitolul IV al cărții, cuprind descrierea excursiei la Bethleem, începută în primele ore ale dimineții, când familia Bujeniță împreună cu Zeina, o tânără studentă drăguță și zâmbitoare care le-a fost ghid, au pornit pe urmele istoriei.

Orașul Bethleem este un important centru religios pentru evrei și creștini deopotrivă. Aici s-a născut regele David dar și Iisus. Astăzi în oraș locuiește una dintre cele mai vechi comunități de creștini din lume. Populația orașului este majoritar musulmană dar aici există și cea mai mare comunitate creștină palestiniană.

În anul 2012, UNESCO (Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură) a înscris întregul Ansamblu al Bisericii Nașterii Domnului din Bethleem în Patrimoniul cultural mondial împreună cu așezăminte ortodoxe, catolice și armenie precum și cu alte construcții și grădini terasate dar și cu drumul de pelerinaj din Bethleem. După cum reliefează autoarea, Biserica Nașterii Domnului din Bethleem este unul dintre cele mai vechi lăcașe creștine din lume păstrate până în zilele noastre și unul dintre cele mai importante locuri creștine de închinare

În următorul capitol, al V-lea, autoarea prezintă Muntele Templului, situat la cca. 700 de metri deasupra nivelului mării, la care se ajunge de pe esplanada din fața Zidului Plângerii. Cunoscut în vechime sub numele de Muntele Moria, acesta este locul cel mai sfânt al religiei iudaice și al poporului evreu și de asemenea al treilea loc sfânt al Islamului sunit. În direcția lui, credincioșii evrei rostesc rugăciuni de trei ori pe zi prin care se roagă pentru reclădirea vechiului Templu al Ierusalimului. Muntele Moria este locul în care ar fi fost creată lumea, în care ar fi avut loc Sacrificiul lui Isaac și tot de pe el s-ar fi înălțat Mohamed spre cer. Sanctuarul Cupola Stâncii, înălțat tot aici, este astăzi cel mai vechi edificiu musulman din lume aflat încă în folosință. Cavalerii cruciați care au cucerit Ierusalimul în cursul primei cruciade, au transformat Cupola Stâncii în Templul Domnului.

Capitolul „Privind spre Moscheea Al-Aqsa” cuprinde gândurile autoarei despre acest prim obiectiv ce îți atrage atenția când privești Muntele Templului. Cunoscut și sub numele de Moscheea cea mai îndepărtată, acest lăcaș de cult islamic, prevăzut cu o cupolă de argint, face parte din complexul religios musulman Al Haram Al Shrif sau Nobilul Sanctuar. Acest complex include Domul Stâncii, cele 17 porți și cele 4 minarete exterioare din colțurile muntelui.

Doamna dr. Cornelia Ursu, care a vizitat de mai multe ori Turcia, face o comparație cu Moscheea Albastră din Istanbul. Despre Moscheea Al-Aqsa se spune că este cea mai mare din Ierusalim deoarece în interior poate găzdui cca. 5.000 de persoane.

Privind spre Domul Stâncii, autoarea merge din nou cu gândul la Turcia, la Hagia Sophia numită și Sfânta Înțelepciune, fostă Catedrală a Patriarhiei din Constantinopol.

Periplul făcut de familia Bujeniță prin Capitala Lumii a continuat cu o incursiune prin Ierusalimul nou, prezentată în capitolul cu același titlu. Spre deosebire de Orașul vechi, adică Ierusalimul de Est, care oglindește istoria sa trimilenară, Orașul nou, respectiv Ierusalimul de Vest, reunește „magazine, parcuri, blocuri și macarale, cafenele și cluburi, baruri și

restaurante”.

Strălucirea incandescentă a Ierusalimului, aurie în lumina soarelui, argintie în lumina lunii rivalizează ca impact cu caleidoscopul reprezentat de populația sa- unii descendenți ai generațiilor născute în oraș sau în general în Israel- alții veniți din cele patru zări ale pământului, fiecare cu obiceiurile și tradițiile lui. Timp de aproape 2000 de ani Ierusalimul a reprezentat o misiune sfântă, o speranță și un vis pentru poporul evreu. După războiul de șase zile visul a devenit realitate datorită eroismului soldaților israelieni și dăruirii lor de sine pentru existența și dăinuirea Israelului.

Astăzi Ierusalimul este o sinteză unică de vechi și nou, nu numai o capitală spirituală, un centru religios și istoric, ci și un oraș al științei, o capitală a unei intelectualități cunoscute în lumea întreagă și sediul unora din cele mai valoroase instituții științifice din lume. Aici s-a dezvoltat o zonă culturală, industrială și comercială efervescentă.

Una dintre personalitățile care a contribuit în mod deosebit la dezvoltarea Ierusalimului a fost Teddy Kollek supranumit „primarul primarilor” deoarece timp de 28 de ani cât a condus Primăria orașului și-a pus toată energia și pasiunea în munca de edificare a Ierusalimului modern în care locuitori de diferite religii, convingeri și culturi să găsească o cale pașnică de conviețuire.

În Ierusalimul de Vest, partea mult mai prosperă și mai cosmopolită a orașului, se află sediile instituțiilor administrative ale Statului Israel: Președenția, Guvernul, Parlamentul (Knessetul), Curtea Supremă de Justiție, etc. Tot aici se află Muzeul Israel iar vis-à-vis de acesta Museum of Biblical Lands.

La recomandarea și îndemnul bunilor lor prieteni Puica și Ivan Lungu, a doua zi dimineață Cornelia și Mihai au vizitat Muzeul Israel. Acest muzeu, înființat în anul 1965, foarte mare și amenajat modern, deține o colecție de peste jumătate de milion de exponate. Este unul dintre cele mai mari muzee ale Israelului și de asemenea unul dintre cele mai importante centre de artă și arheologie din lume. Având peste 200 de muzee, Israelul se află pe primul loc în lume în ceea ce privește numărul de astfel de instituții culturale raportat la numărul populației.

Principalul punct de atracție al Muzeului este Templul Cărții ce adăpostește cele mai vechi scrieri biblice descoperite până acum în lume: Manuscrisele de la Marea Moartă. Capitolul acesta se încheie cu cuvintele, mărturisire ale autoarei : „După această vizită extrem de densă am părăsit Israel Museum cu satisfacția de a ne fi îmbogățit substanțial cunoștințele despre viața evreilor de ieri și de azi și de a fi întrezărit măcar câte ceva din Ierusalimul modern, atât de diferit de Ierusalimul profund religios și conservator din Orașul vechi”.

Penultima zi la Ierusalim, Cornelia și Mihai au rezervat-o pentru întâlniri cu prieteni.

Este vorba de Fani și Roni, Magdalena și Vladimir, cu care între timp s-au întâlnit și la Iași. Împreună cu aceștia au vizitat localitatea Abu Ghosh a cărui nume arab era în vechime Village of Woods. Situat într-una din cele mai vechi și mai frumoase zone de locuire umană din Israel, Abu Ghosh este popular printre palestinieni și israelieni pentru restaurantele sale.

Pe terasa unui restaurant din localitate au fost așteptați de Fani și Roni și împreună au degustat specialități stropite cu

→ Continuare în pag. 25

La Băcănie, devreme...

Ion Teodor PALADE

Spirică se duse la Băcănie. Dădu 5 lei pe o pâine dolofană și de alți 5 lei, ultimii găsiți prin buzunare, luă câteva eugenii pentru ăia mici, c-avea doi băieți, care se bucurau mereu când venea el acasă de la magazin.

Și doar era să iasă, când domnu' jandarm Florea strigă la el:

- Ce faci mă Spirică, te faci că nu mă vezi...?

Spirică strânse pâinea la piept și zise vizibil încurcat:

- Să trăiți, eram pe fugă, mă scuzați...

- Hai, lasă fuga, du-te și cere un rachiu pentru șefu, ordonă Florea.

Spirică se duse, dădu pâinea înapoi vânzătoarei, apoi cu cei 5 lei primiți pe pâine luă un rachiu, pentru domnul șef.

Puse rachiul pe masa jandarmului și, cu plecăciune, zise:

- Eu mă cam duc, c-ar fi să mă caute doctoru'... am ceva tuse.

- Du-te, Spirică..., mai treci tu, că eu o să tot stau...

Terasa strâmtă, cu 4 mese doar, rămase stăpânită de jandarmul Florea, care sorbea alene din rachiul de mere, un pic cam puturos la gust, dar tăricel.

Peste cam o juma de ceas, Spirică se întoarse și-l salută umil pe domnul șef.

- Cum a fost nentule, acolo la doctor...? se interesă

jandarmul, ușor ațanșit, că mai jecmănise vro 3-4 săteni, ce trecură pe-acolo.

- Spirică tuși adânc, de câteva ori, deschise gura să zică ceva, apoi iar tuși. Dar, la un timp, după ce se șterse cu batista, zise:

- Mi-a zis c-am luat covidu... ce să fac...!?

- Bă, mă omori, dă-te mai încolo, se răsti la el Florea, ridicându-se de la masă și depărtându-se 2-3 metri.

- Acu, mă scuzați, zise Spirică, eu am venit, c-ați zis că să mai trec, poate bem un rachiu amândoi... că sunt amărât.

- Bea mă singur, zise jandarmul, bea-l p-ăla de pe masă, că e neînțeput, dar dă-te mai încolo să trec, că stai proțap în ușă.

Spirică mai tuși o dată adânc și scuipă ceva pe jos, iar Florea se făcu galben la față, apoi parcă se lumină și zise:

- la mă coala, de la mine, 15 lei, să cumperi spirt și paracetamoaale...

Spirică se îndreptă spre masa de la fereastră, unde erau lăsați cei 15 leuți, iar domnul șef se furișă pe lângă perete și o tuli pe ușă, înjurând din greu de toate cele sfinte.

După ce puse banii în buzunarul de la piept, Spirică luă țoiul de rachiu, lăsat de jandarm, îl cercetă puțin în lumina săracă ce intra pe fereastră, privi undeva spre tavan, sau prin tavan, și cu o mișcare scurtă îl dudu pe gât, scuturându-se, la urmă, de două ori.

Se duse la vânzătoare, cu pas încet, dar hotărât, o privi cu un ușor zâmbet, apoi ceru 3 pâini.

Vânzătoarea îl privi și ea pe Spirică, îl privi lung, cum se depărta, cu pâinile strânse la piept, iar la un timp, când el întoarse privirea, ea zâmbi și, repede, clipi din ochiul stâng, fermecător...

→ Continuare din pag. 24

vinul casei.

După ce și-a luat rămas bun de la prietenii lor, familia Bujeniță a revenit după amiază în Piața Mahane Iehuda, situată la cca. 2 km de Poarta Yaffa din Orașul Vechi. Aici sute de vânzători îți oferă fructe și legume proaspete, diverse produse de patiserie, pește, carne, brânzeturi, nuci, semințe și mirodenii de tot felul, vinuri și coniacuri, îmbrăcăminte și încălțăminte, și altele, multe altele....Este un mozaic imens de produse ce îți atrag privirile din orice loc și spre orice loc. Te uimește abundența alimentelor iar varietatea lor te îmbie parcă să guști din toate.

În ultima seară la Ierusalim, Cornelia și Mihai au fost invitați de prietenii lor Puica și Ivan și Simona, fiica acestora, la un restaurant exclusivist din Conlonia Americană din Ierusalim. Aici, cu toții împreună, au sărbătorit-o pe Puica la aniversarea zilei de naștere.

A fost o seară minunată, spune autoarea, meniul nu doar foarte bine ales ci și de un rafinament absolut iar vinul de-a dreptul divin!

Invitații și gazdele lor au povestit despre Israel și îndeosebi despre Ierusalim, au apreciat excelențele produse culinare, au ciocnit pahare de vin cu tradiționala urare "Le Haim", pentru viață, pentru sănătate și pentru o viitoare revedere în anul următor la Iași sau în Israel.

Timpul a zburat cu repeziciunea gândului iar din toate cele discutate și vizitate, doamna dr. Cornelia Ursu a concluzionat: „Ierusalimul este un oraș măreț și complex, ale cărui mistere sunt încă incomplet descoperite, dar detaliile pe care istoria, religia și timpul le-au păstrat între zidurile sale îi conferă

statutul unei așezări unice în lume și îl transformă într-un magnet pentru turiștii din toate colțurile pământului”.

Ierusalimul modern, ca și întregul Israel, este un mozaic de culturi și de naționalități, de populații și vecinătăți, o unitate a contrastelor cu-n caracter unic.

Israelul și Ierusalimul de astăzi, pot fi definite prin: speranță și vis, frumusețe și bogăție spirituală, miracole susținute prin dăruire și sacrificii permanente adânc pătrunse în inima și-n conștiința poporului evreu.

Doamna dr. Cornelia Ursu, un intelectual fin și carismatic, un analist atent și profund al locurilor pe care le-a vizitat și al complexității realităților politice și sociale ale acelor locuri, a debutat literar în anul 2016 cu volumele „Prin țara unde soarele apune în mare” (Imagini și note dintr-o călătorie în Israel) și „Paradigma unui țărm mediteranian” (Consemnări și imagini estivale din Turcia) apărute la Editura PIM din Iași.

Pășind cu succes în universul slovei literare după un debut de bun augur, autoarea vine acum, tot în Editura ieșeană PIM, cu volumul „Am fost odată ...la Ierusalim”, în care face o prezentare deosebită a locurilor pline de istorie și spiritualitate pe care le-a vizitat în Ierusalimul trimilenar. Multitudinea de date despre locurile sfinte ale umanității îmbogățește cognitiv și spiritual pe oricine parcurge filele volumului și-i însuflă totodată dorința de a vedea sau revedea acele locuri.

Cele două cărți cuprinzând note de călătorie în Israel pot fi percepute de pasionatul cititor interesat și ca o invitație de a vizita acele locuri pline de istorie, locuri pe care doctorița Cornelia Ursu le-a admirat cu sufletul deschis și cu multă prietenie, respect și dragoste față de Țara Sfântă și față de poporul lui Israel.

VASILE DIDOACĂ
DOJANĂ

Peronul de gară

Gândul mi-a devenit peron de gară
Mai trece câte-un călător grăbit
Din zori până târziu în seară
Apare câte-o umbră, negreșit

Vin din trecut, de dincolo de lume
Bunici, părinți, de carne dezgoliți
Și caii suri, căsuțele străbune
Pe dinafară lipite cu chirpici

S-au depărtat prin anotimpuri scurte
Nu au rămas decât suspine între lumi
Nechează caii năzdrăvani albiți pe tâmpile
Potcoavele, numai în vise, săvârșesc minuni

În fiecare suflet există un peron de gară
Prin el trec, zilnic, oameni necăjiți,
Dar se topec precum figurile de ceară
Cu umbrele trecute, mereu vom fi uniți.

Esențele netrecătoare

Parfumul se trece repede, cu floarea
Esențele rămân tănuite în tăria lor
Celor insensibili nu le stănesc mirarea
Doar neprihănirii se revelează deplin
cuceritor

Esențele tăcute în ele-și țin iubirea
Se arată doar celor ce le prețuiesc
Din treze amintiri pogoară izbăvirea
De puritatea îngerilor buni ne amintesc

Esențele netrecătoare nu se obțin ușor
Este nevoie de-o mare de sudoare
Florile își dau parfumul lor și mor
Cu roșu sunt trecute-n calendare.

Tristeți

E tot mai agitată marea
Și tot mai multe vase scufundate
În lume s-a stricat și sarea
Iar straja nopții doarme la palate

POEZII

Vasile DIDOACĂ DOJANĂ

Câmpia își ascunde zâmbetul din floare
Și nici o zână nu mai vine-n vis
Lumina strâmtorată e zăvorâtă la-
nchisoare
Și Iadul se revărsă peste Paradis

Aproape nimeni nu mai vrea inelul
Cununa căsniciei să o-mpartă-n doi
De s-ar putea am înrobi și cerul
Iar porumbeilor le-am declara deschis război

Se lasă noaptea neagră peste crini
Luna arde-n candelă, de veghe, la morminte
Străbunii umblă goi prin amintiri
Nici carne nu mai au pe oseminte

Sub liniști aparente veghează valuri
ascuțite
Urgia în orice clipă e gata să erupă
Talazuri mari de plumb cu gurile căscate
Corabia vieții noastre așteaptă să o înghită

Firavă este barca și cerul e însângerat
La orizont, o radă, nu ni se arată
Pe valuri, Hrist, tot plânge-nsingurat
Că, ruga noastră, din nou se lasă așteptată.

Demult

Iubirea mea e un bibelou
Mi-e frică să nu-l scap pe jos
Mai bine-l pun între ferestre
Închis în file de poveste
Să strălucească în halou

Demult, încă în Paradis
Așa a fost, și nici nu va mai fi
Trăiam Iubirea în Cuvânt
Parfumul ei era atât de Sfânt
Și parcă nu ne mai trezeam din vis

De atâtea griji, acum, uităm să mai iubim
Iubirea se tot duce dincolo de noi
Călcăm pe flori cu multă nepăsare
Durerea lumii pe noi nu ne mai doare
Și în ispite credem că viem deplin...

E atâtea chin! Iubirea ce s-a dus ne doare
Și nimeni nu se îngheșue să ierte
Ne ducem viața în sudălmă
Și nopțile ne sunt tot albe
Se stinge-ncet iubirea din vârstare

Adamica iubire în noi s-o reținem
Și să ne pierdem printre flori în Paradis
S-aprindem focul veșnic în Altare
Cu fața să trăim spre soare
Și-n Cercul Sfânt pe veci să fim! Amin!

Doar depărtările

De mă iubești desprinde-te de mine
Ne vom privi plângând din depărtări...
Lacrimile se vor preface în rubine
Distanțele vor deveni chemări

Ți-am fost soldat fidel mereu aproape
Dar de o vreme am devenit străini,
Vor reveni în matcă năvalnicele ape
Și frunțile se vor elibera de spini

Suferințele mai mult ne vor uni
Potopul blestemat ne-a sechestrat pe toți,
După opreliști altfel ne vom privi
Și vom sorbi albastrul Voronețului din bolți

Doar depărtările apropie pe oameni
Ce-n timp atât de mult s-au distanțat,
Trăiți divina dragoste, nu faceți alte planuri
Arca, după diluviu, va poposi pe Ararat!

Portret

Doamne, noi te îmbrăcăm frumos
Cu veșmintele oșenești cele mai bune,
Nimeni nu poate să fie pe nimeni gelos
Când Maicii Tale îi dăm uile noastre
străbune

Scaunul Tău e un jilț moldovenesc
Pe care stătea domnitorul...
Preșul de sub picioare e muntenesc
Câmpia cu flori țesute oltenește, -i covorul

Coroana are ceva din frumusețea ardeleană
Cămașa necusută e dintr-o bucată,
Sandalele sunt de tradiție romană
Făcute aici, în Dacia plânsă și ocupată

Iubirea Ta înflăcărează pe-a noastră
O spunem mereu cu tărie,
Unul ca noi Ți-a dat cu suflă-n coastă
Sihaștrii noștri Te-așteaptă rănit, în chilie.

TRECÂND PRIN LABIRINT

Tatiana RĂDULESCU

Lup carpatin

Care vei păși primul, la început de iarnă, simțind aroma tare de nea tu, care vei amușina zările urlând vei sălta poate, a tinerețe, pe proaspăta anului acesta, zăpadă ocheada asmută trapul tău vigilant colții curbați pe gingii înspre urlet, uuuuhha! uuuuuh! ohuuuuu! oooohhhho! Cele mai acute sunete le strâng deja în vârtej de viforniță, sfâșiind aerul, orbitor! Fulger de unde vii pentru ce și ce anume ai cere pe cât s-a tot zdrențuit în sihlele aspre carnea ta dârdâind sub cnut de ger lămpașe - ochii ținesc flăcări roșcate din peșteri ce-au fost locuite cândva, dar prin mușchii-ncordați, saltul îl duce săgeată spre cât mai departe sub coroanele negre de umezeală, conturate sever.

Din sânge ne-ai luat urma, porcezi pe făgaș de tradiții, dinspre marea carte a lumii tu mai aproape, decât orice altă faptură creată, de noi, alteori, mai departe, când totuși încă vii, tremurând, dinspre un bârlog ascuns, tăinuind cranii-relicve acum te ascunde la sânul târziu deșteptat.

Secunda cea sură deja a sunat! O avertizare între ce este acum și zorii primari peste zi, așadar, te vestește-ncordat! Dinspre zăpezi a venit pentru păstorii noștri, poate chiar sub formă de stea, vestea, și-n Sciția și-n Grecia cu naramze-n grămezi. A trecut marea ca altădată Iona, doar din sânul aceluia destin de profet s-a ivit. Nu altul decât bătrânul Andrei, că și-a croit din greu drumul prin văile și munții noștri, a zăbovit în peșteri cu sloiuri de apă șiroi, sub oblăduirea ochilor tăi, lup înțelept și străbătător, chiar prin urletul lupilor, frați ai tăi pe care i-a îmblânzit!

Decum sosit, iată, Peștele, singur din izaz, spre a-l saluta și hrăni, spre mâna sa a țâșnit... Bătrânul a pus binecuvântare peste apele țării aflate sub marea în volbură, de zăpadă-n nămeți grei sub crengi de brad, de molid. În mers, ucenicul picioarele trudnic le ridica, lopătând prin izvoare toate-între ele, de glasul genezei legate.

De urletul lupilor, de jocul de mânji sau de iepe el a trecut mai departe, prin stepe s-a odihnit în umbră de fagi din dealuri și văi iată că s-a ivit în plin jerăgai pe polei tocmai când rugul de jertfă se întetea!

Crăciunul, - mănunchiuri din crengile sale, pe jărătic frângea...răsuca... seminția lupilor stârniți anume în gropi fiori de ape reci au dat tinerilor din cuptor i-am lăsat mult timp în urmă!

Apostolii Filip, Andrei cușca lupilor fiindu-le menită au

îmblinzit mai întâi fiara-om din ei de o fi fost ca apoi din groapă să se ridice mai vajnici decum au plecat s-au ridicat, biruind instinctul sângelui, prin mursecarea cărnii lupii le-au dus spre grotă. În ierni adăpost. Acum și firul timpului i-a unit și moartea pe cruce când de buna lor voie cu capul în jos călăilor tiranii să-i ținuiască, le-au poruncit.

Vin filipii de iarnă și caii fornăie în ger e vremea când toarnă și toarce a ger, ai minte omule de vrei să pornești stingher la drum taie deci calea oblu și nu stârni urletul de hăitic, sălbatic e când se va porni să ceară Domnului tocmai în noapte, parte dreaptă din pradă cu glas de om vorbesc și se înțeleg. Solomonarii acestor sate deja s-au deprins și cu mirosul lor greu, înăbușitor și spre ei slobod glasul, ca al fiarelor, dintr-un ulcior înfundat... tu să șezi la foc înalt, cu crengi de brad cu surcele bine împănate...

Că Ucenicii deja au trecut Schyitia dinspre răsărit ca magii odinioară bărboșii cu chip vesel altminteri, hâtri dar doldora de înțelepciune, cu porunca să ducă Vestea Nașterii lui Hristos, prin cătune de vlahi, după ce, la Vlaherne, însăși Maica Domnului se rugase cu mâinile ridicate, pentru bieții oieri, micșorați de urgii, păcate, între Andrei, stând Maica și Sfântul Epifanie.

*

Adu-ne

Doamne, tuturor aproape

Odată cu tăișul acelor izvoare, ce nu mai îndrăznesc să țâșnească în pădurile noastre, vâna rece a pietrei

Să îmi mângâie obrazul meu,

Odată cu ea - revărsarea țărâniei - atâta cât încă mai persistă

proaspătă și cu grunji răcoroși...

*

Dacă n-ar fi roată

Ea fără nici un rostnici că s-ar învărti, d-apăi încă nu ar zdrobi oasele în schingiure! Horea trece munții spre horire biserica lui de lemn a săltat pe căpriori, pe buiandrugi, s-a semețit sub norul de fuioare zorii de zi albi, să-i tai cu cuțitul și iată că desenul a prins contur, se vede în el sângele susurând sub frunte cât munții Gutâiului, Țibleșului, Făgăraș, însuși el, pregătit pentru biruință sau moarte, pentru neamul său umilit, a plecat Horea, la Viana, păzind legea și cuvântul dat, de chiar Răstignitul! A fost să se semețască munte la munte jungherul s-apeșe sub cioareci să țină, să dea omului o licărire de nădejde! drumul lung, e de bine, de rău...

Dacă nu ar fi să treacă aceste cuvinte, spuze de jar, foile frunzelor de stejar gorunul cine l-ar mai aminti? Dicționar. Și câte mai câte omul duce în sarica sa toate zilele ce i-au fost date frumoase, urâte, dar știe că mai presus de fruntea, de pupilele sale.

Îl așteaptă icoana pe care a schițat-o cum a putut subțiratică-n negru contur, cum ar fi coborâtă de-a dreptul din jale, era ceva! Roțile se mai sumețesc spre unele pripoare, iar Horea prindea să se avânte sub zborul șoimului parcă, ptui!, cu două capete! Împărătesc, ce îi vine pe limbă cum într-o gură de tun! Că se ducea măcar să zică odată ce are în inima sa! Tot un vâleat de scrum și de jar, și de toarcere rupând oase de om! de rumân!

Ci taci și numără, numără, tinere domn caiere duce domnița, mătase...

ai! sună și tulnicul moarte sub coase, duce spre Viena o Dunăre întreagă de nesomn! Că ar dormi pe lespezi de gheață și ar doini pe valuri cu spumede știmate cum fierbinte, Lorelai părul său de vicleană face deacum să răsună în clopotniță vaier amarnic, necum din rai ...

A fost să se rotească spre zdroabă, hăi? Oasele dinspre picioare spre cap Poruncă de sus trimisă la negru casap de la împăratu pentru Horea Ursu și pentru Cloșcuț... Și să mai zicem și că azi de 12 noiembrie 2020 îl pomenim în calendarul de sfinți români, pe oșteanul Anastasie cu toți ai săi tovarăși de arme și drum, sub Austriac steag. Că se împotriva tomai el, legii dată de cărmurie spre a nu crede în Sfânta Trime, rumânii, după Ortodocși glăsuire... Așa că sub roată le-a fost și lor ca să moară, pentru că au grăit dârz despre dreptate, credință!

...deci, s-au întâmplat faptele într-un tot, după ce Horea horise îndestul sub roata cu zimții de foc, să fie dusă biserica lui, duminicată cu duminică spre închinare.

*

Roata Horea

Trup duminicată, în simțurile tale de pradă sigură, dar și de pândar sigur în elementaritatea sălbatică, deși inconștientă de pericol! Tu ești cel care păstrezi tot gustul de sevă și de aburi ce urcă până la cer cu revolta noastră, de anonimi, însăși Strigatul falnicului brad abătut al îndelungatei răbdări cu care Horea a tras pe drugi de lemn bisericuța de șindrilă

îndelungii răbdări punându-i cum a crezut de cuviință căpriorii de încheietură

totul mă adună în tineși spre tine mamă pământ cu aceste găteje ce le urc pe mormanul cuvintelor măcar ca să pot muri liniștit

cât nu mai sunt de prisos, ci încă tainice, prietene cu ochii albaștri -

aliat cu care moartea obosită din cetatea ce pare a se pustii.

Aici am șezut și aici am plâns

Hotarele noastre le-am marcat prin lăute

Cu fotele și cu basmalele fetelor încercănate, am ridicat redute

Printre pagini ale cărților tribului nostru sărac

Semințe am dosit, apoi pelin am semănat

din belșug pentru băutura deopotrivă a celei cu coasa și a țăranului vârtos cu amnar și cu plug

*

Întru Pomenire.

Presimt că

în cântecul acestor greieri

va frământa totuși și încă pentru mult timp drămuia partea mea de bucurie.

Nu se aude bucurie dar le vedem stau căpițele rânduite migală de om cu mâini bătute miroase otava dulceag și îmbie ca strugurii fragezi, ca mustul în vie. E rasă ca-n palmă, cum vezi, de netedă e miriștea și mai presus de toate, cătunul ascuns oameni – nicăieri, cât dorul, grija mamelor, oboseala de peste zi, ele aduc devreme liniștea,

iar vorbele sunt de prisos privește cerul ! sămânța de grâu doarme în brazde, cuminte în chip de cruce tăiată ușor chipul în filigran al lui Hristos.

*

În zori

Caii merg la trap, satul mătură privirile lor agere tot ce a fost rod în hambare va fi măsurat...Capre cu ugere grele vaca săracului iată dar vitele alene rumegă fânul din timp adunat vatra-i apoi luminată și zbucium de ape mai crește din când în când. Seară lină cerul cu stele spuște departe de tot, sus, de abia se vede fața gliei care a rodit și prin cântecul greirilor negri ca smoala, Domnului mulțumește. I se încrede

Ard focuri, lemul descântă solie de jerfă, bogăție de arome gustate-nadins de oamenii muntelui, dealului... joarde uscate, mocnesc tot încins până ce focul nvelit toarce abia prin grăunții de jar. Aer, scânteii, lăncede suie, adâncul își soarbe puterile veni-vor luminători cu miile hainele miștoase răcorite vor fi spre zori cu vlagă de proșteime de aer și spic de zăpadă, cât de curând, când vinezorind, Sărbătoarea Crăciunului...

nerificată și neascetică. Sub o coajă a unui țesut în care palpită prinsă ca o gânganie prizonieră în clei – ființa mea tot așteptând

să devină un chihlimbar vândut la cel mai bun preț.

În starea mea de cugetare lacrimală, ce-mai rămâne altceva, decât să

fotografiez preajma până ce ea însăși îngheață ,

mă strânge ca un corset de castitate precisă, perfectă

Ce bine îmi era lângă Tine, Doamne, copilul care a trăit într-un pământ mărginaș lângă un râu o moară și un drumeag suitor spre mănăstirea din Munții Crinți – Foltea... fost cândva,

Și pe când totul i se înfășura în țesătura cuvintelor simple și a poveștii cu tâlc...

încălecăm pe murgul cu merindele simple la oblânc, ținându-l strâns de coama de bună credință – pentru a scăpa de primejdii

când până și aripa gânganiei scânteia atunci în pofida înjghebării sale efemere

...e bine, era. La Săliștea, Tilișca, Sibielul ...icoana de sticlă și fântâna lui Picu Pătruț

o psalmodiere din liniștea în care pruncul lăut se legăna în pătuț

era drumul spre stăile de oieri cu mersul apăsător de voinici pribegind cu siguranță printre sihle, cântând din fluier, sub țindră și fără dor de muieri...erau oameni din piatră și din mușchi de pădure erau oameni cu chipuri frumoase sub țindre sure erau supli și dârji sprijiniți în ghioagă cu seninătate în privire și cu muțenia pecetluită ziua întreagă

...erau ei făcuți să sprijine muntele să treiere și să netezească văiugile erau baci tinerii flăcăii junii erau tăcuții și blânzii de care multu nu au auzit și nu știu nici unii cei care de mult, de se vor fi depărtat de locul de baștină, de râu, de prund...am adunat copilăria în pumni, sub perna sub care dorm un vâleat apoi altul apoi...

Va urma

RAINER MARIA RILKE UN POET FILOZOF ȘI UN FILOZOF POET

Anton GAGIU

R.M.R. este poezia însăși. Când l-am citit prima dată am simțit că m-am născut în această lume să-l știu doar pe el și poezia lui. Pentru că el scrie de parcă ar fi un râu ce izvorăște din inima muntelui, apoi se învâlburează și se strecoară printre stânci, ca dintr-o dată să se limpezească și să devină lin de parcă s-ar fi născut chiar atunci, în acel loc. A văzut lumina zilei la Praga (Imperiul Austro-Ungar) la 04.12.1875 și după 51 ani, în 1926 și-a dat obștescul sfârșit la Valmont de la Montreux (Elveția) răpus de o boală cumplită, leucemie. Părinții săi au vrut să-l pregătească pentru meseria de ofițer, deși era firav și melancolic, așa că l-au înscris la Școala de cadeți de la Sankt Polten, aici nu s-a întâmplat nimic altceva decât să fie traumatizat pe termen lung, pentru că R.M.R. nu era făcut pentru această profesie. În anul 1891 a întrerupt pregătirea militară din motive de sănătate și Rene (numele francez de Rainer, ceea ce înseamnă „renăscut”) s-a dedicat altui drum în viață. A studiat literatura, istoria artei și filozofia la Praga și la Munchen. În anul 1897 a cunoscut-o la Munchen pe Lou Andreas Salome (1861-1937). Aceasta era o intelectuală și literată. R.M.R. s-a îndrăgostit de ea nebunește, chiar dacă aceasta era mai în vârstă decât el cu patrușprezece ani. Poate de aceea această relație a durat puțin, doar trei ani, până în 1900, dar chiar dacă s-au despărțit au rămas prieteni pentru restul vieții. Anul următor a cunoscut-o pe sculptorița Clara Westhoff (1878-1954) cu care s-a și căsătorit. Din mariajul lor a rezultat o fiică, Ruth. Acesta este singurul copil al lui R.M.R. Poetul a trăit numai pentru artă, fie ea literatură, pictură sau sculptură. De ce spun aceasta? El a fost creator de poezie, una de înalt nivel literar,

plină de filozofia vieții, a speranței și credinței, dar a muncit pentru un sculptor, Auguste Rodin, fiind secretarul personal al acestuia în perioada în care a trăit la Paris și între 1914-1916 a avut o legătură amoroasă năvalnică cu pictorița Lou Albert-Losard care a rămas în mintea și sufletul său ca un înger călăuzitor pentru restul vieții, pentru anii care-i mai rămăseseră de trăit. În 1923 apar problemele de sănătate care se agravează de la an la an, chiar de la lună la lună și trei ani mai târziu merge la ceruri să dea viață poeziei pentru îngeri și sfinți. R.M.R. este un poet printre filozofi și un filozof printre poeți care va rămâne veșnic în istoria literaturii universale.

Poezii de Rainer Maria Rilke

Acum că te-am văzut...

*Acum, că te-am văzut în rama
ferestrei ultime-nțeleg
că mi-am băut amaru-ntreg
jucându-mi drama.*

*Văzându-ți brațele întinse
în noapte-ncep a ispăși:
ceea ce-n mine, te respinse,
pe mine mă respinge și
m-alungă pe sub stele ninse.*

*Ci gestu-și fără de cuvânt
să fi fost marele adio,-
cel ce te schimbă, seara-n vânt
și-n rău, te varsă către ziuă?*

Cântec de dragoste

*Cum să-mi împiedic sufletul
să nu ajungă cutremurat pe al tău?
Cum să-l înalț deasupra ta
spre alte lucruri, altundeva?
O, cum, cum l-aș aduna
lângă ceva pierdut în întuneric,
într-un ungher tăcut, străin, nefremătând
ce nu se-ndepărtează
când adâncurile îți lunecă departe, unduind.
Ci tot ce ne-nfioară, pe tine și pe mine,
ne împreună totuși așa cum un arcuș
din două strune-un singur sunet scoate.
Pe ce vioară suntem înstrunați?
Și ce artist ne ține-n mâna lui,
cântec cum altul nu-i?*

Pe ce vioară suntem înstrunați?
Și ce artist ne ține-n mâna lui,
cântec cum altul nu-i?

Ce-ai să te faci, Doamne dacă mor?

Ce-ai să te face, Doamne, dacă mor?
Dacă mă sfărâm? (îți sunt ulcior)
Dacă mă stric? (și băutura-ți sunt)
Sunt meșteșugul tău și-al tău veșmânt,
cu mine rostul tău dispăre.

În urma mea nu mai ai casă-n care
să te întâmpine cuvinte calde.
Cad eu, din ostenitele picioare cade
sandala de velur, mângâietoare.

Mantaua ta cea mare se desprinde,
privirea ta spre care se ridică
obrazu-mi cald precum o pernă mică
va ratăci-ndelungă vreme după mine-
și-n așfințit de soare se va-ntinde
în ploaia rece a pietrelor străine.

Ce-ai să te face, Doamne? Mi-e frică.

Din viața unui sfânt

A cunoscut și teama; la-nceput
de ne-ndurat era, cum intri-n moarte.
Blând sufletul să treacă mai departe,
ca pe un fiu, el mare l-a crescut.
A cunoscut și lipsuri de nespus,
de zori lipsite, ca o grea zidire,
și inima și-a dat-o apoi, supus,
când s-a mărit, pe lângă al ei mire
și Domn să stea; și singur a rămas
pe acele locuri unde doar, fierbinte,
pustia stăpânea, și, fără glas,
el niciodată n-a dorit cuvinte.
Dar, după amar de vreme, în sfârșit
a dat de pacea bucuriei calme
de-a sta și el cu fruntea între palme,
ca toată creatura, liniștit.

Jocul perspectivelor

Mihaela-Mariana CAZIMIROVICI

Vremurile neprielnice întâlnirilor între prieteni și colegi cer soluții inventive, așa că Cenaclul „AntiM” din București își continuă activitatea... pe e-mail. Astfel, prima ședință a anului 2021 s-a desfășurat la începutul anului, prima temă solicitând atenția membrilor săi asupra poeziei „După ce atîta vreme” de Mihai Eminescu. Acesta este și subiectul rîndurilor de mai jos, scrise inclusiv pentru a transmite, o dată cu ele, un gând bun și speranță celor care le citesc.

Aparenta simplitate a acestor versuri eminesciene ne-a indus bucuria jocului iubirii, traducând puterea dorului în cuvinte. Numai că viziunea oarecum degajată, naturală, terestră, a dragostei ar rămâne doar o recalibrare a acestui joc pe teren eminescian și atât. Și când s-ar putea pune punct cercetării, cu așa o mare ușurință, a unei opere a lui Eminescu? Niciodată, în ciuda temerilor sau a convingerilor, chiar, că s-a spus deja totul. Nici pe departe.

Și în timp ce batem ritmul silabelor, în perfecțiunea lui, opt cu șapte, opt cu șapte... al fiecărei strofe, deschidem un alt joc, unul sobru, al perspectivelor. Pentru că în subsidiar, ni se oferă privilegiul de a plonja într-o lume subtilă, strofele deschizând trei direcții, concentrate pe spații mici, dar elocvente.

Timpul, ocupantul primei perspective, se relevă prin integrarea în strofa de început a unor elemente lexicale relevante: „vreme”, „uitarăm”, dar și sintagma „cît de mult”, văzută fie tot sub aspect temporal, fie ca evaluatoare a

iubirii. Dacă înclinăm către prima, adăugând „ne-am fost iubit”, implicarea trecutului subliniază perspectiva temporală de la care am pornit.

A doua strofă, deschide perspectiva imaginii, care ocupă spațiul, vizualul schițând, din câteva tușe doar, tabloul în care iubita „dulce”, „palidă”, se află-n fața iubitului îngenuncheat, rememorând timpul despre care ni s-a spus anterior și ale cărui urmări ni se prezintă, aici.

Forța acestor consecințe ale trecerii timpului este evaluată, cu gravitate, în primul vers al celei de a treia strofe, îndulcind, mai târziu, prin diminutivul „mînuțe”, durerea prelungită din „atîtea săptămîni”, și abordând perspectiva sufletului, care este deschis cu cheia sărutului mâinilor. Stabilizând puterea timpului, prin utilizarea cuvîntului „săptămîni”, implicând și greutatea trecerii acestuia, se realizează – prin această ultimă utilizare a timpului, obsedant, parcă ostentativ abordat – închiderea circulară a poeziei.

Și lasă o nouă poartă deschisă prin semnul întrebării de la final. Pentru că nu e totul, nu-i așa?

Cele trei perspective, a timpului, a imaginii și, respectiv, a sufletului, corespunzătoare celor trei strofe ale poeziei, sunt învăluite ușor, așa cum spuneam, de tulburătorul și stăruitorul timp, revenit de fiecare dată, tensionând, dar și extinzând totul într-o perspectivă și mai largă. Și s-ar putea reliefa aceasta prin prisma relației dintre suflet și trup, dintre suflet și ființa întrupată, care se află pentru o vreme pe pămînt. Sufletul își privește, distinct, îngenunchind, imaginea ființei proprii, la finalul vieții, întrebându-se care este menirea acesteia.

Au reușit „mîni”-le, ca simbol al creativității umane, să facă – avînd, în poezie, forma „făcurăți” – ceea ce ființa umană avea de făcut?

VREMURI DE PANDEMIE - DIALOG CU GEORGE ROCA (SYDNEY, AUSTRALIA)

Luiza CALA

În primăvara lui 2020 am intrat într-o nedorită buclă de timp. Nu știm cât va dura băjbâiala noastră prin buclă, important este să ne poziționăm pe direcția câștigătoare, să ne îmbunătățim tehnicile de confruntare a necunoscutului, să ne adaptăm noilor vremuri, să fim câștigători! Mi-am propus realizarea unui volum de interviuri legate de survolarea pandemiei, cu bune și rele. Oamenii deosebiți ne vor împărtăși experiența proprie. Interviurile vor fi mai întâi publicate în reviste de cultură cunoscute.

Privind în juru-mi am constatat că cel mai ușor s-au salvat cei care au realizat importanța susținerii partenerului. Lărgesc domeniul parteneriatului cu capitole noi pentru că mulți dintre noi viețuim singuri, dar ne-am așezat comod într-un parteneriat salvator și aducător de împlinire cu profesia, arta prin care ne exprimăm, copilul, animalul de companie, prietenul cu care am împărțit un spațiu carantinat, orice ne înconjoară, orice a devenit partener de suferință și izbândă.

Dificultățile acestui an au dus la destrămarea căsniciilor care erau deja de mult consumate, au apropiat parteneri care își trăiesc cu sinceritate drumul comun spre nemurire, au reamintit oamenilor că doar o pasiune te poate ferici, că doar așa poți să-ți salvezi sufletul, să te ferești de depresie, de abandon. Creatorii s-au refugiat în artă pentru a-și salva măcar sufletul, dacă în plan material erau tot mai năpăstuiți. Acest parteneriat, cel dintre artist și arta lui, a devenit puternic, salvator. Iată de ce mă voi adresa câtorva făuritori de frumos și nemurire, întrebându-i cum și-au petrecut această pandemie, cum percep trecerea graniței dintre lumea veche și cea nouă. Doresc ca demersul meu să ajute pe cei care încă nu și-au găsit drumul spre salvare. Păstrați-vă sănătoși, fiți inspirați divin în tot ceea ce faceți!

Anul 2020 începea ca oricare altul. Aveam țeluri de atins, ne planificasem anul în cheia propriilor strategii

sau ne înrolasem în strategii de grup care ne-ar fi fost de folos. Am visat și plănuit până în ziua în care pandemia a șters nemiloasă toate speranțele noastre, ne-a închis în case, ne-a mutilat trăirile. Am învățat să ne adaptăm vremurilor, condițiilor, restricțiilor, am imaginat salvarea sufletelor noastre și am încercat să ne păstrăm trupurile sănătoase. Fiecare a făcut-o potrivit științei și putinței proprii. Cei puternici s-au bucurat de faptul că sunt martorii acestor schimbări istorice la scară planetară. Sunt mulți și cei care au pierdut lupta cu neînțelesul și nemilosul virus. Tristețea și teama au acoperit planeta. Salvare a sosit din saltul tehnologic deosebit de alert care a schimbat radical lumea știută de noi. Creatorii au reușit cel mai ușor să își păstreze echilibrul; s-au ajutat de forma lor de exprimare pentru a genera forță interioară protectoare, tămăduitoare.

Luiza CALA: Unde v-ați petrecut carantinarea?

George ROCA: Carantinarea!? Hm! Pot zice am petrecut-o cu precădere în casa mea din Sydney, Australia. În marea majoritatea a timpului într-o cameră de 4mx5m, unde se află biroul meu, unde tronează calculatorul și un ecran mare... o fereastră spre restul lumii - mijloc de comunicare virtual cu restul lumii - cu știri (bune sau false), informații, noutăți, cu tristeți și bucurii...

Luiza CALA: Care au fost suferințele dumneavoastră, ce ați suportat cel mai greu?

George ROCA: Este foarte trist să nu poți ieși în „lume”! Să stai închis într-un spațiu limitat fără să știi când se va termina pandemia... Să nu poți avea contact cu rudele apropiate, cu prietenii, cu colegii, de frica infectării reciproce... Ne-am îndepărtat de turmă! Devenim din ce în ce mai însingurați! Suportam greu și faptul că nu știm când se va termina această pandemie, când vom reveni la normal, când vom putea călători, până când se vor mai impune reguli restrictive. Și apoi... „Știrile false”! Periculoase! Azi se trâmbează la televizor că nu e bine să porți mască deoarece afectează sănătatea, mâine vine un alt „dăștept” și spune că masca e cea mai importantă pentru a nu te infecta! Și zăpăceala mare promovată de cei de la știrile TVR Internațional care penetrează până aici la Antiopzi! Nu știi ce virus ne omoară! Ba e numit „Covid 19”, ba „Noul corona virus”, ba „SarsCoV Doi”! Și în sfârșit, problema cu vaccinurile: În Europa Pfizer e number one! Vaccinul AstraZeneca (vaxzevria) face embolie (trombocitopenie) și te omoară! (Așa zic cei de la știri!) În Australia e și mai aiurea! Discriminatoriu! Cică pentru cei sub 50 de ani se va folosi „minunatul” Pfizer, iar pentru cei peste 50 de ani, obligatoriu numai AstraZeneca (bătrânii devin cobai și pot să moară!!! Dă-i încolo, și-au trăit traiul, și-au mâncat mălaiul! Tot zic gurile rele ca trebuie redusă

populația lumii!). Interesant, nu-i așa! Recent, pe 20 aprilie 2021, președinta Republicii Moldova, doamna Maia Sandu, a făcut o vizită fulger în România... La plecare a fost cadorisita (pentru ea și poporul frate moldovean) cu 130.000 de doze de vaccin anti-Covid AstraZeneca!!! Ce frumos, ce mărinimie... Să mori de embolie nu alta! Ei, parcă ai noștri (australienii) sunt mai breji!? Guvernul federal australian a donat în martie a.c. 8 mii de doze de AstraZeneca frățior din Papua Noua Guinee! Hm, nu auzi pe nimeni să doneze Pfizer!

Se câștigă bine din vaccinuri. Conform informațiilor de pe internet o doză de vaccin Pfizer costa 19.50USD, o doză de Novavax 16USD, Modernă 15USD, Johnson & Johnson 10USD, iar... controversatul AstraZeneca doar 4USD! Asta, ultimul o fi pentru cei săraci! De aceea la bursa de valori compania americană Pfizer a ajuns la peste 40 USD/acțiune. Merge bine business-ul! Aproape dublu ca anul trecut!

Luiza CALA: Ce nu ați reușit să realizați, să duceți la capăt, din cauza pandemiei?

George ROCA: Nu am reușit să plec din Australia. Nu am putut să plec să îmi vizitez prietenii din străinătate. Nu am putut să fac o lasare de carte, nici aici, nici în România...

Luiza CALA: La ce colac de salvare ați recurs pentru a depăși mai ușor greul în care, fără vrere, am fost cantonați?

George ROCA: Colac de salvare!? Am încercat să fiu „cuminte” și să respect regulile impuse. Să port masca, să evit aglomerațiile, să fiu precaut și să tratez cu seriozitate răspândirea virusului. Să mă informez prin toate mijloacele despre pandemie, chiar și de la știri false..

Luiza CALA: Pe lângă disconfortul adus de pandemie ați găsit și beneficii în oprirea lumii preț de atâta timp? Pentru oameni complecși, precum dumneavoastră, sigur sunt și beneficii! Care sunt acelea, dacă sunt?

George ROCA: Da! În orice rău este și un bine! Am avut timp mai mult de creație literară. Am stat în casă și am meditat. Am respectat reguli de igienă. M-am spălat pe mâini mai des. N-am mai pupat toți necunoscuții!!! Nu m-am îmbolnavit! Nu am murit (înca!). Am visat deseori cu ochii deschiși. Am vizitat cu gândul locuri pe care nu credeam vreodată că le voi atinge! Pot zice că am dat o raită (virtuală desigur) și pe Marte... cu o capsula NASA lansată în anul de grație 2020. Parol!

Și restricțiile sunt bune câteodată. Aș da un exemplu elocvent! Birmania! Pe data de 1 februarie 2021, în urma unei lovituri de stat dată de militari s-au închis granițele naționale. Proteste, revoltă pe străzi, câțiva morți și răniți... Supărare, panică, dar și un lucru bun. Datorită lipsei de tranzit uman, interzicerea trecerii frontierelor naționale, stoparea turismului... s-a înregistrat o rată minimă de infectare cu Covid19. Doar

3.213 decedați până pe data de 18 mai a.c. la o populație de peste 55 milioane de locuitori! Toate țările adiacente se luptă cu o creștere a celor infectați de pandemie. Sute de mii de morți! Un exemplu elocvent: India! 283 de mii de morți până pe 18 mai 2021. România prezintă la aceeași dată 29.662 de morți de Covid19! Mult! Mare suferință... Mare necaz pentru omenire!

Luiza CALA: La un bilanț al anului trecut, rătăcit în distanțări de tot felul, care ar fi rezultatul așezat pe propria viață? Sunteți pe minus sau pe plus?

George ROCA: Mă simt izolat! Sufăr de „claustrofobie pandemică”. Mai trist, mai obosit, mai îmbătrânit! Vreau soare, prietenii, pupici pe bujoreii obrazului, întruniri, vreau la teatru, la cinema... la un chiolhan cu lăutari! Vreau (în) public! Plusul este INTERNETUL! Ce ne făceam dacă nu-l aveam! Ne-am fi îmbolnăvit cu toții de „boala pușcăriașului”! Cu toate că după cum ne informează Mediafax: „Rata anuală a mortalității în închisori este de patru ori mai mică decât la nivelul întregii României”. Nici cum nu e bine!

Luiza CALA: Care este lecția primită de la această experiență nedorită?

George ROCA: Lecția este destul de dură. Carpe Diem! Adică trăiește clipa... Nu poți ști ce va fi mâine! Al patrulea sau al cincilea val al pandemiei de Covid... Sau poate un nou virus, o cometă, un meteorit bumb, niște extraterestri răi, un cataclism... sau sfârșitul! Să fim totuși optimiști! Închei cu o poezie de-a mea:

Mă bucur

*În fiecare dimineață/ Când mă trezesc, mă bucur/
Mă bucur că e soare/ Mă bucur că e înnoțat/ Mă bucur
că trăiesc// Bucurați-vă oameni/ Când vă treziți
dimineața/ Veți avea o zi mai bună/ Veți fi mai sănătoși/
Veți fi mai înțelecători/ Cu mediul înconjurător/ Veți fi
mai buni cu voi/ Veți fi mai buni cu semenii voștri/ Veți
fi mai iubiți de cei din jur/ Vă vor iubi oamenii/ Vă vor
iubi animalele/ Vă vor iubi plantele/ Și astfel/ Veți trăi
în armonie/ Cu Universul.*

Luiza CALA: În speranța că nu ne vom pierde definitiv puțința de a ne întâlni, îmbrățișa, bucura de apropierea fizică, cea care lasă energiile să ne cuprindă, să ne armonizeze, vă mulțumesc pentru acceptul de a-mi împărtăși impresiile dumneavoastră despre acest an de început de vremuri noi!

George ROCA: Și eu vă mulțumesc distinsă prietenă! Va doresc sănătate, bucurii și multă liniște sufletească! Să ne citim de bine!

Destin tragic

Gabriel Mihalache

Venise noaptea demult. O noapte senină, sticlă, cu mii de ochi galbeni ce se zgâiau enervant la mica mea fereastră cât un lat de palmă, făcând să tresară și firul auriu de păianjen, aninat de cerceveaua de lemn a geamului. Vedeam o mișcare ciudată a lor, în cerc, ca un Carusel învârtit de o mână nevăzută, cum Carul Mare își mișcă roțile, schimbând alene, locul de pe cer, cu cel al Cloștii cu Pui, coborând mult de-asupra gutuiului din curte, unde se și împotmoli, iar eu nu-mi găseam locul neam.

Mă gândeam dacă plantele au și ele necazuri, dacă animalele trăiesc și ele drame, precum oamenii, dacă suferințele lor, le egalează pe cele omenești și dacă oamenii pot face ca lumea aceasta să fie mai bună. Pot oamenii să facă lumea asta mai bună? Mi se cuibări, cu mult tupeu și dureros de adânc, în creier, această întrebare. Pot? Dar mai rea, pot să o facă? Nimic nu este mai rău, mai dureros și mai înspăimântător ca războiul. Nimic. Războiul este invenție omenească, este miezul răului, este esența răului, e dracu la lucru, cu arme de ultimă generație, făcute special să ucidă, să distrugă să radă tot ce este ființă, să omoare dacă va fi posibil și sufletul omului. Asistam, de câte ori aveam ocazia, la discuțiile religioase ce se iscau în curtea bisericii. Fiecare își spunea părerea, unii mai filozofic, alții mai bolovănos, argumentând, când era cazul, cu texte din Sfânta Scriptură.

- A fost voia lui Dumnezeu, ca rușii să câștige războiul, zise nenea Nicu hotărât, cu un aer de superioritate, de intelectual cu acte în regulă. Nimic nu se face fără voia Lui. - A fost voia lui Dumnezeu ca Hitler să piardă războiul, zise sigur pe el, Marin al lui Moldoveanu. Căci Dumnezeu pune sau schimbă pe împărați, citând un text biblic. - A fost voia lui Dumnezeu, ca Hitler să pornească războiul și să facă atâtea victime, în atâtea țări și în atâtea familii?? zise frate-miu, Daniel, precipitat și privind nervos spre pământ. A fost voia lui Dumnezeu ca Neciu să se întoarcă la vatră, viu și nevătămat, iar nenea Gicu, să moară în lagăr, în Siberia, lăsând acasă doi copilași orfani și o femeie văduvă la nici 28 de ani? Da? A fost? A fost voia lui Dumnezeu ca tușa Dina să rămână văduvă la 25 de ani cu trei copii minori? Iovind nervos

cu vârful bocancului, în răul imaginar. Se lasă o tăcere de mormânt. Fiecare cugeta la ce „prostii” susținuseră până atunci, sau dacă au fost sau nu prostii. Eu ascultam nedumerit și... și tare aș fi vrut ca mintea mea întunecată în acele privințe, să se lumineze așa, așa deodată, precum luminează acum cerul în miez de noapte. Să știu, ce nu știu! Să cunosc, ce încă nu cunosc. Să scriu ce nu s-a scris și să cânt, ce încă nu s-a cântat. - Tu ce părere ai?, mă întreabă nenea Nicu, răsuflând cumva ușurat, crezând că eu, fiind în al treilea an de liceu, o să dau un răspuns, nemaipomenit, care să-i satisfacă pe toți, din toate punctele de vedere și religios și politic.

Nu știu, am răspuns. Nu știu! Când o să știu o să vă spun. Lucrurile astea, trebuie privite altfel. Când o să știi? Sper că nu la „Sfântu’asteaptă” zise cineva, nu știu cine, și mai toți au bufnit în râs, mai puțin tata, săracu’ care își plecă imediat privirea spre pământ.

Nu mă ia somnul deloc! Mă forțez să adorm și cu cât mă chinui mai mult, cu atât devin mai treaz. Trebuie să mă gândesc la altceva mai plăcut, mai de suflet, de exemplu, la o fată frumoasă, da, la o fată frumoasă, uite, la Viorica. Da, îmi amintesc că am fost cu ea la plimbare, prin pădurea de peste șosea, într-o zi splendidă de sfârșit de primăvară. Era după examene și eram tare fericit și foarte optimist în ceea ce privește rostul meu în viață. Luasem toate examenele. Fata aceasta avea o frumusețe aparte. Era un miracol de fată! Parcă atunci se născuse, plămădită proaspăt, de mâna lui Dumnezeu. Un trup de o frumusețe și echilibru de neegalat. Nici un cusur. Până și negul acela mic de pe gât, era pus acolo, taman ca să îi sporească frumusețea și mai abitir. Iar ochii ei mari, de un albastru limpede, pătrunzător, făceau să se vadă și alte frumuseți ascunse, de nepătruns. Uite, și când ofta, uneori, pieptu-i se ridica voinicește și jucăuș spre cer, făcând ca iia de in, de un alb imaculat și mirosind provocator a levănțică, să geamă sub presiunea nurilor ei atât de tineri și nărrași. Am stat cu ea toată după amiaza, până seara târziu. Ne-am povestit multe, câte-n lună și stele. La un moment dat, ea se ridică brusc și spuse într-o limbă pe care tare aș fi vrut să n-o cunosc! - Hai să mergem acasă, că ne-am pupat destul! Acum, chiar că nu mă mai ia somnul... și e deja trei noaptea... Mai e puțin și se va crăpa de ziuă, iar noi avem o zi grea, de muncă în câmp, la săpatul porumbului. Trebuie să iau cu mine și pălăria de paie, căci spre amiază, soarele va fi criminal! Apă în urcior, de la Șipot, mâncare... ce s-o găsi... Viorica... da Viorica... Tu știi care este voia lui Dumnezeu??

- Bonică, scoală băiatule, că a fătat vițeaua și avem treabă, zise mama din băătătură, unde fierbea un ceaun cu lapte. Da, vițeaua fătase de neleapcă și avea un vițeluș alb, frumos cu un vârtej negru pe frunte, Un Luceafăr negru pe un câmp alb, imaculat. Ce priveliște! E cumva altceva mai frumos??!! O să trecem pe lângă casa lui bātu, să-i ducem și lui niște colastră, continuă

mama, să iei și sapa cu tine. - Bine mamă! Numai eu știam cât de bun este binele ăsta ! Bătu stătea pe pragul casei, privind în gol, înspre Olaru, sau spre Văcărești, sau spre Siberia, sau cine știe... parcă aștepta pe cineva. S-a bucurat, tare mult s-a bucurat că m-a văzut, căci s-a ridicat în picioare, sprijinit în ciomagul lui cioplit în lemn de corn și a făcut câțiva pași spre mine! M-a strâns în brațe și m-a pupat pe frunte apoi mi-a zis încet, aproape imperceptibil. - Unde vă duceți, căci este decu, miezul! - La sapă, în Valea Moașii, nu avem mult și terminăm până diseară. - Bine, zise el, aveți de grijă, că soarele dogorește rău la orele astea, Uite cum căldura se joacă prin grădină, ca niște oglinzi de apă rostogolite de un vânt nevăzut. Și cu mâneca își șterse sudoarea de pe frunte, care începuse să-i curgă spre obraji. Cred că a fost transpirație sau cel puțin așa îmi place să cred! Mama mare, ne-a adus o poală de mere dulci și pere cu miezul roșu. - Să vă țină și de sete, zise ea apropiindu-se încet de mine! - Pupa-l-ar mămica, ce frumos și mare s-a făcut Stanco! Mă pupă setos și cu un glas tremurat îmi spuse: la întoarcere să treceți p-aci căci am să vă spun ceva. Știi Stanco, Ioana Crețoia, a născut un băiat din flori, dar din dragoste mare! Frumos băiat! Să-i trăiască și să-i dea Dumnezeu sănătate, că tare a mai fost chinuită în privința aceasta. Așa ne spunea: - Am iubit un băiat, până la Dumnezeu l-am iubit! Singurul! Îl iubesc și acum, parcă mai mult. Aș fi vrut să se însoare cu mine și să avem copii..., dar el s-a dus după alta, una bogată... De la el am eu această minune de copil! Sunt săracă, sunt singură, n-am decât o căsuță cu o cameră și o polată pentru lemne, n-am niciun venit, doar aceste palme ale mele, aceste brațe, să mi le țină Dumnezeu sănătoase, dar așa cum sunt, îl voi crește frumos, îl voi da la școală, voi face din el un om care să fie respectat în sat, n-o să-i lipsească nimic. El este bogăția sufletului meu, speranța mea și sprijinul meu în clipele grele ale vieții și a necazurilor de tot felul, care vor veni. Acum am pentru cine trăi! Eu l-am cerut lui Dumnezeu, iar El mi l-a dat. Puteam eu să fac mai mult? Puteam eu să fac o asemenea minune? Nu! I-am pus numele de Marin. Numai eu știu din ce pricină! Numai eu știu... se îngăima ea încet așa, doar pentru sine și își șterse încet, cu broboada, lacrimile ce i se scurgeau de neoprit, pe obraji arși de soare. Așa arăta o mamă, în suferința iubirii și a bucuriei „până la Dumnezeu”!

Anii treceau, iar Marin devenise, pentru unii prea repede, pentru alții prea încet, o mândrețe de flăcău. Se logodi, cu una dintre cele mai frumoase fete din sat. Tineri și fericiți, el și ea, un cuplu minunat, depășind cu mult poveștile cu Feți Frumoși și Ilene Cosânzene. Plăcute sunt acele clipe de sufletească împlinire, de fericire mistică, de liniștire duhovnicească! Bucuria creștea, emoțiile și ele deopotrivă, pe măsură ce se apropia ziua nuntii... Pregătiri de tot soiul, ca la o nuntă de sat, săracă, dar boierească în iubire!

- Marine, vino până pe Linie, că s-a ars o siguranță

și nu are cine s-o înlocuiască! - Bine, vin imediat, răspunse Marin voios și râzând, așa cum îi era felul. El era un electrician veritabil. Bun meseriaș. De multe ori zicea. - Și curentul este prietenul meu. Avea îmbrăcăminte adecvată și instrumente izolate pentru a lucra chiar sub tensiune.

Avea și bocanci cu gheare metalice pentru a se urca pe stâlpii de lemn și centura de siguranță.

Era într-o zi de Sâmbătă. N-o să uit asta niciodată. Eram în pauză în curtea bisericii și discutam despre cum se implica Dumnezeu în destinul omului. Dacă intervine sau nu în viața omului. Intervenția Lui, nu ar încălca libertatea omului de a alege?

În viață, omul are uneori necazuri și lipsuri, alteori tragedii și deznădejde, puține bucurii și foarte puțină fericire! În care dintre toate acestea credeți că se implică Dumnezeu?? zise nenea Nicu, vădit tulburat. - Cred că numai în cele bune, căci tot ce este bun vine de la Dumnezeu, zise Daniel cu o jumătate de gură... și cred că ar mai fi vrut să zică ceva, dar un strigăt disperat de ajutor veni dinspre stradă, sfâșiind durut, liniștea și discuția noastră. Săriți, săriți, ajutooor! Marin s-a curentat. Vai de mine! Faceți ceva! Am fugit în stradă. Marin atârna, pe stâlp prins între două fire de curent! E oprit curentul? Întrebă cineva. - Să se urce cineva și să-l dea repede jos de pe stâlp, poate îl salvăm, zise un altul...

Daniel era deja sus, aproape de Marin, dar când a vrut să-l deslege de la centură, a fost scuturat puternic și aruncat înapoi pe scară. A trebuit să vină cei de la Intervenție... Să vină Salvarea și pompierii... S-a constatat că nu a fost oprit curentul! Sau o fi fost? Sau cineva...?!

Satul era sub o tăcere de mormânt! Aproape că se vorbea numai în șoaptă ca nu cumva, vocea ta, să deranjeze sau să împietzeze, suferința altuia. Lelea Ioana, nu avea nici o reacție! E perioada aceea de negare a realității! N-are cum să fie adevărat! Marin al ei, n-are cum să fie mort. Îl mângâia pe frunte și vorbea cu el încet, așa de încet, ca să nu-l trezească din somn. - Doarme, zicea ea. E tare obosit! Măine o să plece la serviciu! O să-i pun hainele lângă pat și ceva de mâncare! Și Marin a plecat a doua zi și nu s-a mai întors. Nu s-a mai întors niciodată, în căsuța aceea mică, unde mama îl aștepta în prag, cu un dor de necuprins în cuvinte! În fiecare dimineață și în fiecare seară se auzeau, până în Vale, strigăte de jale și de deznădejde!

- Marineeee! Unde ești Marinee! Unde ești măi mamă! Marineeee!... Marineeee! și prelungea strigătul, până i se stingea glasul de durere și neputință. Curând, foarte curând, glasul ei nu s-a mai auzit. - A murit de „inimă rea”. A zis tata aproape plângând. M-am cutremurat!

Din cartea în lucru – „Eu și neamul meu - Amintiri și reflecții”.

Fervoarea și candoarea unui veteran al sonetului

Nicolae DINA

„Să-ți ascuți întotdeauna bătaie inimii”, mă îndemna bunicul meu, un bătrân înțelept și sfătos, fiindcă, zicea tot el, „ritmul lor îți marchează liniștea sau zbuciumul sufletului, dar îți arată și frumusețile firii

înconjurătoare în mijlocul căreia descoperi lumea, mai bună sau mai puțin bună, cu bucuriile sau neîmplinirile ei”.

Mi-am amintit aceste vorbe înțelepte citind o mărturisire a poetului MIHAI MERTICARU, căruia Eutherpe, muza liricii, o „steluță dulce, fără de prihană”, i-a dăruit harul artistic ca o adevărată „făcătoare de minuni icoană”, moment trăit plenar, căci, spune el, „vrăjitu-m-a-ntruparea-ți adorată/ și te-am sorbit cu lăcomia-n priviri/ cum nu s-a mai întâmplat niciodată” („Sonetul primei muze”).

Indiscutabil, muza este un leitmotiv în opera lui Mihai Merticaru, fiind invocată și în volumul „Vis și abis” (2018): „Sub ceru-nalt al vămilor de gând,/ Zeiță, vino tu și mă inspiră,/ Mai acordează-mi coardele la liră”, pentru că numai Eutherpe îl poate ajuta să creeze tipul de poezie preferat: „Sonetu-mi, doar tu-l poți face să zboare/ Spre lumina de azi și cea viitoare” („Sonetul muzei”).

De această dată, muza se află la originea celui de al 23-lea volum al său de versuri, „Brăul Afroditei” (Editura Rafet, Râmnicu Sărat, 2020), unul în care reflexivitatea, sinceritatea și sensibilitatea poetului se concretizează în fermecătoare sonete, poezii cu formă fixă abordate cu temeritate în șapte volume. Este o întreprindere în care autorul nemțean apare ca un reprezentativ continuator al tradiției românești ilustrate de Mihai Eminescu, „prieten drag” căruia îi dedică un sonet văzându-l ca „înger de pază” al țării căreia, „când e-n primejdie, să-i dea de veste” și ca „Luceafăr” care „pe boltă luminează/ să țină națiunea mereu trează” („Sonetul unui prieten drag”), dar și de Vasile Voiculescu, pentru a-i aminti doar pe cei mai străluciți sonetiști, eludând cu bună știință toate experimentele moderniste, cunoscute într-o viață

de avizat octogenar, trăită în curățenie sufletească, având și acum dorința de a crea: „80 de ierni, Doamne, mi-ai pus în spate,/Picioarele-mi parcă-s pietre de moară,/Nimic nu mai e ca odinioară,/ [...] /Zidește-n mine inimă curată,/Cu-a Ta prezență, vino și mă-mbată/Să-mi fie clipa binecuvântată!” („Sonetul smereniei”). De altfel, însuși poetul recunoștea că rămâne „un romantic autentic, în mare măsură neoclasic, puțin modernist și mai puțin postmodernist, care se simte confortabil numai în apele dulcelui stil clasic”.

Primul ciclu, care dă și titlul întregului volum, „Brăul Afroditei”, se remarcă printr-o diversitate tematică și printr-un limbaj expresiv proaspăt, servind o imaginație debordantă, roade ale pregătirii sale de intelectual rasat, de fin cunoscător al secretelor limbii române aflate la îndemâna profesorului de specialitate, al culturii, civilizației și literaturii naționale și universale. Deschiderea spre metafizică și spre meditația filozofică, reflexivitatea, dar și un mare grad de afectivitate se află la originea sonetelor a căror tematică pleacă de la sentimentul de dragoste, la cultul eroilor, pentru istoria noastră glorioasă, la existența umană și la manifestările naturii binecuvântate, generoasă cu românii.

Conștient de dificultatea pe care o presupune crearea unui sonet, temă frecventă (semnificativ, în acest sens, fiind studiul „Sonetul și matematica astrală”), Mihai Merticaru îl compară cu înălțimea amețitoare a unui munte („piscul înalt al sonetului”) pe care o poate escalada alpinistul numai dacă „înfruptă pieptiș peretele vertical”. Pentru sonetist, această înfruntare presupune muncă, meșteșug, talent, însoțite de rigurozitate și dedicare, căci el, sonetistul, este „Sisif ce cară munte-n spate,/ Vlăstar din vechea stirpe a lui Homer,/ Culegător de iluzii spulberate/ Un rege-n regat de singurătate/ [...] / Pe moșia cuvântului zilier” („Sonetul bătrânului bard”).

De altfel, poetul definește „sonetul perfect”, spunând că acesta „cuvine-se să fie scris/ cioplit în rocă dură de granit”, cuprinzând infinitul și visul, limbajul poetic expresiv strălucind prin metafore neașteptate precum „opale, diamante și rubine” și fiind astfel realizat încât „să strălucească-n ritmuri și terține/ soare să se scalde-n argint de ape”, toate devenind „scântei din tot Universul necuprins” („Sonetul sonetului perfect”). Se observă preocuparea poetului pentru sonet, deoarece, într-un volum anterior („Flacăra din piatră”, 2015), apărea o definire sui-generis a acestui tip de poezie de inspirație divină, afirmând că „prin galaxiile poemului meu/ se plimbă nestingherit doar Dumnezeu”, poezie creată ca „un imn de slavă” în care strălucește „metafora

scumpă, blagoslovită”, ea devenind „flacăra sublimă” care „se-mbăiază-n apa sfințită” precum „struna vrăjită din lira lui Orfeu” („Sonetul sonetului”).

Nici „sonetistul” nu este uitat, el fiind creatorul acelor „stanțe cu S mare/ țesute din caratele luminii”, care, ca un adevărat „frate mai mic al lui B. Cellini” (giuvaiergiul genial, creator neîntrecut de bijuterii delicate), este atras de toate frumusețile din jur, metafore ale naturii perene văzute ca „bijuterii noi pentru fiecare”, adică „trandafirii și crinii” presărați „în calea frumuseții răpitoare” („Sonetul unui sonetist”). În această ipostază, sonetistul este creatorul conștient de rostul său când „o poartă de rai, sufletu-și deschide”, moment în care, atins de aripa muzei, „începe poetul să scrie/ o lume amorțită s-o învie,/ să-i extirpe instinctele perfide/ să umple fântâna cu apă vie”, asumându-și menirea chiar și atunci când dificultățile creării unui sonet par insurmontabile: „Sisifical mit, supliciu, desfide,/ Al cugetării freamăt se închide” („Sonetul creatorului”).

Prezentă între marile teme ale sonetului, dragostea, erosul, este sentimentul profund trăit în întreaga sa existență, conform propriei mărturisiri, potrivit căreia primele sale versuri de licean erau inspirate de afecțiunea pentru „o fată amețitor de frumoasă”, moment considerat punctul de plecare al descoperirii „poeziei vieții”, în care „sugestia, simbolul, metafora” își au rolul firesc și necesar.

Dragostea face parte din viața însăși, căci „nu poți trăi frumos fără iubire,/ nici să te bucuri de taine, nici să zbori”, iar ea are multe fațete, de aceea „iubește toate ce te înconjoară/ și-i mângâiat de lumina solară” („Sonetul iubirii, I”), fiindcă ființa către care se îndreaptă sentimentul este femeia, „o ființă ce-ți procură splendori”, rod al creației lui Dumnezeu simbolizând idealul năzuințelor oricărui pământean, deci și ale poetului îndrăgostit care mărturisește că „sonetul meu l-am închinat femeii,/ că asta-i prima, marea lui menire,/ să urce-n slavă clipa de iubire/pe care au eternizat-o zeii” („Sonetul iubirii, II”). Că dragostea este tema majoră a versurilor sale o demonstrează însuși titlul volumului, „Brâul Afroditei”, care sugerează permanența sentimentului, brâul de aur al Afroditei fiind simbolul acestuia și, totodată, însemnul frumuseții zeiței, pentru că ea este „nemuritoare, pură desfătare” și pentru că „minunea firii tale fascinează,/ în pieptul tău se zbenguie o rază” și este aureolată de „brâu-ți, un curcubeu drept cingătoare” („Sonetul unei zeițe”).

Sentimentul este unul înălțător atunci când se referă la „milenara Românie” cu diversificatul ei relief și cu o istorie zbuciumată, care devine „minune de țară neînfrântă” atunci când „odată cu munții și codrii, cântă”, iar Dunărea „adună izvoare de apă vie” din „râurile-lumină” atât de benefice pentru „câmpia-ți mănoasă”. Sub semnul „nemuririi”, țara, atât de iubită de poet, a

fost și va rămâne aureolată ca o „coroană de regină maiestuoasă” („Sonetul României milenare”). Acest lucru se datorează jertfei miilor de eroi „care și-au dat viața pentru reîntregire”, căroră, în semn de cinstire și slavă, „turnăm în bronz statui nemuritoare” și pe care îi „vom păstra neștersi în amintire („Sonetul eroilor”).

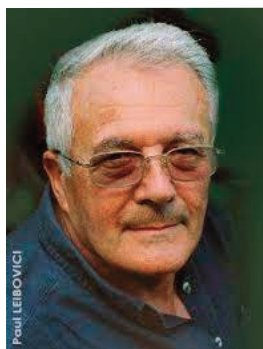
Cu nostalgie și dor nestins, poetul evocă satul românesc, văzut ca o „fărâma de astru” în deplină comuniune cu natura, căci el apare „plin de miresme și de pomi foșnitori,/ cu fructe coapte, rarissime comori”. Dintotdeauna, satul este înfrumusețat de „cetini de splendori”, este locul unde „eternitatea mai durează/ alături de cei peste-o mie de sori” și unde „elanul vital” are ca stea călăuzitoare credința, „lumina dumnezeiască” („Sonetul satului românesc”).

Aceeași dragoste pentru țară transpare și din sonetele celui de al doilea ciclu, „Simfonia gărgăunilor”, în care poetul, cu un ton caustic și adoptând o atitudine dură, își exprimă neliniștea provocată de marile probleme ale României contemporane, dezamăgirea și deznădejdea fiind ale unui patriot încrâncenat de fărădelegile, de corupția, de putreziciunea și ticăloșia celor care promovează o „lume eteroclită/ meschină, promiscuă și ignară”, dorind ca sonetul său „să-mi devină dinamită” și „fetidul putregai s-arunce-n aer” („Sonet-dinamită”).

Titlul ciclului este semnificativ, în sensul că fumurile („gărgăunii”) ce mișună în capetele ticăloșilor au făcut ca România să devină „o țară mișelește mursecată” de loviturile unei istorii nedrepte („Sonetul României sfâșiate”), să fie năpădită de „pecinginea, viermele și minciuna,/ licheaua care se crede supraom”, caracterizată prin arghirofilia din cauza căreia „țara-i spoliată în cârdășie”. Limbajul poetic ne amintește de estetica urâtului, fiind plin de invective precum „mocirlă, gunoaie, pigmei și duhoare,/ țopârlănie și nimicnicie,/ cu scârănă, puroi fetid și tumoare”, toate subliniind revolta românului patriot față de nemernicii spoliatori ai bogățiilor țării, față de „arierații sus cocoțați/ și-n posturi-cheie, indivizi tarați/cu mare competență la portofel” („Sonetul butaforiei”), când „România, la mezat, e scoasă/ de lacheii cu palma lipicioasă”, stârnind neîncrederea românilor „sătui de minciuni marinate” („Sonetul României vândute”).

Sonetele lui Mihai Merticaru reprezintă viziunea creatorului despre viață, despre lume, despre universul înconjurător, umplând sufletul cititorului de lumină, de pace, înălțându-l spre infinitul cunoașterii. Inima poetului este locul unde se nasc sentimentele, trăirile sufletești, unde pătrunde lumina gândului, a ideilor, observându-se sinceritatea și harul cu care cel atins de aripa îngerească a măiestriei artistice, precum autorul acestui volum, își exprimă propria viziune, abordează o bogăție tematică impresionantă cu o remarcabilă maturitate lirică.

BILBAO – ȚARA BASCILOR

Paul LEIBOVICI

BILBAO este cel mai mare oraș din Țara Bascilor – provincia Vizcaya. Desigur portul principal al acestui centru industrial, situat pe râul Nervion, permite turiștilor să-și petreacă un concediu nu numai plăcut și destul de convenabil, dar să facă cunoștință cu zona metropolitană din Spania. Amatorii de artă arhitecturală și în deosebi cu una din marile colecții de artă plastică să poată cunoaște o mare colecție adăpostită și îngrijită în mod special de la MUZEUL GUGGENHEIM.

Un oraș modern care-și desfășoară povestea în fața turiștilor – oaspeți îndrăgiți, primiți pretutindeni cu amabilitate. Indiferent unde te oprești pentru a fi găzduit sau la o cafea –întotdeauna te vei simți binevenit. De altfel, s-a dovedit că este una din stațiunile care-ți oferă o varietate de odihnă, distracții și bineînțeles un Muzeu cu totul excepțional. De altfel, scopul meu a fost vizitarea acestei Instituții de Artă... Privindu-l fie dinspre mare, fie din centrul orașului sau chiar apropiindu-te de zidurile sale, arhitectura cu totul deosebită îndeamnă la meditație, comparație. Dar să ne oprim mai întâi la numele antic al locuitorilor, al vasconilor, a căror limbă este basca. Aceștia sunt într-o veșnică și lungă luptă de a deveni un stat independent. De altfel, cunoașterea istoriei unor personalități ale vieții literare-muzicale și de artă plastică precum Pablo de Sarasate- scriitor și fondator al culturii basci; Pio Baroja - scriitor; Jorge Oteiza –sculptor; Texillardegi – scriitor; Jorge Oteiza –sculptor; Texillardegi – scriitor; Lezana Parier - sculptor și scriitor, în fața vizitatorului se desfășoară istoria unui popor de sine stătător a cărui cultură și tradiții dăinuiesc peste secole. Destinația excursiei era vizitarea Muzeului GUGGENHEIM – unul din cele cinci muzee mondiale ale fundației Solomon R. Guggenheim. Nu e necesară o hartă care să indice locul acestui muzeu, căci însuși construcția e ușor de recunoscut în Bilbao. O arhitectură – Frank Gehry - de o manieră „tipic” deconstructivistă. Are forma unui vapor. Expozițiile din cadrul muzeului se îmbogățesc frecvent; majoritatea pieselor sunt din sec. XX. Discuția

purtată cu domnul Thomas Kreres –directorul Fundației Solomon R. Guggenheim (1861-1949), a dus la concluzia firească, colecțiile pe care le prezintă sunt o revoluție de stil și o dinamică în spațiul urban. Muzeul Guggenheim Bilbao s-a deschis în 1992. Interiorul muzeului a fost proiectat de arhitectul american Frank Gery. Interioarele sunt lipite unele de altele. Pereții au în conținut titaniu, ceea ce determină o impresie de sculptură abstractă. Mi-a atras atenția, printre numeroasele opere de artă, în mod special „sculptura lui Brâncuși”. 20 de artiști plastici din întreaga lume sunt prezentați având lucrări a căror stil se diferențiază. Iată o operă a lui Mark Rutko - fără titlu - un pictor deosebit; creațiile sale sunt prezentate în scene tragice, extaze, răscolesc simțurile. Pictorul Anselm Kiefer e prezent cu „Invitații nocturne” apoi se distinge S. Tumbeli; Richard Serra; Iv. Klein ș.a. Este cunoscut faptul că familia Guggenheim – a achiziționat cele mai de valoare tablouri și sculpturi ale artiștilor: Pablo Picasso, Jackson Pollack; Constantin Brâncuși; Vasile Kandinski. Elvețian de origine, Meyer Guggenheim emigrează în America, devenind unul din cei mai bogați oameni de afaceri. De asemeni cei 5 fii ai săi i-au urmat exemplul, devenind filantropi și s-au remarcat prin achiziționarea numeroaselor obiecte de sculptură și picturi. Tot aceștia au finanțat o seamă de instituții cu profil educativ – științific sub conducerea Fundației John Simon Guggenheim. Urmașii săi Meyer fiul lui Solomon și nepoata Peggy sunt admiratori și investitori a unor importante opere de artă. Solomon R. Guggenheim căsătorit cu Irene Rotshild, sunt cei care colaborează – colecționează având ca consultant pe baroneasa Hilda von REBAY. Astfel, colecțiile lui Solomon conțin opere lui Rudolph Bayer și Wassily Kandinsky (150 de lucrări). Guggenheim și Rebayl au angajat pe Frank Lloyd Wright care a achiziționat câteva opere spectaculoase. Colecția 1948 – conține 730 de lucrări a artiștilor germani expresioniști: Jean MIRA și Paul KLEE. Pasiunea pentru colecții de artă a fost preluată de nepoata lui Solomon-PEGGY Guggenheim. PEGGY a deschis trei galerii în SUA și Europa: Guggenheim Jeune - Londra 1938; Din colecția lui Peggy fac parte 10 opere a lui Picasso; 40 de lucrări a lui Ernest; 8 – tablouri Miro; Klee, Chagal. Odată cu deschiderea galeriei londoneze, prima expoziție a dedicată o lui Constantin Brâncuși, pe care la cunoscut personal, pe când avea 16 ani. Lectura cărții „Art as a collector” aduce la suprafață povestea de dragoste PEGGY-BRÂNCUȘI. Două din lucrările sculptorului „PASĂREA și MAIASTRA”. Fac parte din colecțiile lui Peggy. Vizitarea colecțiilor „PEGGY Guggenheim din Veneția adăpostite în Palatul din sec. XVIII-lea, întregesc cunoștințele despre „arta de avangardă” Pablo Picasso, Paul Klee, Vasile Kandinski, Piet Mondrian Marcel Duchamp, Constantin Brâncuși alături de mulți alții. Muzeul Guggenheim din Bilbao, își îmbogățesc necontenit prezentările expoziționale. Circulația sutelor de opere de artă din colecția Guggenheim, le admiră, apreciezi chiar și la BILBAO, mărturie vie a marelui colecționar Solomon Guggenheim.

UN SCRITOR LIPSIT DE CITITORI NU EXISTĂ CA CITITOR

**Virginia
Mateiaș de
voră cu Mircea
Gheorghe**

Virginia MATEIAȘ

Virginia Mateiaș: Domnule Mircea Gheorghe, poate că scrierea fiecărei cărți reprezintă o experiență identitară. Ce înseamnă pentru un scriitor conceperea unei cărți despre „bucuriile și capcanele lecturii?”

Mircea Gheorghe: E o tentativă de a reactualiza interesul în jurul lecturii ca practică esențială a comportamentului nostru cultural. Pentru un scriitor a vorbi despre lectură înseamnă a vorbi întrucâtva și despre sine, în măsura în care el este profesional și artistic un furnizor de lectură.

V.M.: Mulți dintre noi suntem familiarizați cu cartea, dar nu toți cunoaștem evoluția ei în timp. Modul în care aceasta și-a modificat forma și expresia de-a lungul secolelor este fascinant. Ca și conceptul de bibliotecă. Ce s-a pierdut și ce s-a câștigat de la primele scrieri, pe tăblițele de lut sumeriene până la cartea în format electronic? De la primele biblioteci publice, alcătuite din papirus, până la bibliotecile informatizate de astăzi?

M.G.: Ce s-a câștigat, e ușor de remarcat. De la primele scrieri pe tăblițele de lut de care ați amintit, evoluția și complexificarea textelor scrise, cu circulația și stocarea lor în biblioteci, se află la originea a tot ce trăim astăzi. Uneori pierdem din vedere faptul elementar că suntem înconjurați și ne trecem viața în structuri politice și economice, în medii tehnologice, în sisteme de valori care sunt, toate, produse ale spiritului, ale prodigioasei lui creativități culturale. Cărțile, ca vehicul fundamental pentru tot ce se gândește, sunt uneltele principale care au făcut posibile toate acestea. Cât despre ce s-a pierdut, e greu de stabilit. E la fel cum ne-am întreba ce s-a pierdut prin trecerea de la munca fizică manuală la marea producție industrială și post industrială. Poate că s-a pierdut sau mai curând s-a

diminuat ceea ce spunea Socrate într-un dialog platonice, obișnuința reflexiei originale. Dar ideea lui care privilegia oralitatea avea o fărâmbă de adevăr mai curând metaforic decât practic și nu a trecut dincolo de orizonturile culturii antice. S-a spus despre antici că citeau mai puțin decât noi, dar că gândeau mai mult.

V.M.: Deși în primele pagini menționați că doar 29, 6% dintre români citesc în prezent măcar o carte pe an (conform Federației Europene a Editorilor), dumneavoastră rămâneți optimist în ceea ce privește viitorul cărții și durabilitatea lecturii tradiționale. De ce merită citită și elogiată cartea?

M.G.: Viitorul cărții nu este atât de negru pe cât l-ar putea sugera statistica. În aceeași cercetare cu concluzii puțin măgulitoare pentru noi, românii, se arată că media europeană de cititori este 68% și că pe primul loc în Europa, se află Norvegia cu peste 90% de cititori, iar din alte cercetări aflăm că aproape jumătate dintre francezi citesc în jur de cincisprezece cărți pe an, ori că indienii consacră lecturii cel mai mare număr de ore pe săptămână (10 ore și 42 de minute).

Tendința adevărată, profundă aceasta este, supraviețuirea și popularitatea, în continuare considerabilă, a cărții pe hârtie. Industria cărții continuă să fie global cea mai rentabilă industrie culturală, cu cifre de afaceri superioare industriilor televiziunii, radioului și filmului. Și chiar dacă formatele electronice se extind în paralel cu producția editorială tradițională, cartea pe hârtie continuă să fie vehiculul cultural cel mai durabil, incomparabil mai stabil decât versiunile ei digitale. Se poate citi, cum s-a observat deja, fără dificultăți insurmontabile, o carte scrisă și tipărită în urmă cu câteva secole, dar e imposibil să deschizi o carte aflată pe o dischetă din anii 90. Nu mai avem echipamentul tehnologic necesar, programul de tratare textuală folosit pe vremea aceea a ieșit de mult din uz și însăși discheta nu mai poate fi folosită. Dar, la drept vorbind, cartea rămâne carte pe indiferent care suport, și lectura rămâne lectură. Și deși suportul electronic nu poate înlocui cartea imprimată pe hârtie, el poate deveni un aliat prețios al acesteia prin noile facilități de lectură și stocare. Un lector electronic, Kobo sau Kindle, poate stoca sute de cărți pe care le putem transporta ușor oriunde călătorim. Așadar nu cartea în sine este propriu-zis în discuție, ci suportul ei. Și vedem că fiecare suport are avantajele lui care-l fac complementar față de celălalt.

V.M.: Până acum am vorbit despre binefacerile lecturii dar, așa cum ne avertizează și titlul cărții dumneavoastră, există și capcane. În ce măsură lectura îl poate face pe cititor „incapabil să gândească prin el însuși” (Platon)?

M.G.: Există cititori pe care „viciul lecturii” de care s-a vorbit îi rupe de realitate sau îi transformă în sens negativ. Cervantes a creat personajul celebru al lui Don Quijote, o victimă a lecturii abundente, fără simț critic, La Bruyère descrie în Caracterele sale figura pedantului

stânjenitor și ridicol în saloane. De asemenea, Nietzsche în „Știința veselă” vorbește la un moment dat despre lecturile dificile care pot tulbura echilibrul unui spirit mediocru, incapabil să le înțeleagă și, din cauza asta, complexat și nemulțumit de sine. Se vede bine că, de fapt, nu lectura produce problema ci personalitatea cititorului, modul lui de a metaboliza conținutul lecturii. Pe de altă parte, Don Quijote este mult mai mult decât o simplă victimă a lecturii, este un personaj emblematic, unul dintre marile personaje ale literaturii din toate timpurile.

V.M.: Relația scriitor-cititor impune o capacitate de înțelegere a vieții oarecum similară. Ce se întâmplă când diferențele dintre cei doi sunt foarte mari?

M.G.: Nu se întâmplă mare lucru. Citim cu interes, ori chiar cu bucurie mulți autori a căror viață și mod de a gândi și simți se deosebesc fundamental de ale noastre. Și, în plus, care nu mai sunt demult în viață. Hugo, Baudelaire, Dostoievski, Kafka, Proust, Pessoa, Gabriel Garcia Marquez, Charles Bukovski etc. Sunt scriitori foarte diferiți biografic și totuși operele lor ne pasionează chiar dacă niciunul nu ne seamănă deloc. Relația scriitor - cititor este subtilă și semnificativă doar prin intermediul operei, autonomă și valabilă în sine. Este o relație spirituală care armonizează diferențele și anulează timpul și distanțele. Dacă însă opera nu este valabilă relația aceasta nu există.

V. M.: O carte reprezintă un pod între scriitor și cititor. Empatia dintre cei doi, atunci când există, poate modela personalitatea celui din urmă. Și-a pierdut sau și-a păstrat cartea impactul asupra cititorilor de-a lungul timpului?

M.G.: E complicat să atribuim lecturii facultatea de a modela personalitatea cititorului. Dar experiențe numeroase și variate de lectură contribuie în mod sigur la îmbogățirea și rafinarea ei. Vorbim, firește, despre formare și nu despre deformare. Cartea nu și-a pierdut impactul formator, numai că ea este concurată de peste un secol și de alte foarte numeroase fenomene culturale formatoare precum presa audio-vizuală, experiența de comunicare de pe rețelele sociale din ultimele decenii, evoluția extrem de rapidă a profesiilor, diversificarea activităților sin timpul liber etc. Din pricina acestei concurențe, spun mulți înși că nu au vreme să citească.

V.M.: Să vorbim și despre cititorul Mircea Gheorghe. Care este cartea care v-a marcat existența?

M.G.: Au fost multe și sper să mai descopăr câteva în timpul care mi-a mai rămas. A fost în copilărie Noul Testament, una dintre primele mele lecturi „documentare” dacă nu cumva chiar prima. Vroiam să descopăr cum trebuie să mă port ca să devin sfânt! În calendar nu exista sfântul Mircea și asta mă frustra teribil! Mai târziu lecturile importante s-au diversificat fără să fie și documentare: cărțile fraților Mann (Heinrich și Thomas), cărțile marilor ruși Gogol, Cehov, Tolstoi, și Dostoievski, pe urmă Kafka, Breană, Saint-

Exupery etc.

V.M.: Oprindu-ne la vechiul adagiul latin „habent sua fata libelli” prezent și în cartea dumneavoastră, care sunt factorii care influențează destinul unei cărți?

M.G.: Nu trebuie să uităm prima parte a acestui adagiul: Pro captu lectorum. În funcție de mintea cititorilor. În primul și în ultimul rând o carte trebuie să fie citită, să se impună atenției și memoriei cât mai multor cititori prin ceva care o face indispensabilă, prin ceva profund uman care îi prelungește actualitatea. Cititorii sunt cei care stabilesc statutul unei cărți și al autorului ei. Un scriitor lipsit de cititori nu există ca scriitor și nu are niciun rost să scrie. Nu are un rol social. Cum e, de altfel, în orice profesie. Te numești avocat, profesor, agricultor, actor etc, dacă lumea te solicită să faci treaba pentru care te-ai pregătit și dacă o faci cum trebuie.

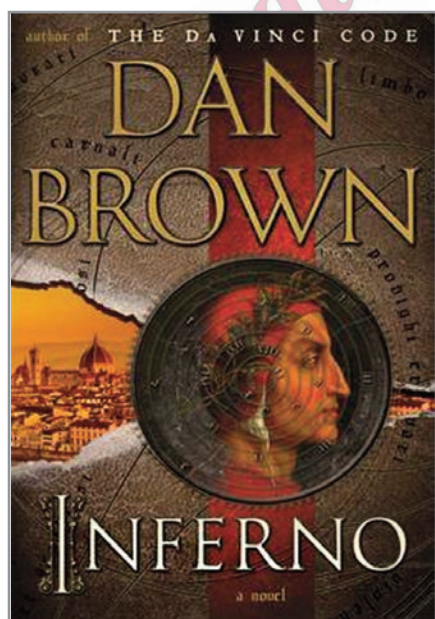
V.M.: Cum vă vedeți dumneavoastră ca scriitor și ca om?

M.G.: Și ca scriitor și ca om sunt un susținător, totdeauna, al liniei de mijloc. Nu al mediocrității ci al înțelepciunii superioare care știe să concilieze, cu folos, tradiția cu inovația, orgoliul cu vanitatea, modestia cu siguranța de sine, diferitele drepturi și libertăți care uneori, în practică, se contrazic, intră în conflict și produc confuzii în viața socială. Pare puțin abstract poate ce spun dar ca scriitor îmi respect cititorii, mă interesează și țin la opinia lor, vreau prin tot ce scriu nu numai să spun ce am de spus, dar și să le ofer lecturi atractive. Iar ca om, și cititor totodată, respect scriitorii, profesia și munca lor prea puțin apreciate. În urmă cu vreo zece-doisprezece ani un critic și istoric literar foarte important din țară afirma că scriitorii care pot trăi exclusiv din scris în România se pot număra pe degetele de la o mână. E o realitate teribilă asta și ea confirmă anchetele cu atâtea rezultate triste despre lectură și piața cărții în România. O societate care nu-și prețuiește scriitorii de valoare nu are multe șanse să beneficieze de o mare literatură. Încerc deci să respect linia mediană și pentru asta îmi place mult dialogul. Nu monologul, nu exercițiile de polemică pentru galerie, ci dialogul cu argumente și contraargumente expuse civilizat.

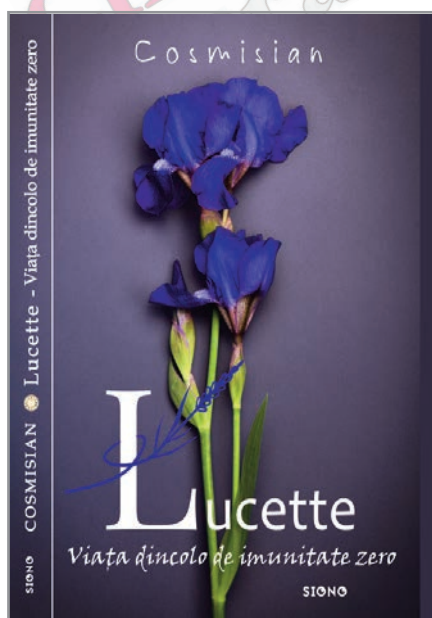
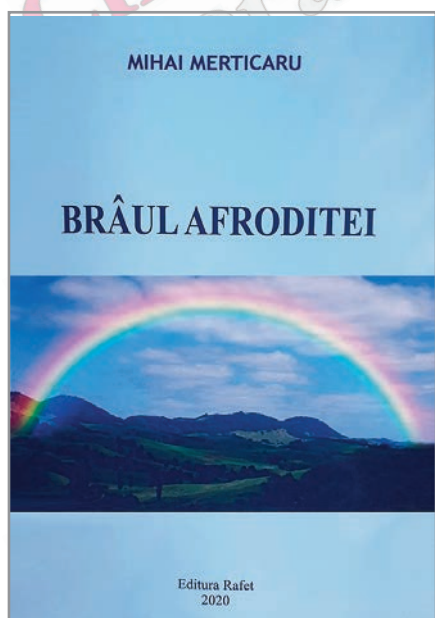
V.M.: Acum la sfârșit de discuție, ce ați putea spune despre aspirațiile dumneavoastră de la început de drum și până în prezent?

M.G.: Există o diferență normală între ce am vrut și ce am reușit să fac. De regulă, aspirațiile nu țin seama de limite și de circumstanțe favorabile sau defavorabile. Am învățat de-a lungul timpului să mă împac cu toate. Și în literatură ca scriitor și în viață ca om mai important decât dacă ai ajuns unde voiai să ajungi este cât drum ai parcurs spre locul acela. Asta fiindcă atunci când spunem că totul în lumea asta este competiție, nu trebuie să uităm că linia de start e diferită pentru fiecare dintre noi. Și dacă ajungem totuși unde am vrut să ajungem de la început, cu atât mai bine.

V.M.: Vă mulțumesc.

Cărți din biblioteca revistei Climate literare

Cogito

„Conducătorul iubit este cel care răsplătește binele cu bunătate și răul cu dreptate”